142 ISSN 0772-6384
48e jaargang - 3

Ten Mandere

Heemkundige periodiek voor Izegem, Emelgem en Kachtem

MACHINES BOUCHERIE

Machines Boucherie nv
Stuivenbergstraat 106
8870 Izegem
Tel. 051 31 21 41 - Fax 051 30 54 46

STROBBE STROBBE STROBBE STROBBE STROBBE STROBBE STROBBE

www.strobbe.be

color printing

TEN MANDERE

heemkundige periodiek voor Izegem en omgeving

BESTUUR:
Voorzitter en redacteur:
Dr. JEAN-MARIE LERMYTE
Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem
tel. 051/30 39 99
jean-marie.lermyte@tenmandere.be

Ondervoorzitter :
ANTOON VANDROMME
Blauwhuisstraat 52, 8870 Izegem
tel. 051/30 31 35

Ere-secretaris :
ROBERT LEROY

Secretaris :
FREDDY SEYNAEVE
Elegastlaan 14, 8870 Izegem
tel. 051/30 58 31
freddy.seynaeve@tenmandere.be

Penningmeester :
ANDRE MISTIAEN
Hondekensmolenstr. 24, 8870 Izegem
tel. 051/30 36 69
andre.mistiaen@tenmandere.be

Archivaris :
ANDRE DEMEURISSE
Baronielaan 33, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 58

Adjunct-archivaris:
BERTRAND NOLF
Zevekotestraat 27, 8770 Izegem
tel. 051/30 74 30
bertrand.nolf@tenmandere.be

Hoofdredacteur en webmaster :
BART BLOMME
Europastraat 13, 8770 Ingelmunster
tel. 051/30 03 67
bart.blomme@tenmandere.be

Adjunct-bibliothecaris en redacteur:
JACQUES VIAENE
Bremstraat 7, 8870 Izegem
tel. 051/30 20 56
jacques.viaene@tenmandere.be

Redacteur
Raf VANDENBERGHE
Meensesteenweg 77, 8870 Izegem
tel. 051/30 46 23

ANDRE BOURGEOIS
Sint-Tillostraat 9, 8870 Izegem
tel. 051/30 19 06
andre.bourgeois@tenmandere.be

CHRISTIAAN DE FORCHE
Nieuwstraat 27/7, 8870 Izegem
tel. 0475/30 56 89
christiaan.de.forche@tenmandere.be

KURT HIMPE
Baronstraat 4, 8870 Izegem
tel. 0486/63 46 13
kurt.himpe@tenmandere.be

e-mail: info@tenmandere.be
URL: www.tenmandere.be

Jacques VIAENE,
De Leopoldisten in Kachtem 3

Geert VERMEERSCH, **De Groote Oorlog**
Kachtem tijdens de inval en het eindoffensief 17

Philippe NEESE,
Frederik Noppe Soldaat karabinier
(Izegem 03.10.1893 - Blankenberge 09.09.1961) 33

Raf VANDENBERGHE,
Poging tot mechanisatie in de schoenfabriek Decoene 43

Antoon VANDROMME, **In 1908 vierde Izegem**
de inhuldiging van burgemeester Eugène Carpentier 49

André BOURGEOIS,
Tentoonstelling: Het gebeurde in Izegem in ... 56

Werkten mee aan dit nummer:
Jacques Viaene, Bremstraat 7, 8870 Izegem
Geert Vermeersch, Kachtemsestraat 61, 8870 Izegem
Philippe Neese, Burgemeester Cappellelaan 30, 8340 Damme-Sijsele
Raf Vandenberghe, Meensesteenweg 77, 8870 Izegem
Antoon Vandromme, Blauwhuisstraat 52, 8870 Izegem
André Bourgeois, Sint-Tillostraat 9, 8870 Izegem

Verantwoordelijke uitgever: Jean-Marie Lermyte, Kortrijksestraat 323, 8870 Izegem.
Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn bijdrage en ontvangt 15 overdrukken.

Voor gehele en gedeeltelijke overname is de voorafgaandelijke toestemming van de heemkundige kring en de auteur vereist.

Bankrekeningnummer : 472-4353811-45.
Wie het lidmaatschap betaalt (leden 15 €, ereleden 20 €) ontvangt de drie nummers van de jaargang.

ALGEMEEN NUMMER **142**, 48ste JAARGANG NR. 3 (december 2008)

ERELEDEN 2008

(afgesloten op 1 november 2008)

in Izegem

ALLEWAERT, Luc & Ingrid, Nieuwstraat 27 bus 2
BASISSCHOOL ST.-PIETER, Prinsessestraat 15
BERLAMONT, Paul, Kasteelstraat 38
BILLIOUW, Carlos, Vuurkruiserslaan 2
BOGAERT, Jan, O.-L.-Vrouwestraat 20
BOUCHERIE, Christiane, Abelestraat 61
BOUCHERIE NV, Bart, p.a. Stuivenbergstraat 106
BOURGEOIS, André, Sint-Tillostraat 9
BOURGEOIS-HOSTE, Geert, Baronielaan 12
BRAL-DEJONGHE, Rudi, Ardooisestraat 62
BRUYNEEL, R, Ingelmunstersestraat 57
CAPPELLE, Nicolas, Vuurkruiserslaan 7
CARETTE, Adhémar, St.-Jorisstraat 59
CHRISTIAENS, Marc, Karel de Goedelaan 24
CHRISTIAENS, Roselin, Grote Markt 17
CLAEYS, Jozef, Manegemstraat 39
COMPERNOLLE-DEVLIEGHERE, Etienne, Heibrugstraat 17
CORNILLIE, Ann, Kruisstraat 4
DE FORCHE, Christiaan, Nieuwstraat 27 bus 6
DE SMEDT, Dirk, Boomforeeststraat 3
DE VLIEGHERE, Luc, Melkmarktstraat 1-3
DEBACKER, Herman, H. Dunantstraat 52
DEBOSSCHERE, Jean-Pierre, Reperstraat 65
DECLERCQ, Rik, Stationsstraat 36
DECOENE, Pierre, Kortrijksestraat 319
DECOOPMAN, Dirk, Populierenstraat 8
DEFORCE, Marie-Claire, Nederweg 55
DEGEZELLE, Lucien, Nieuwstraat 4
DEMEY, Johny, Kortrijksestraat 321
DEMIDDELE, Hendrik, Kortrijksestraat 46
DERHORE, Roger, Rozemondlaan 1
DERLUYN, Jan, Meensesteenweg 83
DEROLEZ, Jacques, Bellevuestraat 45
DESMET, Georges, Visschersdreef 3
DEVOLDER, Jan, Kokelarestraat 93
DEWITTE, Erik, Lendeleedsestraat 42
DUBAERE, Ludwig, Ter Beursplein 1
DUHAMEL, Frank, Merelstraat 4
DUMOULIN, Chris, Kerelsstraat 4
DUPONT, Jim, Baron de Pélichystraat 34
DUPONT, Johan, Lendeleedsestraat 20
DUYCK, André, Sint-Jorisstraat 55
DUYVEJONCK, Paul, Pieter Baesstraat 23
EECKHOUT-BOSTIJN, Mevr., Gentsestraat 40 bus 3
EECKHOUT, Gabriël, H.-Hartstraat 7 bus 5
EECKHOUT, Geert, Baronielaan 2
FLAMEZ, José, Bosbeekstraat 3
GEMEENSCHAPSONDERWIJS (sec.), Bellevuestraat 28
GEVAERT-TANT, Filip, Rode Poortstraat 19
GEZINSBOND IZEGEM, Emiel Neyrinckstraat 33
GUILLEMYN, Antoon, Meensesteenweg 90
GYSELINCK, Wouter, Baronielaan 56
HANDSAEME, Roland, Gentseheerweg 82
HERREMAN, Danny, St.-Jansstraat 35
HEUS, Thomas, Burg.Vanden Bogaerdelaan 54/4
HIMPE, Kurt, Baronstraat 6
HOORNAERT, Leonie, Bellevuestraat 2
HOTEL-RESTAURANT ROYAL, Stationsstraat 3
HOUTHOOFD-FEYS, Antoon, Steenovenstraat 4
HUYSENTRUYT-VANDENBERGHE, Romain, Hogestraat 91
KBC, Gentsestraat 46
KEMP, Marc, Gentseheerweg 45
KINTS-VERHAEGHE, Jean-Pierre, St.-Crispijnstraat 50
LANNOO, Luc, Vlietmanstraat 2
MADOU, Chris, Kokelarestraat 89
MAES, Bernard, Gentseheerweg 102
MAESEELE, Jef, Rumbeeksestraat 25/1
MALFAIT, Luc, Schoolstraat 32
MALLISSE, Jerome, Populierenstraat 4
MARRANNES, Valère, Ingelmunstersestraat 70
MARTIN-DE MEULEMEESTER, Mandelstraat 72
MATTAN, Erik, Henri Dunantstraat 45
MISSIAEN-DEBRUYNE, Hugo, Hondekensmolenstraat 57
MYLLE, Gerda, Hondekensmolenstraat 12
NAESSENS, Maurice, Ingelmunstersestraat 50
NOLLET-VANNESTE, Tony, Kardinaal Cardijnlaan 1
NOTARIAAT LOONTJENS, A. & L., Nieuwstraat 22
NOTARIAAT SAGON, Luc, Gentsestraat 36
NOTARISKANTOOR LAGA, Stefaan, Gentseheerweg 44
ORGAER, Geert, Krommestraat 12
PAREIT, Hans, Nieuwstraat 19
PAROCHIAAL ARCHIEF ST.-TILLO, Kerkstraat 13
PAROCHIE H.-HART, Roeselaarsestraat 53
PAROCHIE SINT-JAN DE DOPER, Hogestraat 12
PATTYN, Theo, Lindestraat 11
PRIEM, Hendrik, Henri Dunantstraat 33
REYNDERS, V., Wallemotestraat 84
ROMMEL-MISTIAEN, Thierry, Wilgenstraat 15
RONSE, Chris, Vlietmanstraat 6
ROSSEEL-POTTIE, Luc, Roeselaarsestraat 95
SAGON-VANDEN AVENNE, Fernand, Gentsestraat 17
SEYNAEVE, Paul, Meensesteenweg 191
SINT-JOZEFSCOLLEGE, Burg.Vandenbogaerdelaan 53
SINTOBIN, Philippe, Gentsestraat 34/8
SINTOBIN, Pol, Meensesteenweg 89
SINTOBIN, Stefaan, Emiel Neiryncksstraat 20
SNOECK, Marc, PVBA, Stationsstraat 38
SPRIET, Aurel, Baronstraat 110
SPRIET, Christophe, Rumbeeksestraat 47
SPRIET, Noël, Sint-Antoniusstraat 17
STROBBE, Johan, Sint-Jorisstraat 37
STROBBE, Michaël, Groenstraat 5
STROBBE, Firma, Kasteelstraat 1
STROBBE-CARDOEN, Dirk, Gentseheerweg 98

DE LEOPOLDISTEN IN KACHTEM

Jacques Viaene

Wie waren de Leopoldisten?

Dat de Leopoldisten geen zuiver Kachtemse aangelegenheid was, konden we reeds lezen in *Ten Mandere* nr. 60 van mei 1981 en nr. 78 van mei 1987. Daarin hadden respectievelijk Antoon Vandromme en Marcel Nuyttens het over de gewezen soldaten van Leopold I en II uit **Izegem**. In andere gemeenten trouwens werden eveneens verenigingen opgericht van oudgedienden onder de eerste twee koningen uit ons vorstenhuis. Daarvoor vonden we in *De Gazette van Iseghem* van 7 juli 1900 een duidelijke aanwijzing:

> *Aan de gewezen soldaten van Z.M. Leopold I.*
> *In bijna al de steden is er eene maatschappij ingericht der personen die onder Leopold I gediend hebben in het leger.*
> *Eenige dezer, die wenschen alhier ook dusdanige vereeniging tot stand te zien komen, hebben besloten eenen oproep te doen tot alle de soldaten van voor 1865. Zij verzoeken de liefhebbers bijeen te komen zondag 15 juli aanstaande, om 7 ure 's avonds in het Garenhuis, om daarover te spreken.*

Zelfs vooraleer de stichtingsvergadering plaats vond, traden de 'Leopoldisten' in Izegem al in groep naar buiten zoals vermeld in *De Gazette van Iseghem* in volgende verslagen:

- 21.07.1901: naar aanleiding van het bezoek van Prins Albert nemen ze deel aan de stoet
- 26.07.1902: de vereniging neemt deel aan de stoet voor Baron Gillès de Pélichy
- 06.08.1905: de vereniging neemt deel aan de stoet voor burgemeester Paret
- 02.05.1908: de vereniging neemt deel aan de stoet voor burgemeester Carpentier.

In het oorlogsdagboek van dokter Jules Gits, lezen we op bij de gebeurtenissen van maandag 17 januari 1916: *Om 8 uur wordt in de Sint-Hiloniuskerk een plechtige mis gecelebreerd tot zielenlafenis van de afgestorven leden van de Maatschappij gewezen soldaten: 'De Ware Vaderlanders'. Een grote menigte volk vulde de kerk.*
In een voetnoot bij de bovenstaande titel annoteert Jean-Marie Lermyte: *De Maatschappij der gewezen soldaten van 't Belgisch leger 'De Ware vaderlanders' werd op 3 mei **1908** gesticht. De eerste voorzitter was kolonel Jules Verhaeghe, die na zijn dood op 18 mei 1920 opgevolgd werd door Leander D'Hondt. De eerste secretaris was Henri D'Artois. Doel was "het behoud en versterken der broederliefde en de liefde tot het vaderland, getrouwheid aan ons koninklijk stamhuis en aan onze nationale instellingen, hulp en bijstand aan de openbare besturen". Vaak sprak men van Leopoldisten, wat na verloop van tijd niet juist was, omdat de maatschappij alle oud-soldaten onder welke koning ze ook gediend hadden, en "zonder onderscheid van ouderdom of wapens" wilde groeperen. Eerst werd in 't Garenhuis' op de Grote Markt vergaderd, na enkele jaren in 'De Gouden Leeuw' in de Gentsestraat. Op 17 juli werd de vlag feestelijk in gebruik genomen, een gift van de koning.*

Over de **Izegemse** Leopoldisten vonden we meermaals een kort bericht in *De Gazette van Iseghem*, *Boos Iseghem*, *De Iseghemnaar* en *De Mandelbode* voor de periode 1900-1935. De eerste berichten spraken over de deelname aan stoeten, de laatste berichten haalden alleen nog het overlijden van de laatste oud-soldaten aan.
In een krantenartikel uit *De Gazette van Iseghem* van zaterdag 18 maart 1911 werden al de Oud-Soldaten van Izegem uitgenodigd naar de bijzondere algemene vergadering. Men wilde blijkbaar zoveel mogelijk oud-gedienden bereiken.

> ***Bericht aan de Oud-Soldaten van Iseghem***
> *Al de Oud-Soldaten van Iseghem worden dringend uitgenoodigd op Morgen Zondag 19 Maart de bijzondere algemeene Vergadering bij te wonen die zal plaats hebben in het lokaal 'Het Garenhuis' om 5 ure stipt. Den ingang is vrij voor alle gewezen Soldaten van 't Belgisch leger, 't is gelijk onder welken Koning zij gediend hebben.*
>
> *Namens de Maatschappij*
> *"De Ware Vaderlanders"*
>
> *De Schrijver-Schatbewaarder* — *De Voorzitter*
> *Henri D'Artois* — *J. Verhaeghe*

Uit het verslag van de week daarop (25 maart 1911) mogen we afleiden dat de bijeenkomst als een succes mocht beschouwd worden. De doelstellingen van de vereniging werden door de verschillende sprekers nog eens extra belicht. We nemen het volledige bericht over:

MAATSCHAPPIJ

"de Ware Vaderlanders"

Zondag laatst had in 'het Garenhuis' de driemaandelijksche vergadering plaats voor de maatschappij der gewezen soldaten: "de Ware Vaderlanders".

Een zeer groot getal leden waren tegenwoordig, alsook eenige wapenbroeders van Z.M. Leopold I en verschillige niet vereenigde oud-soldaten.

M. Eugeen Carpentier, burgemeester, eerevoorzitter der maatschappij, woonde de vergadering bij. M. de Baron Karel Gillès de Pélichy, insgelijks eerevoorzitter, had zich wegens onpasselijkheid laten verontschuldigen.

De voorzitter J. Verhaeghe opende de vergadering en heette allen welkom, bijzonderlijk onzen geachten eerevoorzitter M. Eugeen Carpentier, die door zijne tegenwooordigheid eenen nieuwen blijk van genegenheid aan de maatschappij gaf voor dewelke hij reeds zoovele gedaan heeft.

De schrijver Henri D'Artois gaf dan een breedvoerig verslag over het verloopen maatschappelijk jaar, deed uitschijnen om welke redens de oud-soldaten dienen zich te vereenigen en wat het doel is van wat zij moeten betrachten, namelijk behoud en versterken der broederliefde en der liefde tot het vaderland, getrouwheid aan ons koninklijk stamhuis en aan onze nationale instellingen, hulp en bijstand aan de openbare bestieren.

Hij trok ook bijzonder de aandacht der leden op de noodzakelijkheid van benevens het aangename der gezellige bijeenkomsten en uitstappen, ook het nuttige der verbroedering te plaatsen, zooals het gezamentlijk bijtreden tot pensioen-, spaar- en ziekenkassen. Het ware ook wenschelijk dat hulp konne gebracht worden aan behoeftige medebroeders die ten gevolge van overlast in de familie, van onbekwaamheid tot werk, ziekte of sterfgeval aan menige ontberingen bloot gesteld zijn. Het bestier der maatschappij zal zich naarmate hare vermogens, ieverig met deze verschillige punten bezig houden om aan de oud-soldaten van Iseghem alle mogelijke voordeelen te verschaffen.

Na een woord van dank aan al de eereleden der maatschappij, aan het stedelijk bestier en vooral aan onzen verdienstelijken burgemeester M. Eugeen Carpentier, voor hunne milde ondersteuning, aan de leden voor hunnen iever en verkleefdheid aan de maatschappij, drukte hij den wensch uit de maatschappij "de Ware Vaderlanders" welhaast te zien staan, niet alleen aan het hoofd der provincie, maar van gansch het land.

Daarna nam M. Eug. Carpentier het woord om te zeggen hoe gevoelig hij was aan de blijken van genegenheid en eerbied van wegens de oud-soldaten van Iseghem, en indien hij van eersten af de maatschappij zóó genegen geweest was en er het eerevoorzitterschap van aanveerd had, dat het was omdat, volgens hare standregelen het bepalen, zij benevens de verbroedering ook den eerbied, de getrouwheid en de hulp van de gewezen soldaten aan de openbare overheid waarborgt.

Hij wenscht de leden geluk om den bloeienden toestand der maatschappij en hoopte hem te zien voortduren en aangroeien. Hij verzocht de aanwezigen in zijnen naam en in naam van M. de Baron Karel Gillès de Pélichy een goed glas op aller gezondheid te drinken en gaf een briefke van 50 frs. Om zijne tevredenheid over deze schoone vergadering uit te drukken.

De voorzitter bedankte M. den Burgemeester voor zijne aanmoedigende woorden met de verzekering dat hij altijd op de maatschappij zal mogen rekenen.

Door den schrijver wierdt nog eenen korten uitleg gegeven over de op touw gezette beweging om aan de oud-soldaten een pensioen te verschaffen. De maatschappij zal hierin geerne medewerken met de andere oud-soldatenbonden van het land en verhoopt tot eenen goeden uitslag te komen. Om deze beweging te sterken is het dus van 't allergrootste belang dat alle oud-soldaten zich in de bestaande bonden laten inschrijven om door eendracht en macht tot het beoogde doel te geraken.

Na de vergadering lieten verschillige nieuwe leden zich inschrijven.

H.D.

P.S. Die begeert lid te worden der maatschappij kan altijd zijnen naam aangeven aan een der ondergeteekende bestierleden. Bemerk wel dat de maatschappij toegankelijk is voor al de oud-soldaten, 't is gelijk onder welken koning zij gediend hebben.

Namens de maatschappij
"de Ware Vaderlanders"
Het Bestier:

De Schrijver-Schatbewaarder, *De Voorzitter,*
HENRI D'ARTOIS. *J. VERHAEGHE.*

De Onder-Voorzitter,
L. D'HONDT.

LEDEN: F. Huyghe, A. Deschryvere, E. Pieters, A. Huysentruyt, F. Van Kesbeek, O. Vandommele

In een bericht uit *De Iseghemnaar* van 1 oktober 1921 lezen we dat de Leopoldisten in **Emelgem** deelnamen aan de stoet bij de inhuldiging van burgemeester Stragier. Bovendien is de afbeelding van hun vlag ook opgenomen in *Izegem in vlaggen* (*Ten Mandere* nrs. 99-100, december 1994).

Gemeente Kachtem.

Lijst

der Gewezen Soldaten van

H. H. M. M. Leopold I-II.

bij onze Maatschappij aangesloten.

Hoofding ledenlijst 'lijst 2'.

De **Kachtemse** ledenlijst, waarvan de titel hierboven is weergegeven, vermeldt in de kolom *militieklas* de jaartallen van 1859 tot 1907 voor in totaal 59 leden.

Op de uitnodiging voor hun bijeenkomsten gebruikten de Kachtemse Leopoldisten in de hoofding de vaste formulering *'Maatschappij van Oud-Soldaten hebbende gediend onder H.H.M.M. Leopold I of Leopold II'.*

Terwijl, volgens Marcel Nuyttens, de oud-gedienden onder Leopold II (1865-1909) zich in Izegem *'De ware Vaderlanders of gewezen soldaten van het Belgisch Leger'* noemden, maakte men in Kachtem blijkbaar geen onderscheid tussen de oud-soldaten van Leopold I (1830-1865) en die van Leopold II (1865-1909).

In het boek *'oeksteen van een dorp – Kroniek van een eeuw Koninklijke Fanfare Vrede en Eendracht Kachtem*[1] verwijzen de auteurs in hun namenregister bij de naam Leopoldisten naar een artikel van André Saelen over Schuwe Maandag van 19 oktober 1914. Daarin omschrijft Saelen de Leopoldisten als een vereniging van oud-soldatengrensbewakers die in de tijd van de Frans-Duitse oorlog (1870-1871) onder Leopold II werden opgeroepen om de grenzen van België veilig te stellen. Die omschrijving klopt want in het archief Pruim vonden we het brevet en de herinneringsmedaille van Amandus Hoornaert, de eerste voorzitter van de Kachtemse vereniging (zie verder).

Toch mogen we de term 'Leopoldisten' niet verengen tot de interpretatie van 'grensbewakers' in 1870-1871.

Bij tal van plechtigheden of manifestaties tekenden de Leopoldisten present. Vooral tijdens stoeten en optochten liepen zij achter hun vaandel in hun opgemerkte outfit.

Ter herkenning droegen zij een rechte, donkerblauwe kepie met een vervlakte vaste klep. Boven die klep liep een dubbel touw in gouddraad waarmee de kepie kon vastgehouden worden. Twee gouden gallons liepen horizontaal rond de kepie, bij de gegradueerden van de vereniging waren er drie of vier. Links en rechts liepen er een deel gallons opwaarts bij de gewone lieden. Bij de gegradueerden steeg hun aantal naargelang hun rang. Bovenaan zat een met goudgallon omkranste kokarde waarop een gekroonde II in gouddraad te zien was, die door twee naar elkaar toegewende letters L, geflankeerd was. Bovenop de kepie was een versierd kruis merkbaar in doorlopende goudgallon.
(Antoon Vandromme in Ten Mandere nr. 60, p. 168).

Als bewijs van gehechtheid aan Koning Leopold I kan onderstaand rouwbericht gelden. We vonden het bij de persoonlijke documentatie van Amandus Hoornaert, de eerste voorzitter van de Kachtemse Leopoldisten.

Over de stichting, de statuten, de werking en de leden

Het originele 'Algmeen Reglement' werd opgemaakt en goedgekeurd in de algemene vergadering van 2 januari 1910. Het werd ondertekend door voorzitter Amandus Hoornaert, ondervoorzitter Leonard Moerman, schrijver Constant Vandoorne en schatbewaarder Gustavus Fraeye.

Thielt, 10 December 1865, om 4 1/2 ure namiddag.

Aan de Heeren Burgemeesters en Schepenen van het Ressort Thielt–Rousselaere.

Hij is niet meer, Hij die aan ons dierbaar Vaderland, een koninklijk stamhuis, — en gedurende 34 jaren, een Rijk van voorspoed, van vrede en geluk, — verschafte!

Z. M. onze geëerbiedigde en welbeminde Koning is heden, om 11 uren 45 minuten van den voormiddag, op Zijn kasteel, te Laeken, overleden.

Ik verhaast mij U, van deze smertelijke gebeurtenis kennis te geven, met verzoek daar dadelijk mededeeling van te doen aan de ingezetenen uwer gemeente.

De Arrondissements-Commissaris,

VANDEN BERGHE.

MAATSCHAPPIJ

"Gewezen Wapenbroeders"

Heist-a/z., den 1 Juli 1919

Mijnheer, de Voorzitter,

Gij wordt vriendelijk met al de leden uwer Maatschappij uitgenoodigd tot de

Plechtige Inhuldiging Onzer Heistsche Krijgssoldaten

OP ZONDAG 27 JULI AANSTAANDE

Vorming van den Stoet te Duinbergen (Zeedijk) om 2 uren Namiddag

De volgende premiën zullen aan de vreemde Maatschappijen van Gewezen Wapenbroeders toegestaan worden :

Eene premie van 100 fr. voor de verstkomende Maatschappij met minstens 25 leden;

Eene premie van 50 fr. voor de Maatschappij met 't grootste getal leden;

Vier premiën van 25 fr. ieder, zullen onder de overige Maatschappijen verlot worden, die met vaandel of kartel, met minstens 10 leden aan den stoet zullen deel genomen hebben.

In de hoop, Mr de Voorzitter, vóór 15 Juli, uwe bijtreding te mogen ontvangen, groeten wij U hoogachtend en genegen.

NAMENS HET BESTUUR :

DE SCHRIJVER,	DE VOORZITTER,	DE EEREVOORZITTER,
C. De Vlieger,	**H. Vandeputte.**	**Dokter A. Deketelaere.**

N. B. — De trein rijdt tot aan Zee-Brugge op 40 minuten van Heist. Van Zee-Brugge naar Heist alle gemak van verkeer met den electrieken tram.

Premietrekking om 5 uren bij H. GOETINCK, Café des Sports, Leopoldlaan, 8.

Druk. P. Ghyssaert, Heist.

Uitnodiging om deel te nemen aan de nationale feestdag van zondag 21 juli 1919 in Heist.

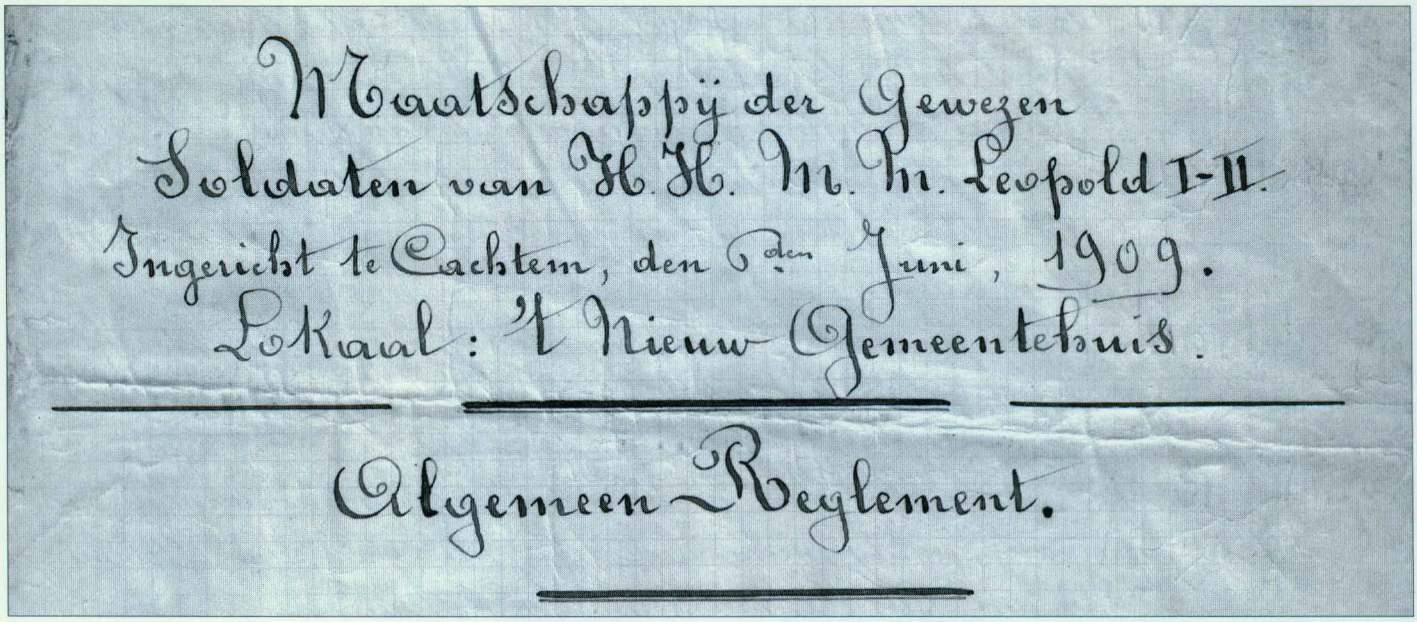
Maatschappij der Gewezen
Soldaten van H. H. M. M. Leopold I-II.
Ingericht te Cachtem, den 6den Juni, 1909.
Lokaal: 't Nieuw Gemeentehuis.
Algemeen Reglement.

Hoofding algemeen reglement, geschreven versie.

Als erevoorzitter prijkt er de naam van burgemeester Charles Verstraete[2]. Zijn handtekening ontbreekt echter. Het keurig met de hand geschreven origineel telde eenentwintig artikelen. De gedrukte versie kreeg er, na enkele belangrijke aanvullingen onder andere over de doelstellingen en de frequentie van vergaderen, uiteindelijk vierentwintig. Opvallend vonden we het verschil tussen de stichtingsdatum op het origineel, 2 januari 1910, en de datum waarop de maatschappij volgens de gedrukte versie 'ingericht' werd, 6 juni 1909. Het duurde blijkbaar zes maand om na een eerste contactvergadering in lokaal 't Nieuw Gemeentehuis officieel van start te gaan met een algemene vergadering. Dit hield ongetwijfeld verband met de figuur van de voorzitter Amandus Hoornaert, bijgenaamd Manten Netjes, uitbater van het lokaal. Over die figuur komen we in een afzonderlijk hoofdstuk meer te weten dankzij de gegevens in een aantal waardevolle persoonlijke documenten.
Onder de stichtende bestuursleden vonden we als 'schrijver' Constant Vandoorne, beter bekend als veldwachter. De overige bestuursleden, Leonard Moerman en Gustavus Fraeye, waren minder bekende figuren.

MAATSCHAPPIJ
DER
Gewezen Soldaten
VAN
H. H. M. M. LEOPOLD I-II
INGERICHT
te CACHTEM
den 6 Juni 1909.
Lokaal :
'T NIEUW GEMEENTEHUIS.
MEK.-DRUKK. A. DE POORTER-VANDE VOORDE, UITGEVER TE RUMBEKE.

gedrukte versie algemeen reglement.

Het algemeen reglement bevat voornamelijk een opsomming van regels waaraan de leden zich dienden te houden. Het militaire karakter van de maatschappij kwam hierin duidelijk naar voor. Men sprak over boetes, uitsluiting en welvoeglijk gedrag en hechtte nogal wat belang aan politieke neutraliteit. De kenspreuk 'Met hand

Algemeen Reglement.

ARTIKEL 1. — De maatschappij bestaat uit eere- en werkende leden, draagt den naam van gewezen Soldaten van H. H. M. M. Leopold I - II. onder kenspreuk: « MET HAND IN HAND, VOOR VORST EN VADERLAND ».

ARTIKEL 2. — De maatschappij heeft voor doel, de broederliefde en de militairen geest die in het leger bestaan, liefde en getrouwheid aan den Koning, de gehoorzaamheid en eerbied aan de Grondwet, en de wetten van het Belgisch volk zorgvuldig te behouden.

ARTIKEL 3. — Verder bepaald de maatschappij voor grondregel:

A) Dat zij geene geheime bijeenkomst is, noch van geene vreemde broederschappen deelmaakt.

B) Dat zij geene beraadslaging heeft dan degene betrekkelijk de maatschappij.

C) Dat de goede zeden en welvoeglijkheid in de vergaderingen geëerbiedigd worden.

D) Dat zij zich van alle politieke zaken onthoudt.

ARTIKEL 4. — Zijn werkende leden: degene die de verbintenis aangegaan hebben, zich volgens de tegenwoordige standregels en bijzondere verordeningen der maatschappij te gedragen en door het bestuur aanveerd worden, recht hebbende op de voordeelen der maatschappij.

ARTIKEL 5. — Elk lid om aanveerd te worden, moet bij zijne intrede eene som van 5,75 frs. betalen, moetende dienen om zijne Kepi en Eereteeken te betalen.

ARTIKEL 6. — Elk lid moet daarbij nog op elke vergadering, den 1sten Zondag van elke maand, eene bijdrage van 0,25 frs betalen. Deze stortingen zullen moeten dienen om den verjaardag te vieren der Inhuldiging van Z. M. Albert als Koning der Belgen. Deze stortingen mogen onder geen voorwendsel teruggeëischt worden.

ARTIKEL 7. — Om in de maatschappij te kunnen aanveerd worden, moet men in het Belgisch leger gediend hebben, en daarbij een geregeld en onberispelijk gedrag hebben.

ARTIKEL 8. — Alle drie maanden is er voor de werkende en bestuurleden eene vergadering die verplichtend is, op boet van 0,25 fr. Deze boete moet betaald worden in de eerst daaropvolgende vergadering, zoo niet, zal het lid aanzien worden als geen deel meer makende aan de Maatschappij.

ARTIKEL 9 — Het bestuur kan evenwel dezen maatregel opschorsen in geval het lid kan bewijzen dat de vertraging voortspruit uit omstandigheden onafhankelijk van zijnen wil.

ARTIKEL 10. — Die drie maanden naeen niet stort wordt aanzien als ontslaggever, en kan van zijne vorige stortingen niet teruggeischen.

ARTIKEL 11. — De drijmaandelijksche vergaderingen zijn gesteld als volgt: den 1sten Zondag van Maart, Juni, September en December. Indien de maandelijksche of drijmaandelijksche vergadering op eenen Hoogdag valt, moet dezelve onwederroepelijk uitgesteld worden, tot op eenen datum door het bestuur bepaald.

ARTIKEL 12. —De werkende leden worden aanvaard op hunne enkele aanvraag, in algemeene vergadering en bij geheime stemming met volstrekte meerderheid van stemmen.

ARTIKEL 13. — Het is streng verboden politieke propoganda te maken in de vergaderingen, want onze maatschappij bestaat buiten alle politiek, en wij kennen niets anders dan den gewezen soldaat, verkleefd aan Koning en Vaderland.

ARTIKEL 14. — De uitsluiting wordt uitgesproken op voorstel van het bestuur, bij geheime stemming en zonder beraadslaging in algemeene vergadering; bij volstrekte meerderheid der aanwezige stemmenden.

De uitsluiting wordt voorgesteld:

A) Van een lid dat in openbare plaatsen Z. M. den Koning zou verachten.

B) Van een lid dat door zijn slecht gedrag, onwaardig is langer deel te maken van de maatschappij.

C) Van een lid dat tot eene schandvlekkende straf veroordeeld is, 't zij voor af na zijne aanveerding.

D) Van een lid dat vrijwillig nadeel aan de maatschappij zou veroorzaken.

ARTIKEL 15. — In geval een lid de gemeente verlaat kan het al zijne rechten behouden, als het regelmatig zijne stortingen doet, en de drijmaandelijksche vergadering bijwoont.

ARTIKEL 16. — Ieder lid mag zijne stortingen voorop betalen, tot ieder drijmaandelijksche vergadering.

ARTIKEL 17. — Alle reklamen die door ten minste tien leden gedaan worden, hetzij schriftelijk of in algemeene vergadering, zullen welwillend door het bestuur onderzocht worden.

ARTIKEL 18. — Zijn eereleden: degenen die door hunne raadgevingen en geldelijke ondersteuning medewerken tot den voorspoed der maatschappij. Zij hebben het recht de vergaderingen bij te wonen, om zich nopens den toestand der maatschappij in te lichten, maar zij hebben geen stemrecht.

ARTIKEL 19. — De eereleden worden aanveerd door het bestuur, zonder voorwaarden van ouderdom of woonplaats.

ARTIKEL 20. — De leden zullen zooveel mogelijk met kepi en eereteeken op de Te Deums, die ter gelegenheid van de Koninklijke familie gezongen worden tegenwoordig zijn.

ARTIKEL 21. — Het Vaandel door zijne M. den Koning geschonken, is toevertrouwd aan de zorgen van den Voorzitter.

ARTIKEL 22. — De maatschappij zal trachten zooveel mogelijk aan Vaandel- en Vaderlandsche feesten deel te nemen.

ARTIKEL 23. — Bij het overlijden van een lid, zal iedereen zooveel mogelijk de begraving bijwonen. Het Vaandel en de clairons zullen er tegenwoordig zijn.

ARTIKEL 24. — Zoolang er vijf leden zullen zijn kan de maatschappij niet ontbonden worden. In dit geval zullen zij enkel het geld verdeelen en het Vaandel en andere voorwerpen aan de Gemeente moeten overhandigen. Indien de Maatschapppij terug tot stand kwam, zouden het Vaandel en de voorwerpen terug eischbaar zijn.

Aldus opgemaakt en goedgekeurd in de algemeene vergadering te Cachtem, den 1910.

De Eerevoorzitter,
Ch. VERSTRAETE.
Burgemeester,

De Ondervoorzitter,
MOERMAN Leonard.

De Voorzitter,
A. HOORNAERT.

De Schrijver,
C. VANDOORNE.

De Schatbewaarder,
G. FRAEYE.

in hand, voor vorst en vaderland' drukte heel duidelijk de verkleefdheid aan de koning uit. Ook de strikte regelmaat van vergaderen en de strenge sancties bij afwezigheden wezen op de voortzetting van de militaire gewoontes. De eigenlijke doelstellingen van de maatschappij werden in één artikel (artikel 2) samengevat: *"De maatschappij heeft voor doel, de broederliefde en de militairen geest die in het leger bestaan, liefde en getrouwheid aan den Koning, de gehoorzaamheid en eerbied aan de Grondwet en de wetten van het Belgisch volk zorgvuldig te behouden".*

Op de uitnodiging voor de algemene vergadering van 15 augustus 1910 vallen een aantal eigenaardigheden op.

* Er werd niet altijd op dezelfde plaats vergaderd[3]: de stichtingsvergadering had plaats in 't Nieuw Gemeentehuis, die van 15 augustus 1910 in In De Kroon, bij Oscar Seynaeve. Op een met de hand geschreven uitnodiging lezen we dat men op 8 januari 1911 vergaderde 'bij Isidoor Bourgeois ter herberg den Hert op het Hooghe'.
* Men hield er blijkbaar van om het aanvangsuur zeer correct na te leven want het werd op drie manieren duidelijk verwoord: 'om 3 ure stipt', 'militair uur' en 'het uur zal stipt gevolgd worden'.
* Een pittige slotzin in de dagorde: men hechtte er ook belang aan dat iedereen na de vergadering nog naar

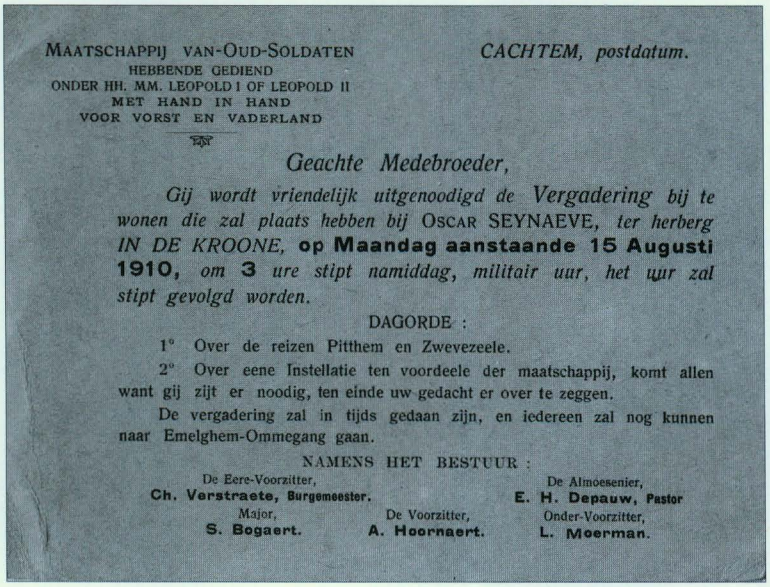

MAATSCHAPPIJ VAN-OUD-SOLDATEN
HEBBENDE GEDIEND
ONDER HH. MM. LEOPOLD I OF LEOPOLD II
MET HAND IN HAND
VOOR VORST EN VADERLAND

CACHTEM, postdatum.

Geachte Medebroeder,

Gij wordt vriendelijk uitgenoodigd de Vergadering bij te wonen die zal plaats hebben bij OSCAR SEYNAEVE, *ter herberg IN DE KROONE,* **op Maandag aanstaande 15 Augusti 1910,** *om* **3** *ure stipt namiddag, militair uur, het uur zal stipt gevolgd worden.*

DAGORDE :

1° Over de reizen Pitthem en Zwevezeele.

2° Over eene Instellatie ten voordeele der maatschappij, komt allen want gij zijt er noodig, ten einde uw gedacht er over te zeggen.

De vergadering zal in tijds gedaan zijn, en iedereen zal nog kunnen naar Emelghem-Ommegang gaan.

NAMENS HET BESTUUR :

De Eere-Voorzitter, **Ch. Verstraete, Burgemeester.**
De Almoesenier, **E. H. Depauw, Pastor**
Major, **S. Bogaert.**
De Voorzitter, **A. Hoornaert.**
Onder-Voorzitter, **L. Moerman.**

Uitnodiging algemene vergadering van 15 augustus 1910.

Een sprekende illustratie vonden we in de uitnodiging van 8 januari 1911. We nemen ze letterlijk over:

Bij Isedoor Bourgeois ter herberg den hert op het hooghe op zondag aanstaande den 8 Jannuari 1911 om 3 ure stipt namiddag, millitair uur niemand mag afwezig zijn want alles moet vereffend worden, en deze die willen helpen verheffen en mogen absollut niet achter blijven.

Dagorder

Met deze kaart zijt gij ook verwittigt morgen maandag den 9ste te vergaren op het hooghe om 8 ure voormiddag en om 8 1/2 in stoet naar de kerk om de mis bij te wonen voor de afgestorven leden der maatschappij, den eersten Leonard Verbeke.

De claironblaaszers zullen smorgens om 5 ure de réveille blazen.

Emelgem-Ommegang zou kunnen gaan; de buren moesten ook leven.

* Het bestuur was uitgebreid met een nieuwe functie: de aalmoezenier. De invloed van de parochiegeestelijkheid op het verenigingsleven kwam ook duidelijk naar voor op de lijst van de ereleden die jaarlijks werd opgemaakt. De hoofding van de lijst vermeldde letterlijk: *'Inschrijvingslijst der personen, die begeren hunne ondersteuning te geven, aan de Maatschappij der Oud-soldaten van Cachtem, ten einde dezelve te ondersteunen, en met toestemming van den Heer Burgemeester en den Heer Pastoor; mogen wij ons bij u begeven'.*

Telkens kwamen de namen van de pastoor en de burgemeester eerst voor op de ledenlijst, gevolgd door het bedrag van de inschrijving, meestal het hoogste bedrag uit de lijst.

Typisch voor die tijd was ook het duidelijke onderscheid tussen ereleden en werkende leden. Terwijl de ereleden vooral interessant waren als 'sponsors' door het storten van hun jaarlijkse bijdrage, werden voor de werkende leden alleen verplichtingen opgesomd. In artikel 4 werd wel gesproken over 'voordelen' waarop de werkende leden recht zouden hebben. Wat die voordelen inhielden, werd niet vermeld. Ereleden mochten de vergaderingen bijwonen maar hadden geen stemrecht.

De belangrijkste activiteiten vormden de deelname aan stoeten en optochten (zie de berichtgeving over de Izegemse Leopoldisten) en het bijwonen van het Te Deum voor de koninklijke familie of een begrafenisplechtigheid van een overleden lid.

Het vaandel en de claironblazers waren belangrijke symbolen zoals blijkt uit artikel 23 van het algemeen reglement. In een ongedateerd briefje van de aalmoezenier werd uitdrukkelijk geëist dat de claironblazers niet meer zouden optreden in 'vreemde' maatschappijen zonder toelating. Dat misbruik werd beschouwd als 'pollytyke propaghande', het berokkende nadeel aan de maatschappij en druiste in tegen het reglement.

Het contact met andere gelijkgezinde maatschappijen en de deelname aan hun activiteiten buiten de parochie waren hoogtepunten in het jaarprogramma. Daarbij waren stoeten en optochten de geliefkoosde gelegenheden.

We vermoeden dat de ledenlijst van de vereniging volledig is aangezien de eerste militieklas 1859 is en de laatste 1907. Men hechtte wel veel belang aan de gedetailleerde omschrijving van de eenheid waaronder was gediend. We konden echter zelf een paar foutieve gegevens in 'geboorteplaats' of 'matricule nummer' opsporen. Maar voor de latere geschiedenis waren die niet zo relevant. Ter illustratie vindt u op de volgende bladzijde een kopie van de eerste regels van de ledenlijst.

Wel interessant zijn de beroepscategorieën waartoe de leden behoorden. Uit de tabel op de volgende bladzijde blijkt duidelijk dat bijna de helft van de aangesloten leden in de landbouwsector werkzaam was. Ook de nijverheid (de ambachten) zorgde toen nog voor een belangrijke tewerkstelling. We mogen gerust aannemen dat dit een representatief beeld geeft van de beroepsbevolking in een landelijke gemeente als Kachtem in het begin van de vorige eeuw.

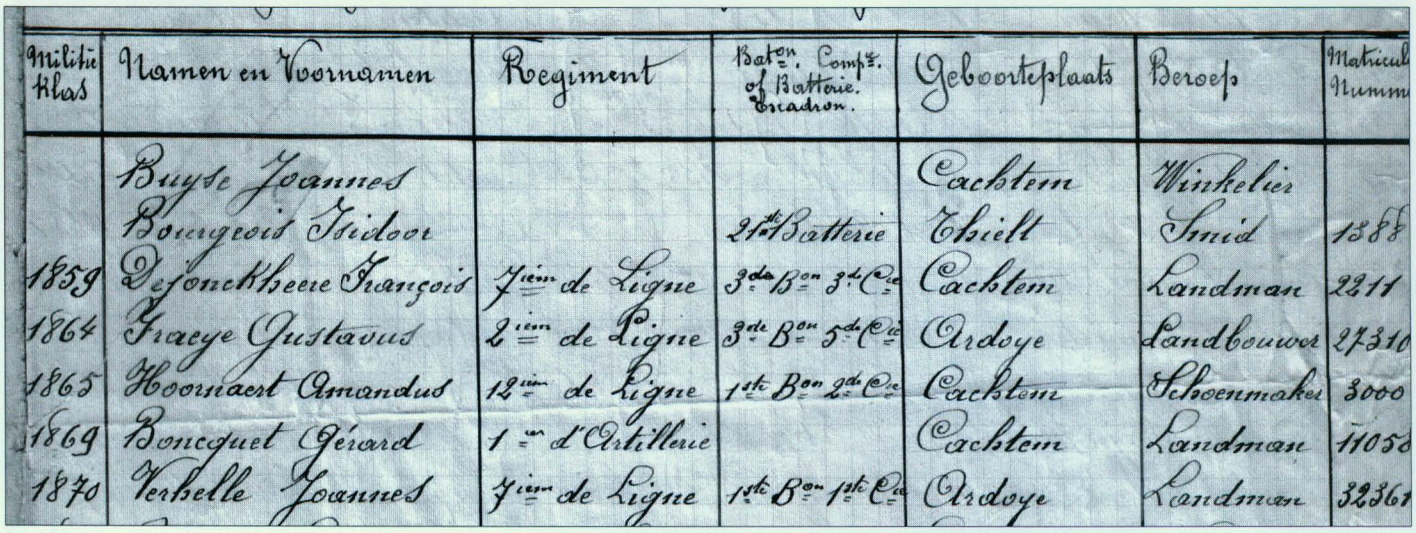

Militie Klas	Namen en Voornamen	Regiment	Bat.on. Comp.ie. of Batterie. Escadron.	Geboorteplaats	Beroep	Matricul Nummer
	Buyse Joannes			Cachtem	Winkelier	
	Bourgeois Isidoor		21.te Batterie	Thielt	Smid	1588
1859	Defonckheere François	7.ième de Ligne	3.de B.on 3.de C.ie	Cachtem	Landman	2211
1864	Fraeye Gustaaf	2.ième de Ligne	3.de B.on 5.de C.ie	Ardoye	Landbouwer	27310
1865	Hoornaert Amandus	12.ième de Ligne	1.ste B.on 2.de C.ie	Cachtem	Schoenmaker	3000
1869	Boucquet Gérard	1.er d'Artillerie		Cachtem	Landman	11058
1870	Verbelle Joannes	7.ième de Ligne	1.ste B.on 1.ste C.ie	Ardoye	Landman	32361

Eerste regels van de ledenlijst.

BEROEP VAN DE GEWEZEN LEDEN VAN DE MAATSCHAPPIJ							
LANDBOUW		AMBACHTEN		HANDEL		DIENSTEN	
Loonwerker	12	Wever	8	Handelaar	1	Veldwachter	1
Landbouwer	10	Schoenmaker	8	Schipper	1	Bediende	1
Landman	3	Smid	2	Winkelier	1		
Landwerker	1	Kuiper	1	Bakker	1		
Aardewerker	1	Kloefmaker	1	Beenhouwer	1		
Tabaksnijder	1	Steenbakker	1				
		Metser	1				
		Timmerman	1				
		Schilder	1				
Totaal	28	Totaal	24	Totaal	5	Totaal	2
Totaal 59							

Ruim 66 % van de gewezen soldaten waren geboren Kachtemnaren en 18,6 % waren afkomstig uit de buurgemeenten van Kachtem.

Erkenning blijkt uit de gewichtige ondersteuning.

Naast de prominente ereleden van eigen bodem komen op de inschrijvingslijsten van 1910 tot 1914 ook vreemde hoogwaardigheidsbeklederes voor. Van enkelen konden we de namen ontcijferen. De grootte van hun geldelijke bijdrage was afhankelijk van de status die zij bekleedden: gewone lieden schonken 2 of 3 frank, gewone ereleden 5 frank, pastoors en burgemeesters 10 of 20 frank.
Bij de Kachtemse ereleden vonden we burgemeester Charles Verstraete, de pastoors Depauw en Vandenbulcke, onderpastoor Desagher. Van buiten Kachtem ontving de maatschappij aanzienlijke steun van baron Gillès de Pélichy, pastoor Vancoillie, burgemeester Eugène Carpentier, notaris Vandemoortele en Emiel Vandenbogaerde allen uit Izegem en de burgemeester van Ardooie Vicomte de Jonghe d'Ardoye.
Van laatstgenoemde, die toen senator was, ontving de voorzitter Amandus Hoornaert ter gelegenheid van de inhuldiging van het vaandel op 11 mei 1911 een beleefd aangetekend schrijven:

Mijnheer,
Ik zend u met plezier de som van 20 franken voor de inhuldiging der vaandel van de Maatschappij der gewezen Soldaten van Cachtem en ik bid u te willen aanvaarden de verzekering van mijn toegenegen gevoelens.
Brussel, den 27 april 1911

Burg. De Jonghe d'Ardoye

Voorzitter Amandus Hoornaert

Een belangrijke figuur bij het ontstaan en de werking van de maatschappij was ongetwijfeld Amandus Hoornaert. Hij was de eerste voorzitter en tegelijk ook lokaalhouder van 't Nieuw Gemeentehuis. In die herberg wonen tot op vandaag vier opeenvolgende generaties van diezelfde familie Hoornaert. De naam van de herberg vertelt ons dat de gemeentelijke diensten voordien elders gevestigd waren. Dat was in de herberg aan de overkant - de herberg droeg trouwens de naam ''t Oud Gemeentehuis' - het huis waar later de familie Deleu woonde en waar nu een volledig nieuwe bakkerszaak gebouwd is.
De woning was verdeeld in een kleiner woongedeelte voor de uitbater en een groter gedeelte voor het eigenlijke gemeentehuis van Kachtem.
Sedert het begin van de twintigste eeuw was het bestuur van de gemeente er gehuisvest. Vanaf 1955 verhuisden die diensten naar het nieuwgebouwde gemeentehuis op het Kachtemseplein. De drukbezochte herberg draagt tot op heden de naam *'t Nieuw Gemeentehuis* zelfs na de fusie van Kachtem met Izegem op 1 januari 1977.

In het archief Pruim steken enkele waardevolle persoonlijke archiefstukken over Amandus Hoornaert. Het meest in het oog springende document vinden wij het 'militair zakboekje' waarin een schat aan gegevens verzameld zijn. Zelfs de nakomelingen van de betrokkene wisten er het bestaan niet van af.

Sirien Amandus Hoornaert werd geboren te Kachtem op 30 november 1845 als zoon van Bernard en Barbe Thérèse Olivier. Volgens de persoonsbeschrijving op zijn militair zakboekje had hij *een rond gezicht, blauwe ogen en bruine haren.*
We vonden alle bewijsstukken van zijn diensten terug. Amand Hoornaert, schoenmaker van beroep, werd op 4 mei 1865 ingelijfd als dienstplichtige in het 12de Linieregiment. Op 2 januari 1866 werd hij reeds bevorderd tot korporaal. Hij bleef in het leger tot hij op 15 oktober 1867 een eerste keer met onbepaald verlof vertrok. Vanaf januari 1870 vinden we opnieuw aantekeningen in het militair zakboekje. Hij nam definitief afscheid uit het leger op 10 februari 1871.
Naast een gedetailleerde boekhouding over zijn soldij en de gemaakte onkosten voor kledij en uitrusting, vermeldt het militair zakboekje ook een overzicht van de resultaten bij de schietoefeningen.

Tijdens de Frans-Duitse oorlog van 1870-1871 probeerde Leopold II de neutraliteit van ons land te waarborgen. Daarvoor liet hij in de Maasstreek een aantal versterkingen bouwen en werden vrijwilligers opgeroepen om de grenzen te bewaken. Zo zou ook Amandus Hoornaert zich

Identiteitskaart Amandus Hoornaert.

Café 't Nieuw Gemeentehuis. (foto 1948)
De jongeman aan de voorgevel is de toen vijftienjarige Gabriël Hoornaert, kleinzoon van Amandus. Achter de twee vensters rechts was het gemeentehuis gevestigd, links was de gelagzaal van de herberg. Het woongedeelte bevond zich achteraan.

Het latere gemeentehuis, gebouwd in 1955. (foto 2005)

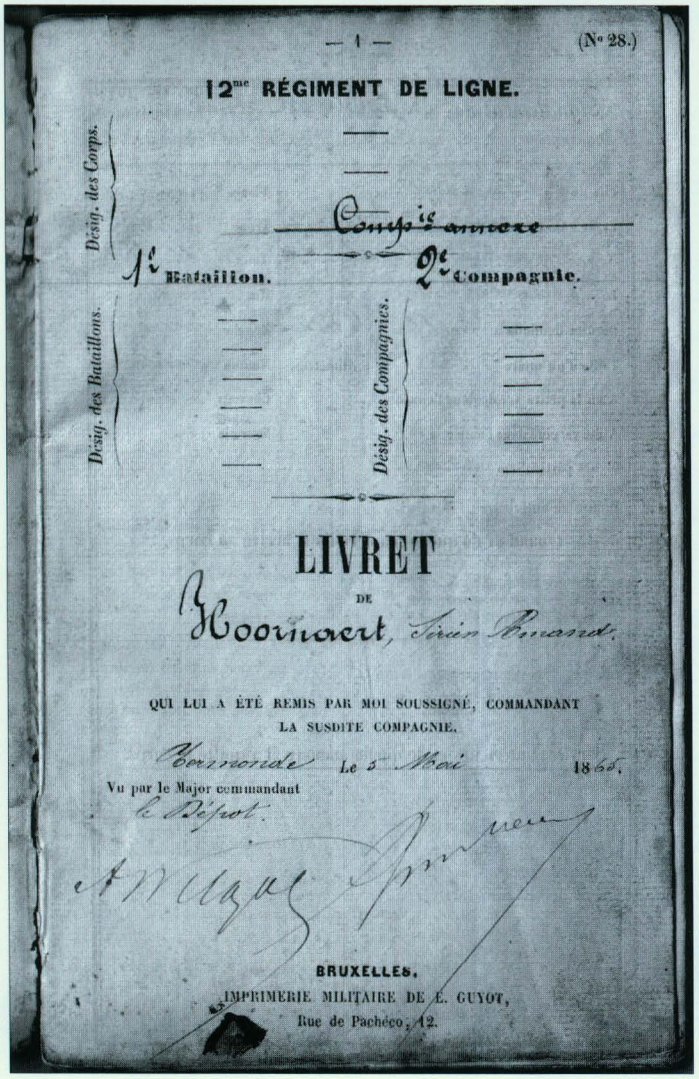

— 1 — (N° 28.)

12me RÉGIMENT DE LIGNE.

Désig. des Corps.

Compagnie ancienne

1e Bataillon. 2e Compagnie.

Désig. des Bataillons. Désig. des Compagnies.

LIVRET

DE

Hoornaert, Jean Renaud.

QUI LUI A ÉTÉ REMIS PAR MOI SOUSSIGNÉ, COMMANDANT LA SUSDITE COMPAGNIE.

Termonde Le 5 Mai 1865.

Vu par le Major commandant le Dépôt.

BRUXELLES,
IMPRIMERIE MILITAIRE DE L. GUYOT,
Rue de Pachéco, 12.

geroepen voelen om zich in 1870 opnieuw bij het leger aan te sluiten. Hij vertrok met onbepaald verlof op 10 februari 1871.
Volgens een begeleidende brief van 8 juni 1912, gericht aan de burgemeester van Kachtem, werd aan 'Hoornaert, S.A.', vanwege het Ministerie van Oorlog de Herinneringsmedaille 1870-1871 verleend. Dat was de beloning voor zijn legerdienst als grensbewaker onder Leopold II tijdens die Frans-Duitse oorlog. Daarvoor ontving hij een brevet en een medaille.

Amandus Hoornaert was gehuwd met Silvie Coeman met wie hij vier kinderen kreeg: Ernest, Jules, Lisa en Stephanie. Aanvankelijk woonden zij in de Rumbeeksestraat, recht tegenover de kerk. Later verhuisde het gezin naar de herberg naast de kerk, het huidige *'t Nieuw Gemeentehuis* dat toen nog eigendom was van Roeselarenaar Alard Cauwe. Pas op 29 maart 1939 verwierf Ernest, de oudste zoon van Amandus Hoornaert, definitief het eigendom.

De geschiedenis van het vaandel, een boeiend verhaal

Het eerste document waarin sprake is van een vlag voor de vereniging dateert van 10 april 1911, een brief afkomstig van het kabinet van de koning, gericht aan *'Monsieur A. Hoornaert, Président de la Société des anciens militaires de Cachtem'*.

CABINET DU ROI

Palais de Bruxelles.
le 10 avril 1911.

Monsieur le Président,

En réponse à la lettre que vous avez adressée au Roi, j'ai l'honneur de vous faire savoir que Sa Majesté consent à déléguer Monsieur le Colonel Coseliers, commandant le 4e régiment de ligne à Bruges, pour faire la remise du drapeau à la société des anciens militaires de Cachtem.

J'ai informé cet officier supérieur de la mission qui lui est confiée et je vous prie de vouloir bien vous mettre, le plus tôt possible, en rapport avec lui pour régler l'ordonnance de la cérémonie.

Agréez, Monsieur le Président, l'assurance de ma considération distinguée.

Le Ministre de la Maison du Roi,

Bon Beyens

A Monsieur
A. Hoornaert, Président
de la société des anciens
militaires de Cachtem.

Het betrof een antwoord op een brief van Amandus Hoornaert met de belofte dat *'Colonel Coseliers, commandant de la 4ième régiment de ligne à Bruges'* het vaandel aan de maatschappij zou komen overhandigen. De vlag zou op zondag 7 mei 1911 worden 'ingehuldigd', volgens de *'Inschrijvingslijst der personen, die begeren hunne ondersteuning te geven, aan de Maatschappij der Oud-Soldaten van Cachtem, ten voordeele der Inhuldiging huns Vaandel op Zondag 7 Mei 1911'*. Over die eigenlijke plechtigheid konden we geen verslag terugvinden.

Het vaandel werd dus geschonken door Z.M. de Koning aan de vaderlandslievende vereniging en op 7 mei 1911 in Kachtem officieel overhandigd. Eigenaardig dat reeds in de officiële statuten van 1910 in artikel 21 sprake was van *'Het Vaandel door zijne M. den Koning geschonken ...'*, terwijl het pas een jaar later werd overhandigd. Het waardevol symbool werd nog volgens datzelfde artikel aan de zorgen van de voorzitter zelf toevertrouwd.
Lang kon de maatschappij niet genieten van die koninklijke schenking want op 19 oktober 1914, de beruchte 'Schuwe Maandag', namen de doortrekkende Duitse troepen de vlag als oorlogstrofee mee. Dit voorval verviel echter in het niets, vergeleken met de gruweldaden die hier in Kachtem op diezelfde datum werden aangericht: brandstichtingen, plunderingen, bedreiging van weerloze burgers maar vooral de laffe moord op vijf burgers op het binnenplein van kolenhandel Deleu[4].
Over dit aangrijpend voorval lezen we in artikel 6 van het verhaal over 'Schuwe Maandag' van André Saelen:

> *...Intussen moest gijzelaar Alberic Ostyn maar mee om plaats te zoeken voor manschappen en paarden. In 't Nieuw Gemeentehuis waren de soldaten lastig tegen hem, want ze hadden er de vlag en een kepi der Leopoldisten gevonden. Alberic die goed bespraakt was, maar toch de Duitse taal niet kende, kon na heel wat inspanning de soldaten diets maken dat deze dingen niet van 't Belgisch leger waren.*

Tijdens de Eerste Wereldoorlog vielen de activiteiten van de vaderlandslievende vereniging, om begrijpelijke redenen, stil. Toch ging daardoor de herinnering aan de afgestorven leden, bijvoorbeeld in Izegem, niet helemaal verloren.

Na de oorlog keerde het samenhorigheidsgevoel nog sterker terug en wilden de Leopoldisten blijkbaar hun activiteiten hervatten. Maar wat moet een vaderlandslievende club zonder vaandel? Daarom schreef Amand Hoornaert, de voorzitter, in april 1919 het volgend verzoekschrift naar de koning:

> *Cachtem, April 1919*
> *Exellentie,*
>
> *Ik ondergetekende, Hoornaert Amand, Voorzitter der Maatschappij "Gewezen Soldaten van Cachtem, onder kenspreuk 'Met hand in hand, voor vorst en vaderland'" neem de eerbiedige vrijheid Ued. deze regelen te laten geworden ten einde aan zijne Excellentie een verzoek te doen.*
> *Op zondag 7 Mei 1911 wierd door den Kolonel Coseliers, destijds bevelhebber van het 4de Linie-Regiment, in naam van Z.M. de Koning het vaandel geschonken aan hierbovengemelde maatschappij. Wij waren fier over ons vaandel, dit zinnebeeld onzer onafhankelijkheid, die wij altijd met eere bewaard hebben. Helaas die vaandel ons zoo duurbaar is ons brutaal ontstolen geweest door den vijand op maandag 19 October 1914. Met ruw geweld heeft men dus dit vaandel en bijhorige medailles weggenomen en het mede genomen als oorlogstrophee. Dit is mij dunkens tegenstrijdig te meer daar dit vaandel privaat eigendom was onzer maatschappij die nu nog altijd spijts alles bestaat. Dit vaandel berust nu tot Berlijn in het 'Bekleidungsamt des Gardekorps'. Daar staat het dus te toongesteld als oorlogstrophee. Daarom is het Excellentie dat wij ons tot Ued. wenden opdat U de nodige stappen doen zoudet dit vaandel terug in ons bezit te doen komen. Dit privaat eigendom der maatschappij mag niet in het bezit blijven van den vijand die overigens het recht niet heeft dit hem toe te eigenen. Het zoude mij zeer aangenaam zijn mochtet ik in mijne pogingen gelukken.*
> *Verhopende Excellentie dat Ued. mijne nederige aanvraag gunstig zult in aanmerking nemen bied ik Ued. de verzekering mijner ware hoogachting en bedank Ued. op voorhand.*

De voorzitter liet duidelijk zijn verontwaardiging blijken en rekende dus sterk op de tussenkomst van de koning voor de teruggave van het vaandel. En blijkbaar had hij succes. In *Ons Iseghem* van 6 september 1919 lezen we volgend bericht in verband met de 'Oudsoldatenbond van Cachtem':

> *De oudwapenbroeders van Cachtem hadden zich kort voor den oorlog eenen wonderschoonen vaandel aangeschaft. Weinige gemeenten mochten op het bezit van zulk een overheerlijk kunststuk roemen.*
> *Doch helaas, heel het begin van den oorlog viel het vaandel in de handen der duitschers en verdween. Men dacht niet meer op het geliefde vaandel ooit terug te zien. Toen gansch onverwacht op 15 maart laatstleden de voorzitter der Oud-Wapenbroeders, van wege den soldaat Verhaeghe uit Brugge eene kaart ontving, waarbij deze liet weten dat het vaandel*

van Cachtem in eene aangeduide plaats van Berlin berustte.

De soldaat bevestigde dat hij met eigen oogen het vaandel gezien had. Seffens werd er naar Brussel geschreven om de minister op de hoogte der zaak te brengen. Over eenige dagen is het vaandel, gansch ongeschonden en in goeden toestand, in Cachtem teruggekeerd.

Amand Hoornaert overleed op 14 oktober 1919, kort na de terugkeer van het vaandel. We kunnen de teruggave nog bevestigen met een alinea uit de artikelenreeks over 'Schuwe Maandag' van André Saelen waar hij in schrijft:

Na de oorlog tijdens de bezetting van de Rijnzone kwam er op zekere dag een pakje aan op ons Gemeentehuis. 't Was de vlag van de Leopoldisten waarop in potlood geschreven stond "heroberd 19.10.1914".

In verband met de Duitse bezetting op onze gemeente schreef dokter Jules Gits in zijn oorlogsdagboek 'Izegem 14-18 – deel 1' op p. 65:

Woensdag 25 november 1914 – De gemeente Kachtem werd door de Duitsers bezet. Dit feit werd per telegraaf en telefoon aan de bevolking van Berlijn kenbaar gemaakt en verwekte in de Duitse hoofdstad een onbeschrijfelijke vreugde.

Hoelang en in welke omstandigheden het vaandel daarna bij de Leopoldisten bewaard is gebleven, konden we evenmin achterhalen. Het is zeker niet verloren gegaan want ter bevestiging van al het voorgaande verwijzen we graag naar een andere bron: *Hoeksteen van een dorp – kroniek van een eeuw Koninklijke Fanfare 'Vrede en Eendracht' Kachtem* van Rogier Verstraete en Antoon Vanmeenen (2005). Op pagina 52 lezen we:

Eveneens in 1930 vierde het Kachtemse muziekkorps zijn zilveren jubileum. Bij die gelegenheid werd een nieuwe vlag ingewijd. Deze is gemaakt in de Belgische driekleur met middenin het wapenschild van België. Onder de lauwerpalm staat de mooie tekst: 'Hand in Hand voor Kunst en Land'. Deze vlag hangt uitgestald in het repetitielokaal van de fanfare. Het komt al eigenaardig voor dat deze vlag als enige in de rij der vlaggen van de fanfare doorheen de honderd jaar van haar bestaan als achtergrond de Belgische driekleur voert met in het midden het nationale wapenschild. Uit een tekst zonder vermelding van oorsprong – het betreft een doorslag van een versie, vrij onregelmatig getypt op een machine die beslist niet meer van onze tijd is – blijkt dat het om een historische vlag zou gaan.

De tekst werd ons welwillend ter beschikking gesteld door de heer Luc Saelen:

'Deze vlag werd ontworpen en getekend door meester Jozef Saelen (+1932) ter gelegenheid van het vijfentwintigjarig bestaan van de muziekmaatschappij.

Deze zijden driekleur werd vroeger als banier gebruikt door de Leopoldisten *en door de laatste overlevende aan meester Jozef overhandigd voor de muziekmaatschappij van de gemeente.*

Op Schuwe Maandag 19-10-1914 werd ze door Duitse soldaten meegenomen, doch na de oorlog echter werd deze mooie driekleur uit Duitsland naar Kachtem teruggestuurd waarop in een hoek in potlood geschreven stond erhoberd 19-10-1914. Naarstige vrouwenhanden hebben dit schrift netjes uitgezuiverd en in de plaats prijkt nu het mooie borduurwerk dat door vlijtige handen gemaakt werd in het rijksweldadigheidsinstituut[5] te Brugge Sint-Andries.'

Gezien Jozef Saelen eerst in 1903 ter wereld kwam en bedoelde vlag al in 1914 door de Duitsers werd buit gemaakt, mag aangenomen worden dat 'ontworpen en getekend door meester Jozef Saelen' niet slaat op de originele vlag, wel op de aanpassingen uit 1930.

De Kachtemse vereniging van Oud-Soldaten is blijkbaar een stille dood gestorven maar de vlag is een tweede leven begonnen als vaandel voor de Kachtemse fanfare. Die vlag prijkt nog steeds als een kostbare relikwie in het lokaal van de fanfare in de Hogestraat te Kachtem.

Vergelijken we even die vlag met andere Izegemse en Kachtemse vlaggen (Ten Mandere nr. 99-100).
In de twee vlaggen van de nationale Strijdersbond van Kachtem is eveneens nagenoeg dezelfde tekening van de twee handen te zien. En op de vlag van de Nationale Strijdersbond van Izegem 1914-1918 is de tekst ook schuingedrukt.

De laatste 'Inschrijvingslijst der personen, die begeren hun ondersteuning te geven, aan de Maatschappij der Oud-Soldaten van Cachtem .....', de ereleden dus, dateert van 1914 en vermeldt slechts 4 namen: Jules Vandenbulcke pastoor, Charles Verstraete burgemeester, Baron Gillès de Pélichy en Vicomte de Jonghe d' Ardoye. Zij betaalden elk nog eens 20 frank.
Aangezien we nergens een verslagboek van de bijeenkomsten van de Leopoldisten vonden, kon niet achterhaald worden hoelang de vaderlandslievende vereniging in Kachtem actief was. Voor de Izegemse afdeling berichtte *De Mandelbode* van 20 januari 1934 het overlijden van de laatste oud-soldaat van Leopold I, een zekere August Vanneste ('voorzitter van de maatschappij van oud-soldaten').

Eindnoten

[1]Rogier VERSTRAETE en Antoon VANMEENEN, *Hoeksteen van een dorp, ...*, verscheen eind 2005 naar aanleiding van het honderdjarige bestaan van de Kachtemse fanfare.

[2]Charles Verstraete: geboren te Ingelmunster op 6 januari 1832, werd als eerste gediplomeerde onderwijzer van Kachtem benoemd op 27 augustus 1853. Hij oefende tegelijk ook het beroep van landmeter uit. In 1878 gaf hij zijn ontslag als onderwijzer en in januari 1879 werd hij gemeenteraadslid; enige jaren later zetelde hij in het schepencollege; tijdens zijn burgemeesterschap kon hij heel wat realiseren. Hij bekwam een treinhalte (Kachtem-Brakske) en liet een aantal belangrijke steenwegen aanleggen of verbeteren. Ook de kerk van Kachtem werd hersteld. Tijdens de eerste dagen van Eerste Wereldoorlog gedroeg hij zich bijzonder moedig tegenover de Duitse soldaten. Na enige tijd werd hij afgezet en als burgemeester vervangen. Hij overleed op 1 april 1920 in Kachtem.

[3]Vergaderplaatsen: 't Nieuw Gemeentehuis, Kachtemseplein; De Kroone, Rumbeeksestraat; Den Hert, Hogestraat. Alleen 't Nieuw Gemeentehuis is blijven bestaan en wordt nog steeds uitgebaat.

[4]Op die plaats werden later nieuwe handelszaken gebouwd: een bakkerij en een slagerij.

[5]In het Rijksweldadigheidsinstituut waren eveneens zusters van de Heilige Vincentius a Paulo van Anzegem werkzaam. Anzegem was ook het moederklooster van de zustergemeenschap van Kachtem. De link naar Kachtem is dus gemakkelijk te leggen.

Bibliografie:

Antoon VANDROMME, *Uit de oude doos: de Leopoldisten*, in *Ten Mandere* nr. 60, 21/2, 1981, p. 167-171

Marcel NUIJTTENS, *Lezersbrief: de Leopoldisten*, in *Ten Mandere* nr. 78, 27/2, 1987, p. 161-171.

Bart BLOMME, m.m.v. Jean-Marie LERMYTE en Antoon VANDROMME, *Izegem in vlaggen*, Ten Mandere speciaal nummer 99-100, 34/2-3, 1994, 114 p. Foto's van Christophe LERMYTE.

Jean-Marie LERMYTE, *Het oorlogsdagboek van dokter Jules Gits*. Izegem 14-18. 2 delen, 2000 en 2001, 237 en 255 p.

Rogier VERSTRAETE en Antoon VANMEENEN, *Hoeksteen van een dorp, kroniek van een eeuw Koninklijke Fanfare "Vrede en Eendracht" Kachtem*, Lendelede, Bultheel, 2005, 416p.

Ronny LEFERE, *Kachtem: Vier generaties Hoornaert op een rij* in *De Weekbode*, vrijdag 7 november 1986.

Dank aan onze vrijwillige medewerkers

Sedert 21 februari 2007 is een werkgroep senioren op geregelde tijdstippen actief in ons lokaal. Die vrijwillige medewerkers leveren een zeer nuttige inbreng bij het ordenen, digitaliseren en optimaliseren van ons uitgebreid archief. Ten Mandere is die mensen daarvoor bijzonder dankbaar en hopen op verdere medewerking.

De Groote Oorlog
KACHTEM TIJDENS DE INVAL EN HET EINDOFFENSIEF

Geert Vermeersch

Negentig jaar geleden werd de Grote Oorlog, beëindigd. Het huldemonument van de Eerste Wereldoorlog bevindt zich te Kachtem achteraan op de begraafplaats aan de Sint-Janskerk. Bij de ontruiming van het oude kerkhof verplaatst, stond het vroeger rechtover de ingang van de kerk. Het monument brengt op waardige wijze de militairen en burgers die het leven verloren in herinnering.

Op het eerste deel zijn de namen vermeld van degenen die het leven lieten tijdens de gebeurtenissen bekend als *Schuwe Maandag*. Op 19 oktober 1914, bij het binnentrekken van de Duitse troepen, zijn vijf burgers, verdacht van verzet, ter plaatse van het leven beroofd. Een zesde kwam om in een woningbrand.

Het tweede deel vermeldt de namen van de gesneuvelde militairen tijdens WO-I.

Henri Cappelle - °Kachtem 31.10.1889, z.v. Emiel en Rosalia Van Laecken, Sdt 7de Linie (†aan de IJzer 28.05.15, graf P0190 militair kerkhof De Panne)

Joseph Deblaere - °Ardooie 20.01.1888 z.v. François en Pharailde Coudenys, echtg. Maria Theresia Vermaut, Sdt 16de Linie (†Moorslede 29.09.18)

Aloys Demeyere - °Kachtem 04.08.1894 z.v. Desiderius en Rosalia Hoornaert, Sdt 11de Linie (†Adinkerke 12.11.16, graf 01039 militair kerkhof Adinkerke)

August Honoré - °Ardooie 09.11.1890, Sdt 1ste Linie (†Gent 22.02.19, Westerbegraafplaats, militair kerkhof Gent)

Joseph Rosselle - °Kachtem 03.02.1894, z.v. Aloysius en Amelia Neyrinck, Sdt 1ste Grenadiers (†IJzer, De Panne 26.04.18, graf D0065, militair kerkhof De Panne)

Maurice Vankeirsbilck - Polydor-Maurits - °Kachtem 27.01.1883, z.v. Julius en Maria-Theresia Vanlaeken, Sdt (†Kamp Amersfoort NL 04.09.15).

Op het derde deel komen de namen voor van de overige burgerslachtoffers.

In tegenstelling tot *Schuwe Maandag* is het einde van de oorlog maar weinig in de belangstelling gebracht. Nochtans verdient die periode onze aandacht.

Schuwe Maandag 19 oktober 1914

Op 4 augustus 1914 overschreden de eerste Duitse troepen de grens met België te Gemmenich, nabij het drielandenpunt met Nederland en Duitsland. De Duitse troepen werd voorgehouden dat zij vrij door België konden trekken. Toen op 5 augustus de eerste gekwetsten vielen, klonk voor de eerste keer de kreet "*Die Zivilisten haben geschossen.*". Bij het binnenkomen van Aarschot leden de

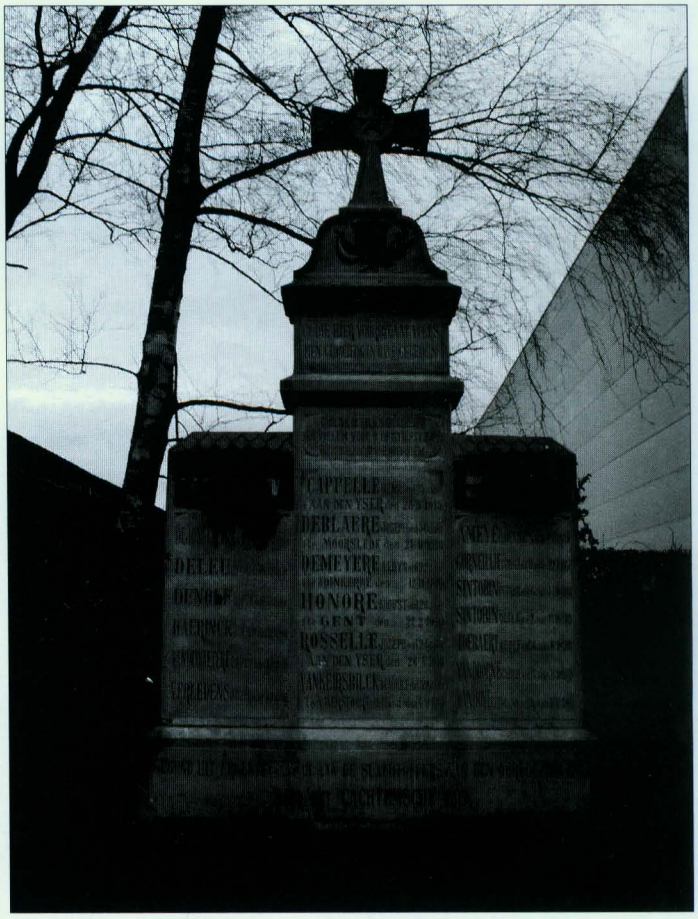

Monument 1914-1918 in Kachtem (foto in privébezit)

aanvallers zware verliezen. Toen brak de Teutoonse furie los. Huizen werden geplunderd en in brand gestoken. En wanneer regimentscommandant Generalmajor Stenger, tijdens een groot rumoer, op het balkon van het stadhuis werd neergeschoten, werden op 19 en 20 augustus tientallen burgers geëxecuteerd.[1]

In Duitse officierenkringen werd gelachen met de moord op Stenger. De dodelijke kogel kon wel eens uit een Duits geweer zijn gekomen. Stenger was streng en weinig geliefd, zeker niet bij de Polen die in het Duitse leger dienden.[2]

In achtergelaten Duitse dagbladen stond te lezen dat de Belgische regering haar burgers bewapend had en geestelijken betrapt waren bij het aanhitsen van burgers om op Duitse troepen te schieten.[3]

Het tegendeel was waar, getuige daarvan de affiche van het stadsbestuur van Izegem op 10 augustus 1914, waarin werd opgeroepen in geen geval gewapend verzet te bieden.[4]

Dat talrijke steden een burgerwacht op de been brachten, zal deze gedachte alleen maar gevoed hebben. In grote steden bood de burgerwacht in uniform gewapend verzet. Zij kenden het terrein trouwens het best. Op 15 augustus 1914 trad ook te Izegem de burgerwacht in aktie.[5]
Met dit gedachtegoed rukten de Duitse troepen op door het land.

Reeds op 12 september '14 kwamen Duitse verkenners te Izegem aan. Dit waren ruiters, Uhlanen, en wielrijders. Ter hoogte van *Kachtem Brakske* (de voormalige treinhalte aan de weg van de Abele tot Rumbeke) werden zij beschoten vanuit de melkerij aan 't Stroomke. Daarop namen zij gijzelaars die meegevoerd werden tot Roeselare en Zarren. René Declercq, Henri Baes en de paters-capucijnen vicaris Benedikt en gardiaan Hugo tot in Esen, waar zij bevrijd werden tijdens een aanval door Belgische troepen.[6]

Op 18 oktober kwamen Duitsers te Emelgem. Zij voerden 's anderendaags molenaar Frederic Verhulst (de molen stond tussen de Ardooisestraat en de Wezestraat) zijn zoon en een werkman als gijzelaars mee tot Roeselare.[7]

Op 19 oktober 1914 kwam om 8 uur 's morgens het gros van de 51ste Reserve Divisie (RID) van het 26e Reservekorps van de 4e Deutsche Armee naar Kachtem. De marsroute van de 51ste RID liep over Gent, Zottegem, Deinze, Dentergem, Meulebeke en Ingelmunster.[8]
Zoals de kroniek van het 26ste Res.Korps verhaalt: "An der Spitze des Korps" het 23ste Res. Jägerbataljon, over Emelgem naar Kachtem waar het zijn "Erste Gefechtsberührung" onderging. Vanuit Kachtem moest Rumbeke van de vijand gezuiverd worden. De Jäger werden gevolgd door het 233ste (over de Liester, Emelgem) en het 234ste Reserve Infanterieregiment (RIR) (over Ingelmunster). Eén afdeling van het 234ste RFA stootte door over het Hoge richting Roeselare.[9]

Om 9 uur werd de Kachtemse pastoor Jules Vandenbulcke voorgeleid tot bij de boerderij Vanderhaeghe (Rumbeeksestraat). Omdat vanuit de kerktoren op de Duitsers zou geschoten zijn, dreigde men hem levend te verbranden. Eindeloze eenheden van het Duitse leger reden tegen de middag door Kachtem. Ze kwamen als uit de grond gekropen.[10]

Rond 16 uur kwam die dag vanuit Emelgem een laatste kolonne Duitsers naar Kachtem. De soldaten schenen razend te zijn, wellicht om de tegenstand en de verliezen die de voorposten ondervonden bij het naderen van Roeselare. De manschappen hadden zich bedronken in de brouwerij Vandoorne aan de Vijfwegen te Emelgem. Onderweg naar Kachtem liepen zij overal binnen, zagen in iedereen die

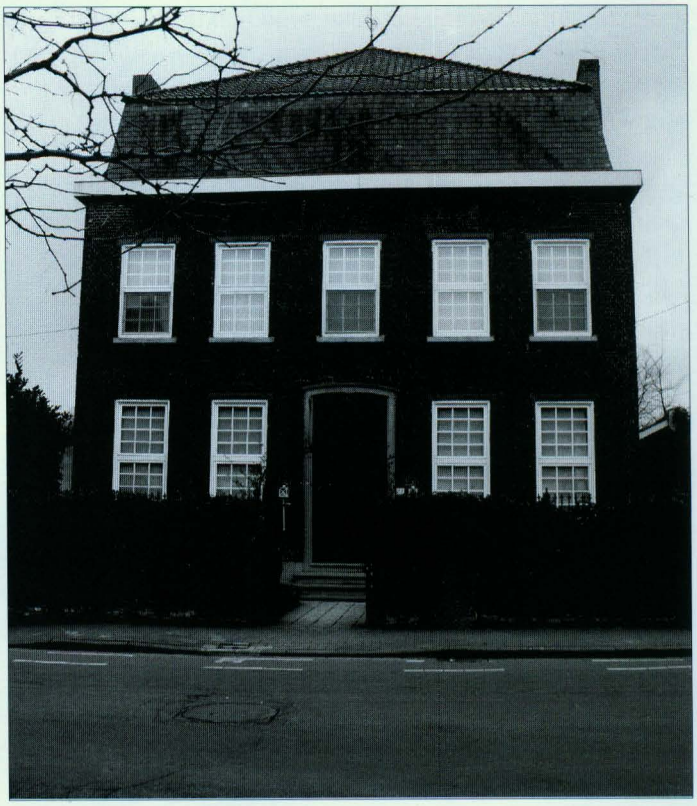

Woonhuis brouwerij Vandoorne, Vijfwegenstraat Emelgem
(foto in privébezit)

zij ontmoetten een vijand en zaaiden een onbeschrijflijke angst.
Op de hofstede Vanlaecke waar Vandycke woonde, werden de boer, zijn zoon Odiel en dochter Odila, op de knieën gezet op de hofplaats. Alles wat eetbaar was werd meegenomen, zelfs een koe. Ondertussen werd het hof in brand gestoken (nu de Leo Bekaertlaan, waar de firma Isofacq gevestigd is).
Melkventer Henri Deboosere (hoeve Deboosere in de Kachtemsestraat, nu Louis De Costerestraat) moest de handen op tafel leggen. Men dreigde ze af te hakken met een bijl. Enkele ogenblikken later was het hof een laaiende toorts. In herberg De Casino annex bakkerij (de familie Buyse, nu Kachtemseplein nrs. 18 en 19) waren de buren samengekomen. Dronken soldaten uitten er doodsbedreigingen. Herberg 't Paradijs naast de kerk werd in brand gestoken. (nu seniorenflats). Verderop in de Rumbeeksestraat moest ook Alberic Ostyn de handen op tafel leggen. Na tussenkomst van een officier werd hij als gijzelaar meegenomen. In herberg Den Hof werd Alfons Seynaeve met vrouw en kinderen brutaal de straat opgejaagd. Zij gingen een onderkomen zoeken bij Pee Manders (Pieter Vermandere en Juliana Provoost woonden naast de herberg De Kuiperij, opengehouden door Hector Vermeersch, schuin tegenover de kerk).
De hofstede aan het kapelletje in de Rumbeeksestraat,

waar de Duitse veldkeuken was geïnstalleerd, ging in de vlammen op.
Op de koer van chicoreidroger Deleu, op de Plaats, waren toen aanwezig: eigenaar Cyriel Deleu en zijn echtgenote Emelie Dewulf, hun zoon Palmer (18 jaar), huisknecht Frederick Callens, meid Madeleine Debusschere (16 jaar) uit Heule, verder stalknecht Pius Dejonckheere (37 jaar) uit Egem, de astwerkers Camiel Verhelst (30 jaar) en René Verhelst (25 jaar) uit Oekene, Victor Bourgeois (31 jaar) uit Kachtem, buurjongen Godfried Vandewaetere (14 jaar), Omer Denolf (32 jaar) onderwijzer, buur Julien Haerinck (22 jaar) en zijn broertje Marcel (7 jaar).
Victor Bourgeois was al gevlucht. De vrouwen, Cyriel Deleu, Camiel Verhelst en de huisknecht bevonden zich in de keuken. De anderen hadden zich verscholen in de poefkamer van de ast. Tijdens de dag waren zij verscheidene keren gaan schuilen onder de grote brugbalans of in de poefkamer. Heel zeker was dit heen-en-weer-geloop opgemerkt vanuit de kerktoren waar de Duitsers hun uitkijk hadden ingericht. De soldaten gingen dan ook recht op de poefkamer af. De vrouwen en de huisknecht werden op straat gejaagd. De ast werd in brand gezet. De mannen werden op de koer op een rij geplaatst voor het executiepeloton. Toen de soldaten aanlegden, stoof de rij uiteen. René Verhelst, gekwetst, en Camiel Verhelst verscholen zich en konden ontsnappen. Julien Haerinck werd getroffen en afgemaakt met revolverschoten. Pius Dejonckheere, Godfried Vandewaetere en Omer Denolf werden op de koer afgemaakt met bajonetsteken. Denolf werd het hoofd gekloven. Palmer Deleu verschool zich in de aalbak en Cyriel Deleu werd achtervolgd en neergeschoten. Dat alles gebeurde omstreeks 16.30 uur.[11]
Nadien werd Kachtem gestraft. De Duitse overheid te Roeselare stuurde volgend bericht: "De burgers van Kachtem hebben geschoten op de Duitse troepen. De gemeente zal binnen de 24 uren een boete betalen van 10.000 frank. Zoniet, zal ze met de grond gelijk gemaakt worden."[12]

Dokter Jules Gits uit Izegem bezocht Kachtem een paar dagen na *Schuwe Maandag*. In herberg 't Gemeentehuis bij de kerk vond hij op een bed het lijk van Cyriel Deleu, op de koer van de herberg nog drie lijken. In het huis van Deleu, enkele stappen verder, op een ijzeren bed, het lichaam van onderwijzer Omer Denolf.[13]
Op het grafmonument van de familie Deleu op de Kachtemse begraafplaats werd bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog de tekst "vermoord door de Duitschers" onleesbaar gemaakt.

Het huldemonument van de Eerste Wereldoorlog vermeldt een zesde naam. De Duitsers hadden zwaar geschut opgesteld bij het Snakebos (tegenover het

Familiegraf Deleu, kerkhof Kachtem (detail)
(foto in privébezit)

Meesegemgoed)[14]. In de namiddag van 19 oktober lag de hofstede Meesegem onder artillerievuur en werden de bewoners, de familie Ghesquière, meegenomen. Zij dreigden meegevoerd te worden door de Duitsers naar de Vierweg te Roeselare, waar diezelfde dag verscheidene burgers werden omgebracht. Gelukkig werden zij eerder losgelaten. Het huisje van Joseph Verledens werd in brand gestoken. Dit was tegenover het Mesegemgoed op de weg naar Roeselare (n.v.d.r: nu Kachtemsestraat Roeselare, toen Kachtems grondgebied). De 79-jarige Verledens kwam in de vlammen om[15]. Het lichaam werd pas op 20 oktober om 14 uur gevonden.[16]

In zijn dagboek schrijft Emil Pouplier uit Thüringen, soldaat in de 4e compagnie van het 234e Reserve Regiment. "*Maandag 19 oktober om 6 uur marcheert het bataillon weer richting Ingelmunster. De mars is niet meer regelmatig. Pause, aantreden, vooruit, halt... Zo gaat het zonder commando. Soldaten treden uit de rangen, vinden verlaten huizen met daarin allerlei voorraden. Zo werd een wijnkelder betreden. De hals van de flessen afgeslagen, werd van de witte wijn genoten. Tot het teveel werd voor de compagnieleiding. Daarom zei de Stabs-Artz dat de wijn*

vergiftigd was".[17]
"*Om 08.50 u. bevond deze 2de kolonne zich nog te Ingelmunster waar het kasteel werd bezet en de wijnkelders leeggeroofd.*"[18]
Dokter Jules Gits noteerde op 21 oktober '14 "*Maar van aan de Vijfwegen ziet men niets anders dan de overblijfsels van een leger... En honderden wijnflessen, ijdele wel te verstaan, lagen op straat.*"[19]
"Een tweede oorzaak van het wangedrag van de jonge troepen was het gebrek aan snelle doorseining van bevelen.... Doordat de soldaten de kop vol gepraat waren over mogelijke franc-tireurs, was het vanwege de aanvoerders onverantwoord om achteraan te blijven."[20]
Dit verklaart wat aan de Vijfwegen te Emelgem gebeurd is, en waarom de Duitse soldaten zich zo gedroegen, er van overtuigd dat burgers gewapend verzet boden.

Dit was spijtig genoeg geen alleenstaand feit. Ook te Rumbeke en Roeselare vielen slachtoffers, zowel in de Spanjestraat, als in de Diksmuidsesteenweg en aan de Vierweg. De kapel op de hoek van de Ardooisesteenweg en de Populierenstraat te Roeselare herinnert de voorbijganger aan 19 oktober 1914.

Ten dele kunnen deze terreurdaden ook verklaard worden door de tactiek waarvan de terugtrekkende Franse troepen gebruik maakten. In hinderlagen werden de verraste Duitse kolonnes beschoten. De schutters verdwenen zonder zich te laten zien, waardoor burgers ervan verdacht werden. Dat de schrik er in zat bewijzen deze getuigenissen.
Kriegsfreiwilliger Wilhelm Dreysse (9eK/RIR235/51RID/XXVIResKorps/4eArmée) noteerde in zijn dagboek "*Rumbeke 19 okt. Hinter, neben, vor... aus dem Häusern wird geschossen... franctireure...*". Walter Holst (1Zg/1. Komp/R.JägerBat.23/51RID/XXVIResKorps/4eArmée) beschrijft "*Roulers 19 okt. Plötzlich eine wahnsinnige Schiesserei auf den Häusern.*" De 51ste RID bestond voor 3/4 uit 'Kriegsfreiwilligen' en 1/4 'Landwehrleuten' en reservisten. 61% 'hadden nicht gedient'.[21] Bij de oprichting van de divisie had men geen toereikende uitrusting. De meestal oudere officieren en onderofficieren waren veelal niet vertrouwd met de nieuwe wapens.

Het 234e RIR leed te Langemark op 21 en 23 oktober '14 zware verliezen tijdens de eerste slag bij Ieper.[22] Dit Reserve Infanterie Regiment bestond uit onervaren reservisten en studenten onder wie vele vrijwilligers, die na enkele weken opleiding werden ingezet. Soldaten uit Thuringen, Kurhessen en Niedersachsen. De *Studentenregimenten* bestonden dus niet alleen uit studenten.[23]

Na dergelijke wandaden zou de Kachtemse bevolking nog vier jaar met de bezetter geconfronteerd worden.

Kachtemse slachtoffers van Schuwe Maandag. linkerpaneel van het oorlogsmonument
(foto in privébezit)

Het eindoffensief en de bevrijding van 1918
Wat door de geallieerde troepen het eindoffensief werd genoemd, was voor de Duitsers hun *Abwehrslacht in Flandern* (28.09-17.10.1918) en *Nachhutkämpfe zwischen Yser und Lys* (18-24.10.1918).[24]
Hier volgen de burgerslachtoffers van 1917-18 te Kachtem, en de omstandigheden waarin zij het leven lieten.

Florent AMEYE
Was borstelmaker van beroep, geboren te Emelgem op 21 mei 1890 in de woning van zijn ouders in de Vijfwegenstraat. Zoon van Camille, koopman in konijnen (°Emelgem), en van Maria Ludovica Stragier (°Roeselare).[25]
Hij huwde te Kachtem op 1 mei 1912 met Julia Celesta Rosseel, geboren aan de Marelputten te Emelgem (n.v.d.r: oost van de Ardooisestraat, west van de Tinnenpotstraat), dochter van August (°Ardooie) en Maria Eggermont (°Kachtem).[26]
Zijn overlijdensakte vermeldt "*12 aug. 1917...gedood door eene bom bij 't Zomerland op eenen zondagnamiddag... ...*

Huwelijksportret Florent Ameye-Julia Rosseel
(foto in privébezit)

werd 200 meter ver door de lucht geslingerd...".[27] (n.v.d.r: Het Zomerland aan de Sint-Jansstraat ter hoogte van de Zomerlandstraat). Florent Ameye werd dus slachtoffer van een luchtgevecht of luchtaanval. Hij was slechts 27 jaar.

Het gezin Ameye-Rosseel woonde op de Oosthoek nr. 58. Dat was aan de Jager[28]. De Oosthoek strekt zich uit van de grens met Ardooie (Manestraat) tot de grens met Emelgem (Ardooisestraat). Het Bevolkingsregister 1910/20 vermeldt één dochter: Martha (5 jaar).[29] Julia Rosseel hertrouwde in 1919 te Kachtem met borstelmaker Jules Nys.

Zoals in zovele families bleef het niet bij één slachtoffer. Emelgemnaar Alberic Ameye (°19.01.1890, neef van Florent, korporaal van het 5de Jagers te Voet, overleed in het veldhospitaal Sint-Jansmolen te Lampernisse op 18.03.1918.[30]

Dr. Jules Gits maakt in zijn oorlogsdagboek geen melding van dit feit. Hij beschrijft wel een vliegtuigbombardement op zondag 20 juni 1915 boven Izegem en Emelgem, waarbij in de Vijfwegenstraat drie doden vielen. Het bombardement kwam een dag te laat, het Duitse artillerieregiment dat kantonneerde op de Dam en in de Reperstraat, was reeds vertrokken.

Deze luchtaanval wordt vermeld in de *Tagesmeldung* van het Hauptkwartier van de 4de Armee, waarbij een vliegtuig werd neergeschoten.[31]

Cyrille CORNEILLIE
Werd te Kachtem geboren op 7 februari 1876 in Wijk A (de Plaats), als zoon van Petrus, metselaar (°Kachtem 1817, †Kachtem 15.07.1896) en van Ida Noppe, winkelierster (°1833 Meulebeke).
Getuigen bij de aangifte op het gemeentehuis waren koster Petrus Vanhee, en kleermaker Francis Behaeghe.[32] Deze laatste is de vader van Aimé Behaeghe (°Kachtem 17.11.1890) die in 1915 als piloot aan het IJzerfront faam maakte. Die opereerde vanuit de vliegbasis Kerkepanne, op de hoeve Ten Bogaerde te Koksijde. Aimé Behaeghe overleed op 3.12.1916 in Belgisch Congo, nadat hij eerder het Duits oorlogsschip *von Götzen* op het Tanganikameer tot zinken bracht. Naar hem is de Aimé Behaeghestraat genoemd te Kachtem.[33]

Burgemeester Charles Verstraete voltrok het huwelijk van Cyriel Corneillie, op dat moment metselaar van beroep, te Kachtem op 8 november 1899. Zijn echtgenote, Silvia Leontina Vandewaetere, werd te Kachtem geboren als dochter van Carolus Ludovicus (°Ingelmunster), en van Amelia Bruggeman (°Ardooie), toen lijnwaadverkopers te Kachtem.[34]
Getuigen bij dit huwelijk waren houtbewerker Henri Verbeke 31 jaar uit Izegem (schoonbroer van de bruid), schoenmakers Amand 53 jaar en Jules Hoornaert 23 jaar, en gemeentesecretaris Jules Vankeirsbilck 46 jaar, wiens zoon Polydor-Maurice stierf in het Kamp Amersfoort in Nederland op 4 september 1915.
Cyriels echtgenote, Silvia, was de zus van Camiel Vandewaetere, wiens zoon Godfried op Schuwe Maandag 19 oktober 1914 door de Duitse invallers werd gedood op de koer van cichoreihandelaar Cyriel Deleu op de Plaats te Kachtem.
Het gezin Corneillie-Vandewaetere woonde op het Hoge nr 87. Het bevolkingsregister vermeldt in 1920 drie kinderen: Julia (18), Joseph (16) en Frans (11 jaar).
Wijlen meester André Saelen noteerde over de Kachtemse Schuwe Maandag in 1914: "*Vlak vóór het huis van Cyriel Corneillie, in het Groenstraatje* (verdwenen aardeweg naar de hoeve Glas, tussen Hogestraat en Hondsmertjesstraat, eerste deel van de Bessenstraat), *en achter het huis van Vermandere* (n.v.d.r: N-O-hoek kruispunt Hondsmertjesstraat en Pater Ver Eeckestraat, waar toen Gustaaf Vermandere, zoon van Pieter vermeld onder "Schuwe Maandag", en Marie Vynckier woonden) *werden kanonnen geplaatst waarmee Roeselare beschoten werd.*"[35]
Op 19 oktober 1914: "*Het RFAR51...de 7de batterie... nabij*

't Hoge..., zwaar geschut opgesteld rond het Snakebos en bij café In Boma op de grens Roeselare-Kachtem...".[36]

Cyrille Corneillie werd het slachtoffer van een luchtaanval te Roeselare. Hij overleed er op 22 juli 1917. In zijn *Rousselaerse Oorlogskroniek* schrijft Alfons Denys: "*21 juli... al op eens ontwaarden wij het geronk van laagvliegende verbonden vliegtuigen, in een oogwenk waren wij uit de pluimen om ooggetuige te zijn van een gebeurlijken aanval. En inderdaad had om 11 u. en half (Duitsche tijd) voor den opsluit van den nationalen feestdag een verschrikkelijken vliegeraanval met brandbommen op de stad plaats.*
Een Engelsch vliegtuig dat in de stralen der schijnwerpers opgenomen, zeer duidelijk op 'n hoogte van ten hoogste 200 meters, stil zweefde, wierp 7 brandbommen op het arsenaal, de broederschool, op de fabriek van Maurice Carlier, op den Gasmeter, en de Gasfabriek en stichtte er onschatbare schade... In het Gasgesticht waar een vijftal bommen 'n kwartuur na den eersten aanval opnieuw ontploften, werden vier Belgische werklieden op slag gedood.
Deze ongelukkige slachtoffers zijn: Steen Alberic 37,5 jaar, Verhalle Victor 38 jaar, Corneillie Cyriel 41 jaar, en Christiaens Oscar 27 jaar, alle vier gaswerkers aan de coksovens gedood...".[37]

De luchtmacht had een zeer grote impact op het oorlogsgebeuren. Roeselare was met zijn goederen- en rangeerstation een belangrijk knooppunt voor het Duitse transport. Rechtstreeks verbonden met het hoofdkwartier van het IVe Leger te Tielt, werd bevoorrading en militair materieel aangevoerd voor de frontlinie. Waar het gewone spoor stopte, ging het verder over Kleinbahnen of smalspoor. Om die reden was Roeselare meermaals het doel van geallieerde luchtaanvallen.[38]

Petrus Joannes en Odila Maria SINTOBIN
Petrus Joannes werd geboren te Kachtem op 8 april 1912, Odila Maria op 8 december 1915 eveneens te Kachtem. Zij waren kinderen van Julius Leopoldus, fabriekswerker, en van Eugenia Naert, kantwerkster.
De overlijdensakten van 16 oktober 1918 vermelden *"...eergisterenavond te 10 ure doodgevonden op den Becelaarhoek ...*", dus op 14 oktober in de huidige Smallestraat.
De akten vermelden tevens dat de vader zich in Duitsland bevond.[39]

Julius Sintobin (°Kachtem 28.03.1882, z. v. Joannes en Juliana Coudenys), en Eugenia Maria Naert (°Ardooie 1853, d. v. Januarius en Lucie Coudenys) huwden te Kachtem op 19 okt. 1910.
Het gezin woonde aan de Becelarehoek nr 59 met de kinderen Pieter-Jan, Omer (5), Odila, Godelieve (†13.08.18), en Paula (†19.06.11). In 1920 kreeg de nieuwgeborene de naam van zijn overleden broertje: Petrus-Joannes.[40]
Op 29 december 1914 'mocht' vader Jules Sintobin aan de bezetter 15 konijnen leveren.[41]

Hier vermelden wij de getuigenis van Paula Sintobin (°Ardooie 27.03.1912) in een interview op 12 februari 1999 met de laatstejaars van de Broederschool te Roeselare.
"*In Kachtem schuilt het gezin van Paula Sintobin voor de bombardementen in een gereinigde beerput. Er liggen matrassen, want soms zitten ze er dag en nacht. Iemand moet dan snel naar het huis lopen om eten te halen. Op een keer valt er een bom vlakbij de beerput. Een tante schiet er een been bij in en haar twee kinderen, die bij de ingang zitten, komen om. Zélf ontkomt de kleine Paula aan de ramp door puur toeval: ze is immers nogal bangelijk van aard en zit die keer een beetje verder wenend op de schoot van haar moeder.*"[42]

Tijdens zijn al dan niet verplichte tewerkstelling in Duitsland verliest vader Jules Sintobin drie kinderen: Petrus, Odila, en Godelieve-Maria (†13.08.18, twee maanden oud), en wordt zijn vrouw verminkt.
Met premies probeerde de bezetter arbeidskrachten in de heimat te krijgen, wat onvoldoende succes kende. De Militärgouverneur besliste vanaf 3 oktober '16 meer dan 60.000 Zivilarbeider uit het Etappengebied naar Duitsland over te brengen. Zo deed men voor de bouw van de spoorlijn Tongeren-Aken voornamelijk beroep op Belgen.[43]

Over die tewerkstelling lezen wij in het Dagboek van Dr. Gits: "*26 april 1915 voor het eerst verzameling van jonge mannen.*".[44]
In *Oekene, kroniek van een Dorp* lezen wij: "*Wie geen vast werk kon opgeven of zonder Ausweiss gevat, mag front- of Duitslandswaarts optrekken.*".[45]
Op 29 september 1917 vertrekt er een bericht van de Ortskommandantur naar het gemeentebestuur van Kachtem, met de melding dat er geen enkele van de dertig gevorderde arbeiders was opgedaagd.
Op 3 oktober 1917 volgde een lijst van 34 namen van de arbeiders die zich 's anderendaags om 6 uur 's morgens moesten melden aan het station te Rumbeke. Indien de verordening niet werd opgevolgd, zou de gemeente bedacht worden met een geldboete van 1000 (Reichsmark?).[46]
(Izegem en Emelgem vormden het gebied van de Ortskommandantur Izegem. Kachtem behoorde tot de Ortskommandantur Rumbeke).

Adolf TOEBAERT
Zijn overlijdensakte vermeldt: "*Gestorven voor België...*

eergisteren om 8 ure doodgevonden op de Becelaarhoek.", toen Beverenstraat, nu Kleine Kachtemsestraat in Roeselare. De aangifte op het gemeentehuis gebeurde op 18 oktober.[47]
Adolf Camiel Toebaert was 56 jaar, landbouwer en geboren te Gullegem op 23 februari 1861, zoon van Charles Louis en van Barbara Deryckere. Hij woonde te Geluwe toen hij op 40-jarige leeftijd te Emelgem (13.02.1901) in het huwelijk trad met de 59-jarige Maria Louisa Geerlandt (°Rumbeke). Zij was weduwe van Constant Vanrumbeke (†Emelgem 08.06.1892) en van Franciscus Cools (†Emelgem 17.04.1896).
Adolf was landbouwer aan de Vijfwegen te Emelgem toen hij zijn vrouw ten grave droeg (†Emelgem 13.02.1913).[48]
Hij hertrouwde met Augusta Emma Vancompernolle 31 j. (°Meulebeke, 13.12.1886) te Ardooie op 4 februari 1914.

Landbouwers moesten geregeld leveren aan de bezetter. Zo stond Adolf Toebaert op de lijst van 26 november 1914 voor levering van stro en hooi. Op 28 februari 1918 vorderde de Ortskommandantur te Rumbeke bij Adolf 200 kg vlas op dat 'sofort' moest geleverd worden.
Opeisingen waren schering en inslag. In december 1914 moesten 13 landbouwers samen 11 104 kg stro leveren.[49]

Het gezin Toebaert-Vancompernolle woonde aan de Becelarehoek nr 45-bis met de kinderen Maria Magdalena (°Emelgem 01.05.1914), Omer Gerard (°Kachtem 24.10.1915) en Achilles Camillus (°Kachtem 02.11.1917). Zij waren dus buren van de familie Sintobin.[50]

Tot december 1919 was Henri Vansuypeene er knecht op het hof. Op 15 oktober van dat jaar hertrouwde Augusta Vancompernolle met Emiel Theophiel Noppe.[51]
Wijlen meester Saelen vermeldt in zijn notities dat Henri Vansuypeene in 1914 hoeveknecht was op 't Mezegemgoed bij boer Vital Ghesquière.[52] Hij werd op Schuwe Maandag (19.10.1914) samen met de familie Ghesquière en de buren Vercruysse meegevoerd richting de Vierweg te Roeselare alwaar talrijke burgers werden gedood.
Op de begraafplaats aan de Sint-Janskerk te Kachtem bevindt zich de rustplaats van Augusta Vancompernolle en echtgenoten Adolf Toebaert en Emiel Noppe.

Germana VANHOVE
Zij is dochter van Romualdis en Elisa Cools en werd geboren te Kachtem (sectie C) op 26 oktober 1908.
Volgens de overlijdensakte is Germana overleden op 16 oktober 1918 om 8 uur 's morgens te Kachtem op de Oosthoek. Zelfde dag en uur als Adolf Toebaert. Deze akte vermeldt als geboorteplaats verkeerdelijk Emelgem.[53]

Romualdis Remi Vanhove (°Ingelmunster 6.02.1877), zoon van Carolus Ludovicus en Maria Ludovica Vanthournout; huwde in 1900 te Kachtem kantwerkster Elisa Flavia Cools (°Kachtem 22.06.1879), dochter van Joannes en Ludovica Houthoofd.
Romualdis, gezegd Remi Vanhove en Elisa Cools zouden aan het Manegeschijn hebben gewoond (Manestraat, richting west, 2de woonst links, vanaf het kruispunt met de Pater Ver Eeckestraat) waar zij later een biggenhandel dreven.[54]
In 1918 was dit een zijweg van de Ardooisestraat.
Het gehucht Manegeschijn ligt in vogelvlucht enkele honderden meter van de Becelarehoek en Kruipendaarde. De Oosthoek ligt oost van de huidige Pater Ver Eeckestraat en Manestraat, begrensd door de Ardooisestraat.

Het Bevolkingsregister van 1920 vermeldt het gezin op de Oosthoek nr 66: Marie (18), Martha (17), Gustave (8), Henri (5.01.14 - 31.07.14), Cyril (2), Maurice (°27.11.20).[55]

Wijlen André Saelen, Kachtem, schreef in zijn notities over 1918:
"*Intussen was het half oktober geworden. De linker vaartoever was bezet door Duitse mitrailleursnesten. Op de wijk Kruipendaarde (grondgebied Ardooie) was er een uitkijkpost geïnstalleerd. Een zeer grote ballon, met een kabel aan de grond vastgemaakt, hing in de lucht. Vanuit de mand kon men de bewegingen in gans de streek nagaan. Lang hing hij er niet of hij werd door een vlieger lastig gevallen. De Duitse uitkijker trachtte zich te redden en sprong de mand uit met een valscherm. Deze bleef echter aan een boom haperen terwijl de ballon werd neergeschoten, niettegenstaande het zeer actieve luchtafweergeschut...*".[56]
Deze getuigenis bewijst dat de omgeving van Kruipendaarde, liggend op de vluchtroute bij terugtrekking van de Duitse troepen, niet de veiligste plaats was.

Camil Joseph DESMET
Camil staat niet vermeld op het oorlogsgedenkteken omdat hij officieel niet meer te Kachtem woonde, maar wij nemen hem op in deze bijdrage omdat hij, net als de kinderen Sintobin, te Kachtem de dood vond op dezelfde dag en wellicht onder dezelfde omstandigheden.

Uit de overlijdensakte: "*16 oktober 1918: eergisteren voormiddag om 11 u. op den Becelarehoek doodgevonden. Landbouwer, 29 j. hier geboren en wonende te Rumbeke, hier verblijvende, ongehuwd...*". De aangifte gebeurde op 16 oktober om 10 uur door veldwachter Constant Vandoorne en Etienne Vankeirsbilck, gemeentesecretaris (zoon van Jules, de vroegere gemeentesecretaris).[57]

Camil was een geboren Kachtemnaar (15.01.1888), zoon van Felix, zwingelaar en van Juliana Defranck,

huishoudster.

Vader Felix was reeds bij zijn huwelijk op 30 juni 1886 te Kachtem zwingelaar (z.v. Eduard °Ardooie 1825 en van Barbara Cappelle †Ardooie 1884). Getuige op het gemeentehuis was Jules Vankeirsbilck, toen nog koster.
Julia(na) Defranck werd geboren te Kachtem op 22.01.1859 (d. v. Petrus Ignatius, °Moorsele 1808, en Rosalia Moerman °Ardooie).[58]

Het bevolkingsregister van Rumbeke (1910) vermeldt in de Lekkenstraat nr 4:
Felix Desmet, landwerker (°Ardooie 12.11.1853), Julie Defrancq zijn vrouw (°Cachtem 22.01.1859), Camiel Desmet, zoon (°Cachtem 15.01.1888), Marie Flavie Desmet (°Cachtem 14.02.1890), Arthur Renaat Desmet (°Rumbeke 08.09.1891). [59]
De Lekkenstraat ligt aan de overzijde van het kanaal Roeselare-Leie, tegenover Kachtem.

Was Camil aan het werk op het veld toen er (een) bom(men) viel(en)? In dienst van een ander landbouwer waardoor hij te Kachtem verbleef?

Cyrille VANDOORNE
Hij werd in Kachtem geboren op 9 maart 1904, wijk B, om 6 uur in de morgen en kreeg de voornamen Cyrille Charles. Pas veertien jaar toen hij in werkelijk dramatische omstandigheden het leven verloor. Op de vlucht voor het oorlogsgeweld.
Zijn overlijden werd aangegeven op het gemeentehuis te Ingelmunster op 26 november 1918 door vader Constant Vandoorne, veldwachter te Kachtem, en Honoré Ketels, veldwachter te Ingelmunster.
Zij verklaarden "*dat op 16 oktober laatst om twee en half ure namiddag overleden is in nr. 220 wijk A, Naaipanderstraat, Cyrille Charles Vandoorne, scholier, wonende en geboren te Cachtem, zoon van Constant voornoemd en Elodie Marie Desmedt huishoudster 46 j.*"[60]
Pas op 18 november 1922 wordt in de rand van de overlijdensakte toegevoegd "*gestorven voor België*". Het bevolkingsregister (1920) vermeldt bij Cyrille: gestorven te Ingelmunster door een granaatscherf.[61]

Cyrille was dus zoon van Constant Vandoorne (°Kachtem 3.02.1867, zoon van Carolus Ludovicus, en Barbara Dufoort). Zijn moeder, Elodie Marie Desmedt (°Kachtem 23.6.1872) was dochter van Joannes en van Juliana De Groote.[62]
Het gezin Vandoorne-Desmedt woonde op het Hoge nr 84: Cyrilla (15), Cyrille (14), Germana (13), Margareta (12), Josephine (10), Paul (8), Jan (6), Leon (4), Albert (09.03.17 - 12.04.17).

Veldwachter Constant Vandoorne uiterst links voor de kerk van Kachtem in 1918 (foto in privébezit)

In de notities van wijlen André Saelen lezen wij: "*Kachtem kermismaandag 1918 (30 sept.). Bewolkte hemel met grote neerslagvlagen. Rond de middag gingen Duitse soldaten, bajonet op 't geweer, van huis tot huis, om de bewoners te verwittigen Kachtem te verlaten... Men moest verzamelen*

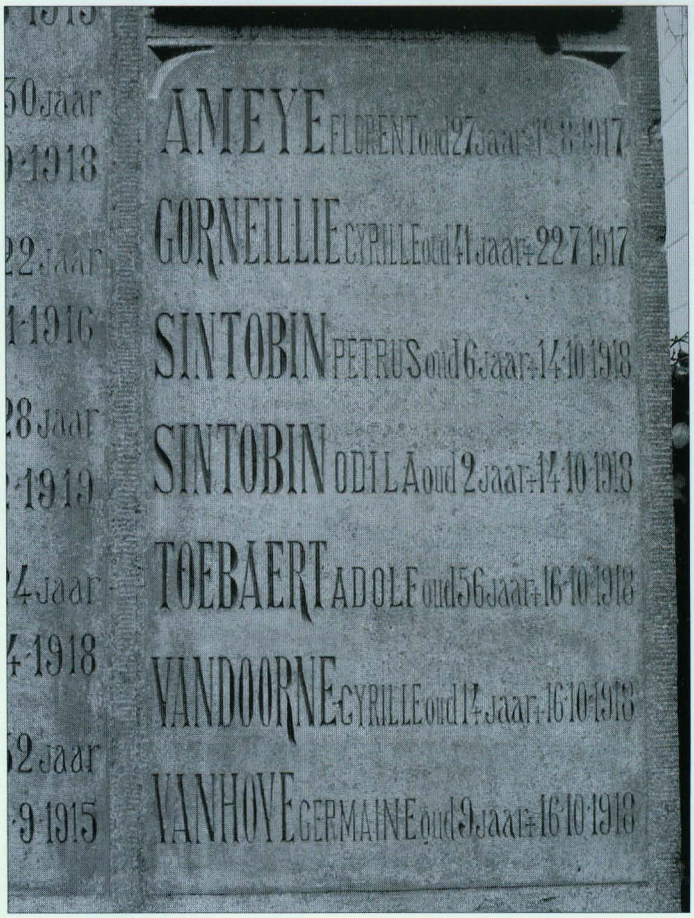

Kachtemse burgerslachtoffers 1917-1918.
Rechterpaneel van het oorlogsmonument.
(Foto in privébezit)

in de Sint-Jansstraat... ...De stroom vluchtelingen over de vaartbrug in de richting van Ingelmunster en verder werd zwaarder. Ook wij verlieten ons huis...".[63]

Het gezin Vandoorne-Desmedt vond een onderkomen te Ingelmunster. De plaats waar vader Vandoorne zijn gezin in veiligheid dacht, lag op 16 oktober binnen het schootsveld van de Duitse veldartillerie die vanuit Meulebeke en Marialoop de eerste linie van de Fransen en Belgen bestookte. Deze laatste lagen op een paar honderd meter ten westen van de baan Brugge-Kortrijk tussen Ingelmunster-Plaats en 't Leestje. Precies daarachter bevinden zich de Naai- en Haaipanderstraat.[64] Vanaf de bocht oost van Stormes Kruis, tot het Groot Gistelgoed vormt de straat de grens tussen Emelgem en Ingelmunster. Oost de Naaipanderstraat te Ingelmunster, west de Haaipanderstraat te Emelgem.
Misschien was er enige twijfel omtrent de plaats van het overlijden. Uiteindelijk gebeurt de officiële aangifte op het Ingelmunsterse gemeentehuis, 41 dagen later.

Hoe deze jongen op die plaats de dood vond, lezen wij in de oorlogskroniek van wijlen meester Saelen. *"Vandoorne Cyriel werd echter getroffen in de Haaipanderstraat te Emelgem waar ze als vluchtelingen onderkomen hadden gevonden. Van dezelfde obusscherf waardoor Cyriel dodelijk werd getroffen, werd ook zijn zuster Cyrilla, 15 jaar, vrij ernstig gewond boven het linkeroog. Na een eerste verzorging in de herberg De Haaipander ter plaatse werd ze door de soldaten naar een militair veldhospitaal gevoerd voor verdere verpleging.".*[65]
Dit was te Proven. Hiermee staat vrijwel vast dat zij in de eerste linie van de Karabiniers waren terechtgekomen.[66]
Terwijl vader Vandoorne op 16 oktober om 10 uur te Kachtem aangifte deed van het overlijden van Camil Desmet, lagen zijn vrouw en kinderen onder vuur van de Duitse batterijen.[67]
Uit de Roede van Tielt: *"Nabij Hulsvelde installeren de Duitsers hun artillerie... zuid de dorpskern van Meulebeke, met ruim zicht op de Mandelvallei Izegem-Ingelmunster...".*
Uit het verhaal van Joseph Vankeirsbilck uit Meulebeke weten wij dat op en rond de strategische heuvelrug waarop de Paanders ligt en waarvan Hulsvelde de zuidelijke uitloper is, de Duitsers verschillende mitrailleursnesten installeren.[68]

Bommen op de Becelaerehoek – granaten op de Haaipander

Om hetgeen hier voorafgaat te begrijpen, moeten wij terug in de tijd, met de leefomstandigheden en vervoermiddelen van toen.
Getuige Octaaf De Zutter in *Een streek in Oorlog* op 12.10.18: *"Een stroom van vluchtelingen langs de baan van Pittem, Roeselaarse die aan de Tassche zaten."*[69]

In de eerste fase van het eindoffensief (28 september-13 oktober 1918) nam het Belgische leger het front voor zijn rekening van Diksmuide tot Zonnebeke. Daarbij niet te vergeten de verdediging achter de IJzer, van Nieuwpoort tot Diksmuide, tegenover het Duitse Marinekorps.
14 oktober 1918 was de eerste dag van de tweede fase van het eindoffensief. De posities op 13 oktober waren de volgende: de Belgen op de linkervleugel van

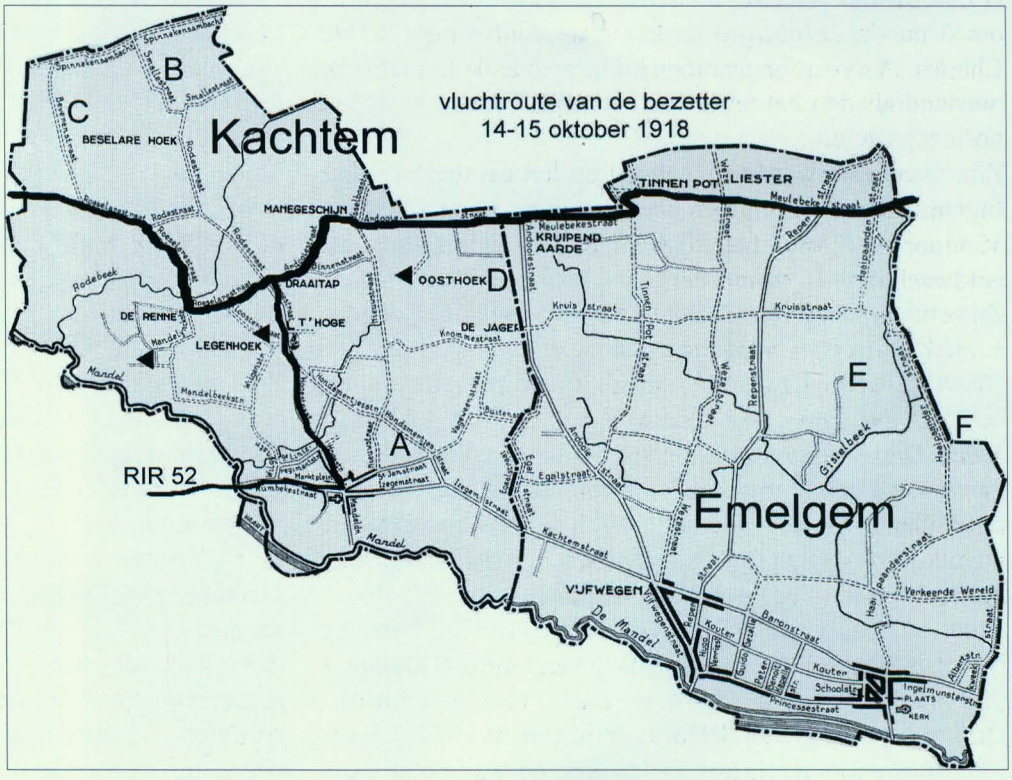

Plaatsen waar er Kachtemse slachtoffers vielen
A = Florent Ameye, B= de kinderen Sintobin, C = Adolf Toebaert, D = Germaine Vanhove, E = Leonie Baeghe, Emelgem, F = Cyrille Vandoorne
◄ = Duits mitrailleurnest

het aanvalsfront (Zarren-de Geite). De Britten op de rechtervleugel (Dadizele-Leie). Tussenin het Franse 6de Leger (Staden-de Ruiter) en de Belgische Groepering Biebuyck (de Ruiter-Sint-Pieter Ledegem).
Doel van de geallieerden was o.m. Roeselare, het vervoersknooppunt achter de frontlinies, innemen door omsingeling. Het Franse VIIe Corps beschikte zelfs over tanks die echter niet zo efficiënt bleken. Als ze niet uitgeschakeld werden door antitankvuur, werden ze opgehouden door overstromingen rond de Duivelsbeek, ten westen van Roeselare. Dit VII corps (Massenet) zou als volgt opereren: de 5de DI naar het noorden en Beveren, de 41ste DI naar het centrum en zuiden, waarbij in reserve o.m. de Lansiers van de Belgische 3de ID.
De Belgen in de Groepering Biebuyck hadden tot doel: Rumbeke (6de ID), Izegem (2de ID), Lendelede (3de ID).

Wij volgen de troepenbewegingen die een directe impact hadden op de burgers in de streek en in het bijzonder die van Izegem, Emelgem en Kachtem.
Het 11de en 12de Linie (3de ID) stonden op 14 oktober op de Bosmolens te Izegem. Het 5de, 6de, 15de Linie bereikte de Vossemolen, Bergmolen en de Hukker. Vóór Oekene boden de Beierse 12de BID en de Pruisische 6de Ersatz Gardedivisie grote weerstand. Er moest gewacht worden, temeer daar de Karabiniers (6de ID) geen vooruitgang meer boekten door Duitse tegenaanvallen vanuit Rumbeke. De 12de Bayerische Infanterie Division zag het als een erezaak 'das herliges Ort Roeselare' te verdedigen.[70]
Het 1ste en 3de Karabiniers volgden de marsroute: Zilverberg, de Aap, Bergmolens, Sterrebos, met als doel de kanaaloever tegenover Kachtem. Op 14 oktober om 5.30 uur werd onder artilleriebarrage de aanval ingezet. Na vijandelijke mitrailleurs aan de Armoede (tussen Oekene en Kachtem) te hebben uitgeschakeld, bereikte de 1ste Cie van het 3de Karabiniers de woningen aan de weg Roeselare-Izegem. Bij het vallen van de duisternis stond de 3de Cie aan het kanaal.
Na zware verliezen aan de Bergmolens (waarbij de Duitsers de Conventie van Genève schonden), bereikte het 2de Bataljon van het 1ste Karabiniers de Roeselaarsestraat tegenover Kachtem, waar zij tot staan werden gebracht door mitrailleurs vanuit de Renne, Legenhoek en 't Hoge; onder hen Izegemnaar Frederik Noppe. Het 1ste bataljon richtte zich naar Abele, waar het Duitse 52ste RID Izegem sterk verdedigde. [71]
Op 13 oktober (14 oktober) was de 5de Cie van het 1ste Reg. Karabiniers genaderd tot 200 m. van de weg Rumbeke-Izegem tegenover de Abelemolen.[72]

Onderpastoor Cagneaux van Oekene noteerde: "*'t Was maandagmorgen 14 okt. In korte ogenblikken overdekte een dikke mist de aarde... eene doodsche stilte heerstte rondom. Opeens weerklonken enige geweerschoten. Duitse soldaten die hier of daar nog verbleven sprongen recht en namen in allerhaast de vlucht... in korten tijd liepen er langs alle kanten Belgische soldaten rond.*"[73]

Aan de linkerflank van de Karabiniers werd het Franse 23ste RI door de tegenstander gestopt vóór Roeselare. Het 2de Karabiniers bereikte de zuidrand van Roeselare alwaar een Duitse mitrailleurgroep met hun officier werd gevangengenomen. De 11de Cie veroverde om 9 uur het station van Rumbeke.[74] De Duitse verdedigers sloegen hen terug tot de Vijfwegen om de Schaapbrug te behouden. Uiteindelijk veroverden zij mits zware verliezen, samen met de voorhoede van het 3de bataljon van het Franse RI.23, Rumbeke. Op 14 oktober om 12 uur was de rechteroever van de Schaapbrug te Rumbeke in handen van het 2de Karabiniers.[75]

Het Franse VII Corps had Roeselare grotendeels omsingeld. Het 74e RI hield omstreeks 8 uur halt aan de Krommebeek, zuid van Beveren. Door de felle tegenstand vanuit Beveren (daar hadden de Duitsers een vliegveld) kon men niet verder. Inmiddels bereikte het Franse RI 128 tegen 7.30 uur de Krommebeek. Zij waren in steun vertrokken vanuit Schiervelde met twee bataljons aan beide zijden van de Mandel en hadden als taak de noordelijke kanaaloever te bezetten. Daarmee zou Roeselare ingesloten zijn. Het RI-128 veroverde daarbij de hofstede Blauwe Toren en nam de verdedigers van het RIR 61, totaal verrast, gevangen. Het volgende doel was het Duitse depot aan Batavia (wat om 13 uur een feit was) en de Bruanebrug.
Bij de verdediging van het militaire complex aan Batavia, door bunkers omringd, haalden de Duitsers er hun reserves bij: het 3de BIR en 5de RIR, gelegerd nabij het Roeselaarse station en op de Tassche (grens Roeselare-Ardooie-Kachtem).
Zij deden er alles aan om hun uitvalswegen zo lang mogelijk open te houden: de Ardooiseweg en de Spanjestraat. Nadat de Krommebeek niet kon behouden worden, verlieten de laatste verdedigers aan de Bruanebrug (met 4 Gewehre!) hun stelling. Het 11de en 12de Beierse ID togen over de Kachtemsestraat en de Ardooisestraat op weg naar Meulebeke en Tielt. Dit was de toestand op 14 oktober 's avonds.[76]
Het is dus zeer waarschijnlijk dat deze troepenbewegingen opgemerkt werden. Met het logische gevolg van een artillerie- of luchtaanval. Als je weet dat de Becelarehoek, uiterst noord-west in Kachtem, naast de Tassche is gelegen, dan is het niet ondenkbaar dat één of meerdere bommen hun doel misten en burgerslachtoffers maakten. De huidige Mezegemstraat en Manestraat te Kachtem, de Meulebekestraat te Emelgem, over Kruipendaarde en de Liester, vormden de vluchtweg voor burgers en

militairen naar Meulebeke. Het hoger gelegen Kruipendaarde (waar Emelgem, Kachtem en Ardooie samenkomen) bleek strategisch belangrijk. De commandant van de 132ste Franse infanteriedivisie hield er zijn hoofdkwartier op 18 oktober.[77]

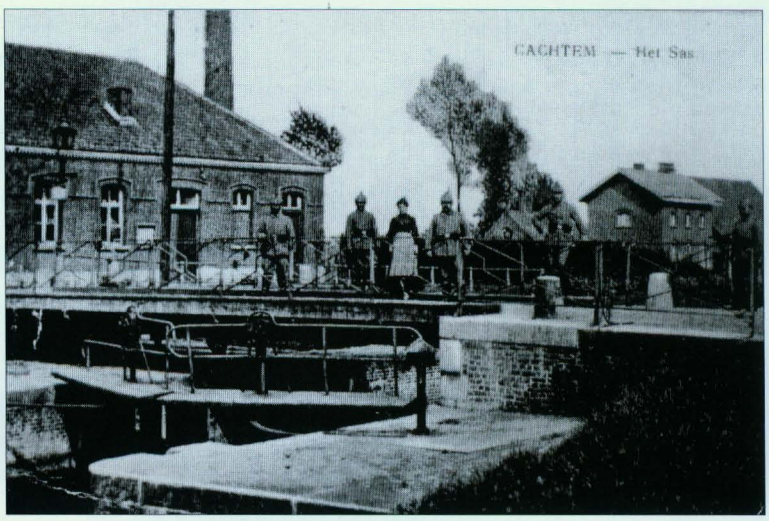

Duitse soldaten op de brug van Kachtem sas in 1914-1915.
(foto Infodienst Izegem)

Meester A. Saelen noteerde op 15 oktober 1918: "*Een kunstmatige ondenkbare dikke mist werd over Kachtem gestoken, zodat de stoutste achtergebleven kerels achteruitdeinsden... De bruggen over vaart en Mandel werden opgeblazen. De laatste Duitsers waren er dus over en de vaartoever was hun laatste stelling.*".[78]
Dit wordt bevestigd in *De Roede van Tielt* "*...de bevrijding van Meulebeke oktober 1918*".[79]
De aanval van de infanterie werd telkens voorbereid met een artillerieaanval. Op 14 oktober 's morgens lag de Flandern I-stellung onder geweldig trommelvuur. De dichte mist die ochtend werd nog dichter door kunstmatige rookgordijnen. Verder dan 10 m. zag men niet.[80]

De Duitse 52ste Reservedivisie was fel gehavend uit de strijd gekomen na het eerste deel van het eindoffensief. Op 28 september nog op 3 km van de weg Moorslede-Dadizele, ging de divisie begin oktober in rust nabij Izegem en werd in allerijl gereorganiseerd. Er bleven drie regimenten over: het RIR 238, 239, 240. Zij werden samengebracht in twee strijdgroepen, die telkens twee bataljons tellen. Iedere groep beschikte nog slechts over 150 tot 250 geweren. Naast de infanterie beschikte de 52ste RID nog over een beperkt aantal 'Pioniere' en een batterij veldartillerie...[81]
Na de val van Roeselare op 14 oktober veroverde de reservedivisie nabij Kachtem de brug over het kanaal Roeselare-Leie. In Kachtem kreeg de telefoonverbinding van de regimentsstaf van het RIR 240 een voltreffer, met vijf doden en acht gewonden tot gevolg. Enkele oude vrouwen die waren achtergebleven werden zwaar gewond... Daarna blies men de brug op en trok vechtend verder noordoostwaarts..[82]

Op 15 oktober om 9.30 uur bereikte de 9de Cie van het 3de Bataljon van het 1ste Karabiniers (9Cie/3Bn/1K) het kanaal nabij Kachtem-sas en lag er vanaf 11.30 twee uur onder hels artillerievuur. Omwille van de Duitse tegenaanval vanuit Izegem tegen het 15de Linieregiment richting Bosmolens, werd het kanaal niet overgestoken. De Karabiniers overnachtten onder zware regenval en voortdurende artilleriebeschieting in hun schuttersputjes.[83]
Dezelfde 15 oktober '18 lag de hoeve De Keyzer te Emelgem onder granaatvuur (tussen de Reperstraat en de Haaipanderstraat). Benevens Duitse soldaten verloor Leonie Baeghe, echtg. Constant De Keyzer het leven.[84] Vader Constant werd gewond en verbleef maanden in een hospitaal. Maurits, de latere Mgr. De Keyzer, had gescheurde trommelvliezen, en Gerard werd gekwetst aan de voet. De oude ijzeren poort vertoonde geplooide staven ten gevolge van granaatscherven. [85]
Ook de kerk van Emelgem kwam van 14 tot 16 oktober onder (Belgisch) artillerievuur terecht.[86]

Wijlen André Saelen heeft het in zijn notities over geweldig artillerievuur op Kachtem. De Plaats werd bezaaid met lichte obussen. "*'s Anderendaags kwamen Belgische en Franse troepen, de eersten over luchtbuizen en dan langs vele smalle loopbruggen over de vaart...*".[87] Tenzij het om achterop komende troepen gaat, verwart de toen 14-jarige wellicht gebeurtenissen en data. Reeds op 15 oktober omstreeks 18 uur slaagde één compagnie van het de Franse 41ste ID de linkeroever van het kanaal te bereiken, richting Schaapbrug (Rumbeke).[88] Op 16 oktober 's middags waren de Fransen vóór Meulebeke, de 17de gingen zij langs de Kasteeldreef te Meulebeke binnen.
Bootjes waren niet bruikbaar omdat het water te laag stond. De sluis te Kachtem was vernield.[89]

Uit de geschiedenis van de Belgische Karabiniers: "*16 oktober. Zodra de mist optrok opende de vijand een hevig artillerievuur met zijn grote kalibers, gas, mijnenwerpers, en mitrailleurs op de hoogten van Hooghe en Oosthoek...*".
Die 16e oktober overschreed de 9de Cie van het 3de Bataljon van het 1ste Karabiniers het kanaal op de sluispoorten van Kachtem-sas. Gevolgd door de overige compagnieën, over de loopbrug ten zuiden van de sluis. Eerder die morgen waren door de Belgische Genie tussen Rumbeke en Kachtem een aantal loopbruggen gebouwd. Omstreeks 8.00 uur bereikte het 1ste Bataljon van het 1ste Karabiniers

het Hoge te Kachtem, om 10 uur de Oosthoek en lag 's middags oost van de Liester te Emelgem.
Terwijl Kachtem onder Duits artillerievuur lag, bereikte het 3de Bataljon van het 1ste Karabiniers om 9.00 uur de Vijfwegen te Emelgem. De 5de Cie van het 3de Karabiniers vorderde zuid van Kachtem richting Emelgem en maakte een 7,7 cm kanon in volle actie buit.[90]

"*De Belgen krijgen bevel, in defensieve stelling, zich enkele honderden meters westwaarts van de baan Ingelmunster-Brugge te plaatsen. De Duitsers krijgen hetzelfde bevel, maar dan aan de overzijde van de baan.....*".
Dit was tussen Ingelmunster-centrum en 't Leestje, de Fransen (5e ID) ten noorden, en de Linieregimenten ten zuiden, met andere woorden, ongeveer waar de familie Vandoorne-Desmedt onderdak had gevonden bij hun vlucht uit Kachtem.
Auteur F. Develtere in de Roede van Tielt: "*Woensdag 16 oktober 1918. 's Ochtens regent het fel. De Duitse artillerie blijft vanuit Meulebeke de geallieerde frontlijn bestoken.*".[91]

Een bidprentje van zes Belgische soldaten op 16.10.1918 te Emelgem gesneuveld, bevestigt de aanwezigheid van de Belgische regimenten Karabiniers in de vuurlinie.[92]
Dit zal het gevolg zijn geweest van de volgende bewegingen. Om 11.30 uur komt het bevel voor de opmars: het 2Bn/3K noord van het bos van Ingelmunster waar zich Duitse mitrailleurs bevonden. Het 3Bn/1K naar de baan Emelgem-Ingelmunster, het 1Bn/1K links daarvan. Omstreeks 12.30 uur werden de voorposten gestopt door artillerie en mitrailleurs langs de baan Brugge-Ingelmunster. Pas om 14.00 uur geraakt de eigen artillerie over het kanaal en verovert het 2Bn/3K de oostrand van Ingelmunsterbos.

Op 16 oktober lag het Duitse 52ste RID in stelling langs de baan Brugge-Kortrijk tussen Ingelmunster en 't Leestje. Hun RIR 240 levert op 18 oktober slag met de Fransen nabij Marialoop.[93] Deze 52e Reservedivisie was enigszins vertrouwd met de streek, zij kwamen vier jaar voordien over Oostrozebeke en Ingelmunster naar Izegem vanwaar zij richting Oude God (Rumbeke) trokken.

De Duitse kroniekschrijver van de 52ste RID (RIR 238): "*Op de avond van 16 okt. 1918 trokken wij ons verder terug naar de lijn nabij de aftakking van de spoorweg, één km ten zuiden van de lijn Tielt-Paanders* (6 km zuid van Tielt)."[94]

De drie Belgische regimenten Karabiniers overschreden op 17 oktober in de vroege morgen de baan Ingelmunster-Brugge en bereikten omstreeks 8.20 uur de Deevebeek nabij Meulebeke. Om 7.40 uur raakte het 3Bn/3K slaags met mitrailleurs op het gehucht Lampetten (Ingelmunster).[95]
Gustave Vuylsteke (1900-1996) uit Meulebeke in de Roede van Tielt . "*Vandaag (16.10.18) hoorde ik zeggen dat de Duitsche al dezen kant van de Brugsche kalsijde lagen... en de Belgen en Fransche over de kalsijde aan 't hof van Louis Sintobin.*". En verder "*In Marialoop plaatsen de Duitschers twee kanonnen op de hoeve Vanrenterghem* (Steenovenstraat). *De kanonnen zijn gericht op Ingelmunster en beschieten het dorp en omgeving tot 18 oktober.*".[96]

In de notities van wijlen A. Saelen lezen wij ook dat Kachtemnaar, priester Alidor Desmedt (oom van Cyrille Vandoorne) was gevlucht in Koolskamp op de wijk de Peerdekens. Daar hielp hij gewonden verzorgen. "*Zijn omgeving werd door Duits artillerievuur geteisterd... Helaas, er vielen ook obussen die gifgassen verspreidden en bij zijn edelmoedig werk werd hij slachtoffer van dit lang nawerkend gif...*".[97]
Blijkbaar schoot de Duitse artillerie met alles wat voorhanden was. Bevestiging hiervan vinden wij in *Tijdingen* van de Roede van Harelbeke. "*Woensdag 16 oktober 1918. Die dag zaten de Duitsers verschanst over het kanaal Roeselare-Leie en hebben van daaruit hunnen duivel ontbonden en Hulste zes dagen lang met verstikkende gaze-obussen en andere bommen beschoten.*"[98] Dat was ook zo voor Kachtem en Meulebeke.

Daaruit valt af te leiden dat Cyrille Vandoorne op 16 oktober 1918 het slachtoffer werd van beschietingen van de Duitse artillerie vanuit Meulebeke of de hoogte Hulsvelde - de Paanders. Van Adolf Toebaert en Germaine Vanhove werd dezelfde dag en uur van overlijden genoteerd: 16 oktober om 8 uur. Wellicht waren ook zij het slachtoffer van Duitse granaten, in een poging de oprukkende Fransen en Belgen te stoppen.

De luchtmacht bleek van groot belang. In 1914 werd gevlogen met eerder primitieve onbewapende toestellen. Hun eerste opdracht was verkennen voor de artillerie, zodat de batterijen konden worden afgesteld. Dit evolueerde naar waarnemingsvliegtuigen waarbij de vijandelijke linies en aanvoerlijnen werden gefotografeerd, het begeleiden van de artillerie bij het inschieten, bombardement- en jachtvliegtuigen.
Vliegtuigen opereerden soms ver van hun basis. Zo werd op 17.10.1917 een Britse Sopworth F1 Camel neergehaald boven Lendelede. Britten hadden hun basis o.a. te Belle en St.-Omaars. Fransen bombardeerden begin augustus '17 het station van Lichtervelde.[99] Een Duitse ooggetuige beschrijft "*Zomer 1917, Ingelmunster... Toen wij aan het station voorbijkwamen zagen we een grote verzameling van materiaal, paarden en manschappen. En*

inderdaad, op zowat 5000 m hoogte naderden zes Engelse bommenwerpers...".[100]

De Duitse luchtmacht viel in West-Vlaanderen (met uitzondering van *das Luftwezens des Marinekorps* langsheen de kust) gedurende gans de oorlog onder het bevel van de 4de Duitse Armee met hoofdkwartier te Tielt. Bij de verbondenen vormde de luchtmacht een afzonderlijke eenheid. In het Duitse leger was sprake van Jasta's, (Jagdstaffel: jachtvliegtuigen) en Kasta's (Kampstaffel: bommenwerpers). Jasta II vloog met de Fokker DI, Jasta III met de Albatros DV.
Aan Duitse zijde waren in de laatste oorlogsjaren vijftig vliegvelden in de provincie. In Midden-West-Vlaanderen te Lichtervelde, Wingene, Egem, Beveren, Ingelmunster, Rumbeke, en Izegem (Abele). Jagdstaffel 27 (Jasta-Führer Herman Goering) had zijn basis te Izegem van 16 juni tot 31 oktober 1917. In juni '18 werd het vliegveld verlaten om reden van de toenemende geallieerde activiteit.[101]

In oktober 1915 werd de Artilleriefliegerabteilung (AFA 211) opgericht door het Preussischen Kriegsministerium. Onder leiding van het 4de Leger werd de eenheid op 6 mei 1918 op 2 km west van de steenweg van Izegem naar Roeselare gestationeerd.[102]
Pastoor Slosse van Rumbeke noteerde: "*10 juli 1917. Engelsche bommen op Stroomke.*" waar het vliegveld Abele-Rumbeke zich bevond.

De Duitse Halberstadt DII, 120 pk Mercedesmotor, 145 km/uur, bereikte 6000 m hoogte. De Rumpler C VII vloog tot 7300 m hoogte. Daarvoor beschikte men over een zuurstofapparaat en elektrisch verwarmde pakken. Op 8 mei 1917 voerde dit toestel het eerste nachtelijk bombardement uit op Londen!
De Belgische 6de waarnemingsescadrille vloog vanaf de basis Houtem en beschikte in 1917 over het Britse ER8-toestel. Piloot én waarnemer hadden hun machinegeweer, plus 118 kg bommen onder de vleugels. In de historiek van deze eenheid lezen wij dat zij op 29 september '18 munitie en mondvoorraad dropten met parachutes, omdat door de staat van het terrein de eerste linies niet konden bereikt worden.[103] Valère De Boodt, toen Sgt bij 4de Jagers te Voet, getuigt dat zij uit de lucht werden bevoorraad.[104] Op 'De Wildeman' (Westrozebeke-Oostnieuwkerke) kregen de soldaten in eerste linie op die manier het eerste warm eten in vier dagen.[105] Dit illustreert het belang en de kracht van het vliegwezen.

Op 31 juli '17 begon de 3de Slag om Ieper. Kort voordien vond Cyrille Corneillie (22.07.17) de dood. Op 12 augustus '17 voerde het Duitse Jasta 26 (jachtvliegtuigen behorend tot Jagdgruppe 15) van hun basis te Izegem-Rumbeke een aanval uit op een waarnemingsballon. Die dag verloor Florent Ameye het leven.
Tijdens de 3de slag om Ieper die drie en een halve maand duurde, behaalden de Duitsers 570 luchtoverwinningen. Verkennerseenheden hielpen 2.560 keer bij het inschieten, en lokaliseerden 7.980 vijandelijke batterijen. Zij maakten 21.500 luchtfoto's. Er werd 750 ton bommen gedropt. En van het vliegend personeel werd liefst 37% uitgeschakeld, dood, gewond, vermist... [106]

De kinderen Sintobin en Camil Desmet verloren op 14 oktober het leven tijdens het terugtrekken van de Duitse troepen. Wellicht waren zij slachtoffer van Frans of Belgisch geschut, of een luchtaanval. In het verloop van de strijd blijkt dat de geallieerde vliegeenheden de terugtrekkende Duitse troepen bestookten. Een goed te lokaliseren punt is Kruipendaarde, kruispunt van wegen, pal op de vluchtroute van de Duitsers. De Becelarehoek en Oosthoek liggen aan weerszijden, west en oost van Kruipendaarde.

Maar niet alleen het oorlogsgeweld maakte slachtoffers. In 1915 was er een tyfusepidemie en in 1918 de Spaanse griep, die zeker niet het voorrecht van militairen zal geweest zijn.
In tegenstelling tot wat men verwacht, werd vooral de leeftijdsgroep 20-40 jaar getroffen. Het virus werd reeds opgemerkt in de winter 1916-17 in het VS-legerkamp Fuston en het Britse kamp te Etaples (Frankrijk). Met de Amerikaanse soldaten kwam het virus ook in Europa aan het front. Vanaf augustus 1918 kende deze griep een explosie in agressieve vorm. Mede door de concentratie van (verzwakte) militairen die het virus tot in de loopgrachten brachten. Omdat Spanje vroeg werd getroffen en daar geen oorlogscensuur bestond, werd de ziekte bekend als 'de Spaanse griep'. In Duitsland sprak men van de Vlaamse griep. Ongeveer de helft van de Amerikaanse verliezen wordt toegeschreven aan de Spaanse griep. De militairen kregen in de VS naar verluidt 15 tot 25 vaccinaties toegediend. Werd zo ongewild een nieuw virus gecreëerd? Andere bronnen hebben het over een variant van vogelgriep.[107]
Robert Houthaeve schrijft in *Oekene kroniek van een dorp*: "*Rumbekenaar Hendrik DePuydt wordt op 10 aug. 1918 te Oekene begraven. Hij is gestorven tengevolge van influenza of "slunse" zoals de Spaanse griep wordt genoemd.*"[108]
Te Kachtem noteren wij in 1918 van eind april tot december 25 overlijdens waarvan zes oorlogsslachtoffers. Van deze 19 zijn er 8 kinderen jonger dan 3, en 4 bejaarden ouder dan 80 jaar.[109]

De bevrijding van Izegem mag toegeschreven worden

aan de 2de ID (5de, 6de 15de Linie). Voor Kachtem was dat de 6de ID (de Karabiniers), wat later Emelgem door de Karabiniers en de Linieregimenten. Uiteraard gesteund door de artillerie.
Eens de frontlinie voorbij, bleef de oorlog niet ver weg. In oktober '18 waren te Kachtem Algerijnen ingekwartierd. Of waren het Tirailleurs Sénégalais die in het Franse leger deelnamen aan 'Le Combat de Marialoop'?[110]

De legereenheden van het 'Brave Little Belgium' hadden opeenvolgend de Franken-, Preussen-, Bayern- en Flandernstellungen overwonnen, en het oninneembaar geachte bos van Houthulst... Of zij dapper waren geweest! Ten koste van zware verliezen. Eén derde van alle Belgische verliezen viel tijdens het eindoffensief.
Tijdens de Eerste Wereldoorlog kende het Belgisch leger volgende verliezen: 21.090 gedood in het gevecht, 6.180 gestorven ten gevolge van kwetsuren, 10.450 aan ziekten, 622 door ongeval, 2.914 vermist... Het juiste aantal zal men wellicht nooit kennen, tal van militairen overleden na 11 november 1918.[111]

Wat Kachtem tijdens de Eerste Wereldoorlog geleden heeft is samengevat in een brief, door de burgemeester Charles Verstraete opgesteld in het Frans, gericht aan de hogere overheid (ongedateerd en niet ondertekend exemplaar in het archief Ten Mandere).
"Ik ondergetekende, burgemeester van de gemeente Cachtem, handelend in naam van de gemeentelijke administratie, verklaar dat tijdens de vier jaren van bezetting de Duitse militaire overheid de rechten van de mensen geweld heeft aangedaan onder de volgende omstandigheden.
Op 19 okt. '14, bij hun binnenkomen, hebben zij verscheidene mensen van de gemeente opgepakt, zeggende dat zij zouden geschoten hebben op Duitse soldaten, één is gefusilleerd geworden en vier anderen gedood door bijlslagen.
Dezelfde dag hebben zij een hofstede afgebrand, al het vee gestolen, en de bewoners zijn verplicht geweest alles te verbranden wat zij bezaten. Een herberg in brand gestoken, en een huis te lande bewoond door een ouderling, de brave man is volledig verkoold teruggevonden.
De gemeente verplicht binnen de 24 uren een boete van 10.000 fr. te betalen, zeggende dat burgers geschoten hebben op de soldaten.
De bevolking onderwerpend aan de meest onverdraagbare slavernij, de mensen verplicht tewerkstellend, zelfs onder vuur.
Weigerend de minste schadevergoeding te betalen voor het inkwartieren gedurende de vier jaren van bezetting.
De gemeente uitzonderlijke uitgaven opleggend, om nutteloze werken uit te voeren.
Paarden, vee, stro, landbouwmateriaal opeisend, zonder betaling noch bons.
Alle "vélos" opeisend, zonder betaling.
Stelende ongeveer 25.000 kg haver, 15.000 kg tarwe, 5000 kg graan.
Alle reserves van het Nationaal Comité in beslag nemend.
De bevolking uitdrijvend 15 dagen vóór hun vertrek, om de gemeente helemaal te plunderen.
De gemeente bezit ongeveer 150.000 fr. bons, afkomstig van opeisingen bij de inwoners.".[112]

Na de verschrikking van deze Eerste Wereldoorlog kon men zich wellicht niet voorstellen dat het nog eens zou gebeuren. Zij het dan niet meer in een stellingenoorlog, maar opnieuw met bezetting, verordeningen, opeisingen, rantsoenering enz...

Eindnoten

[1]DURNEZ, Gaston, *Zeg mij waar de bloemen zijn: beelden uit de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen*, Davidsfonds Leuven, 1988.
[2]JACOBSON, Dr. W., *En marche sur Paris avec 'l Armee prusienne du Général von Kluck*, Brussel 1937.
[3]DENYS, Edmond & DECLERCK, Peter, *'t Is oorlog, pastoor!: het oorlogsdagboek van pastoor Edmond Denys uit Klerken, 1914*, De Klaproos, Koksijde, 2001.
[4]*Bericht aan de Bevolking – Stad Iseghem 10 aug. 1914* (affiche Druk. Strobbe-Hoornaert – Archief Strobbe).
[5]LERMYTE, Jean-Marie, *Izegem 14-18: Het oorlogsdagboek van dokter Jules Gits. Deel I*, De Klaproos, Koksijde, 2000 en *Politieverordening Stad Iseghem 7 oogst 1914* (affiche Druk Wwe A. Nonkel & Zn).
[6]LERMYTE, Jean-Marie, *Izegem 14-18: .... Deel I*, en DEMAREE, Jos, *Oorlog in de Belgique: het oorlogsdagboek van schoenmaker Felicien Vanhove uit Zarren 1914-1917*, De Klaproos, Koksijde, 1996. en in *De Paters Capucijnen vijftig jaar te Izegem* [Izegem, drukkerij Strobbe, 1950], 82 p.
[7]HERMAN, Raf, *Bronnenverzameling tot de geschiedenis van de Sint Pieterskerk te Izegem*, S.l., 1971, 352 p.
[8]*Kriegstagebuch Emil Pouplier* (2.Zg./4.Komp./Res.Inf.Regt.234/51.Res.Div./XXVI.Res.Korps/4.Armee).
[9]*Chronik XXVIe Reservekorps 1914-18* (zie www.1914-18.info/erster-weltkrieg).
[10]A[ndré] S[AELEN], *Schuwe Maandag*, Onder Ons, 1/6, 1964, p. 4-7, 1/7, 1964, p. 6-8, 2/1, 1965, p. 9-11, 2/2, 1965, p. 6-8 en 2/3, 1965, p. 19-21 en 3/1, 1966, p. 7-9.
[11]SLOSSE, Leopold, pastoor, *Memorialis Rumbecanum*, Rumbeke.

[12]A[ndré] S[AELEN], *Schuwe Maandag*, ...en A.T.M., collectie P. Pruim.
[13]LERMYTE, Jean-Marie, *Izegem 14-18: .... Deel I*,.
[14]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan,*Van Rousselare tot Langemarck*, De Windroos, Beernem, 1989.
[15]A[ndré] S[AELEN], *Schuwe Maandag*, ...
[16]SLOSSE, Leopold, pastoor, *Memorialis Rumbecanum*, Rumbeke.
[17]*Kriegstagebuch Emil Pouplier* (2.Zg./4.Komp./Res.Inf.Regt.234/51.Res.Div./XXVI.Res.Korps/4.Armee).
[18]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan,*Van Rousselare* ...
[19]LERMYTE, Jean-Marie, *Izegem 14-18: .... Deel I*, De Klaproos, Koksijde, 2000.
[20]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan,*Van Rousselare* ....
[21]*Chronik XXVIe Reservekorps 1914-18* (zie www.1914-18.info/erster-weltkrieg).
[22]idem en DENYS, Edmond & DECLERCK, Peter, *'t Is oorlog,...*
[23]www.deutsche.kriegsgeschichte.de .
[24]*Die Schlachten und Gefechte des Grossen Krieges 1914-1918*. Grosser Generalstab, Berlin 1919.
[25]S.A.I. Burgerlijke Stand Emelgem.
[26]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[27]idem.
[28]Getuigenis Wilfried D'Hulster-Pape, Kachtem, kleinzoon (2007).
[29]S.A.I., Bevolkingsregister Kachtem.
[30]Herdenkingscomité Pervijze (zie www.pervijze.be/expo1418) en het bidprentje in het archief van Ten Mandere.
[31]*04.Armee – Der Erste Weltkrieg* (zie www.1914-18.info/erster-weltkrieg.php).
[32]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[33]"Aimé Behaeghe eerste piloot in Centraal Afrika" (zie http://users.telenet.be/tillo.behaeghe/Aim_8nov04.pdf).
[34]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[35]A[ndré] S[AELEN], *Schuwe Maandag*...
[36]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan,*Van Rousselare* ...
[37]DENYS, Alfons, *Geschiedkundige oorlogskroniek van Rousselaere en 't Ommeland*" Drukkerij Atelier, Roeselare, 1989.
[38]Heemkundige Kring de Roede van Tielt (samensteller) *Een Streek in Oorlog; oorlogsdocumenten uit het Tieltse 1914-1919*, Westvlaams verbond Kringen van Heemkunde, 1980.
[39]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[40]S.A.I., Bevolkingsregister Kachtem.
[41]A.T.M., collectie P. Pruim.
[42]DELBECKE, Johan, e.a. *Kinderen in de Eerste Wereldoorlog,* Lannoo, Tielt, 2000, p.198.
[43]*De Grote Oorlog* (Roelens, http://home.scarlet.be) en www.ping.be/~ping4929/spoorweg.
[44]LERMYTE, Jean-Marie, *Izegem 14-18: .... Deel I.*
[45]HOUTHAEVE, Robert, *Kroniek van een dorp: anderhalve eeuw geschiedenis van de Roeselaarse deelgemeente Oekene*, eigen beheer, 1983-84,p. 95.
[46]A.T.M., collectie P. Pruim.
[47]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[48]S.A.I. Burgerlijke Stand Emelgem.
[49]A.T.M., collectie P. Pruim.
[50]S.A.I., Bevolkingsregister Kachtem.
[51]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem. Bevolkingsregister Kachtem en Kiezerslijst Kachtem 1919.
[52]A[ndré] S[AELEN], *Schuwe Maandag*, ...
[53]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[54]Getuigenis op 4 augustus 2007 van Clara Ver Eecke, dochter van Henri (oudstrijder 14-18) en Maria Vanhove, zus van Romualdis.
[55]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[56]SAELEN, André, *Kachtem kermis 1918*, in *Onder ons*, 1969, 6de jg. nr. 1 p. 2-5.
[57]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[58]idem.
[59]S.A.R., Bevolkingsregister Rumbeke.
[60]G.A.I., BS Ingelmunster.
[61]S.A.I., Bevolkingsregister Kachtem.
[62]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[63]SAELEN, André, *Kachtem kermis* ...
[64]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan, *Van het Vrijbos tot Roeselare eindoffensief 1918*, eigen beheer, 2002.
[65]SAELEN, André, *Kachtem kermis* ...
[66]DEVELTERE, Frank, *Le Combat de Marialoop*, Uitg. Gevaert, Zwevezele 2008.
[67]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[68]DEVELTERE, Frank, *Lt Ernst Potthoff, in De Roede van Tielt*, 2006/4 .
[69]Heemkundige Kring de Roede van Tielt (samensteller) *Een Streek in Oorlog;*...
[70]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan, *Van het Vrijbos* ..., LAMPAERT, Roger, *1918: Doorbraak en bevrijding*, De Krijger, 1998 en *Der erste Weltkrieg 12. Bayerische Infanterie Division 1914-18 – Kriegestagebuch.*
[71]VERSPREET, Jacques, (red.), *Kroniek van de Belgische Regimenten Karabiniers 1914-18*, FOD Defensie, Evere 2003.
[72]LERMYTE, Jean-Marie, *De geschiedenis van Izegem* Ten Mandere, Concordia, 1985.

[73]HOUTHAEVE, Robert, *Kroniek van een dorp...*
[74]VERSPREET, Jacques, (red.), *Kroniek ...*
[75]DEBRUYNE, Michiel, *Roeselare tijdens de Eerste Wereldoorlog*, S.l., s.n.
[76]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan, *Van het Vrijbos ...*
[77]DEVELTERE, Frank, *Le Combat ...*
[78]SAELEN, André, *Kachtem kermis ...*
[79]DEVELTERE, Frank, *Lt Ernst Potthoff...*
[80]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan, *Van het Vrijbos ...*
[81]DEVELTERE, Frank, *Lt Ernst Potthoff...*
[82]DEVELTERE, Frank, *Le Combat....*
[83]VERSPREET, Jacques, (red.), *Kroniek ...*
[84]NAESSENS, Maurice *Izegem, een terugblik*, Hochepied, Izegem, 1998 en BOUCQUET, Willy, *Kroniek van Groot-Izegem*, Hochepied, Izegem, 1992.
[85]Getuigenis Lieve De Keyzer (Emelgem 27 juli 2008).
[86]HERMAN, Raf, *Bronnenverzameling ...*
[87]SAELEN, André, *Kachtem kermis ...*
[88]VERSPREET, Jacques, (red.), *Kroniek ...*
[89]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan, *Van het Vrijbos ...*
[90]VERSPREET, Jacques, (red.), *Kroniek ...*
[91]DEVELTERE, Frank, *Lt Ernst Potthoff, ...*
[92]NAESSENS, Maurice *Izegem, ...*
[93]DEVELTERE, Frank, *Le Combat ...*
[94]Deutscher Heeresbericht – Heeresgruppe Kronprinz Rupprecht. Zie ook www.1914-18.info/erster-weltkrieg en www.stahlgewitter.com
[95]VERSPREET, Jacques, (red.), *Kroniek ...*
[96]DEVELTERE, Frank, *Lt Ernst Potthoff, ...*
[97]SAELEN, André, *Kachtem kermis ...*
[98]Tijdingen in *De Roede van Harelbeke* 1999/3.
[99]DENECKERE, Bernard *Luchtoorlog boven West-Vlaanderen 1914-1918*, Groeninghe, Kortrijk, 1998.
[100]ZEIDELHACK, Max, *Bayerische Flieger im Weltkrieg*, .
[101]DENECKERE, Bernard *Luchtoorlog ...*
[102]*Artillerie Flieger Abteilung 211 – Kriegestagebuch.*
[103]*Historiek Wing Heli – Luchtcomponent Belgisch Leger.*
[104]DE BRUYNE, Inge, *We zullen ze krijgen!: Brancardiers aan het IJzerfront 1914-18*, Davidsfonds, Leuven, 2007.
[105]BACCARNE, Robert en STEEN, Jan, *Van het Vrijbos ...*
[106]DENECKERE, Bernard *Luchtoorlog ...*
[107]nl.wikipedia.org/wiki - NRC Handelsblad januari 1997 - www.historiek.net/index2 en BILLIET, Jaak, *De Spaanse Griep*, in *De Roede van Tielt*, 2008 nr. 4.
[108]SLOSSE, L., *Oorlogsdagboek van Rumbeke*, Genootschap voor Geschiedenis, 1962 p.109 en 156.
[109]S.A.I. Burgerlijke Stand Kachtem.
[110]LERMYTE, Jean-Marie *Izegem 14-18: Het oorlogsdagboek van dokter Jules Gits. Deel II*, De Klaproos, Koksijde, 2000.
[111]Belgische oorlogsdoden in de Eerste Wereldoorlog (Patrick De Wolf – Belgian War Graves). Users.telenet.be/ABL1914/BWG
[112]A.T.M., collectie P. Pruim.

Aanvullende bibliografie en bronnen

Archief Ten Mandere
Belgian aviation history association 1914-18, Airfields in Belgium.
DEBAEKE, Sigrid, *Het drama van de dodengang*, De Klaproos, Koksijde, 2000.
DEBAEKE, Sigrid, LERMYTTE, Jurgen, *Merkem in de kijker*, De Klaproos, Koksijde, 1995.
DE RYCK, Luc, *Terug naar Niemandsland: de geschiedenis van de gebroeders Van Raemdonck: mythe en werkelijkheid*, De Klaproos, Koksijde, 1996.
Deutscher Heeresbericht – Weltkrieg I (Heeresgruppe Kronprinz Rupprecht)
Kriegstagebuch 12e Bayerische Infanterie Division
LAMPAERT, Roger, *Stabilisatie in Vlaanderen: België tijdens de Eerste Wereldoorlog*, De Krijger, Erpe, 1995.
MISSINE, Robert, *Wereldoorlog I in de Westhoek*, 1995.
Royal Air Force, *The early years of military flight*
SNOECK, Raoul, *In de modderbrij van de IJzervallei : oorlogsdagboek van onderluitenant Raoul Snoeck*. Uit het Frans vertaald door André Gysel, Gent 1998, 192 blz.
Stadsarchief Roeselare
VANDROMME, Antoon, *Izegem vroeger. Beeld van een stad*, Izegem, Hochepied, 1988, 351 p.
QUAEGHEBEUR, Roger, Ik was een spionne: Het mysterieuze spionneverhaal van Martha Cnockaert uit Westrozebeke, De Klaproos, Koksijde, 2000.

FREDERIK NOPPE
SOLDAAT KARABINIER
(Izegem 03.10.1893 - Blankenberge 09.09.1961)

Philippe Neese

"Moet men sterven om een held te zijn?
Ieder jaar herdenken wij bij deze evocatie een jongen die zijn leven liet en terecht.
Maar ook zij die tot het bittere einde streden verdienen onze lof.
Vandaag willen wij de oorlog belichten van een Frederik Noppe uit Izegem.
Straks zal Philippe Neese, één van zijn kleinkinderen, bloemen neerleggen uit eerbied voor wat zijn grootvader presteerde, maar ook uit eerbied van de grootvader voor de jongens die hij kende maar die niet meer terugkeerden"

Met deze woorden begint Chris Vandewalle, stads-archivaris van de stad Diksmuide, zijn huldebetoon op zaterdag 6 oktober 2007 tijdens de jaarlijkse herdenking van "de Slag aan de IJzer" aan de kerk van Stuivekenskerke.
Deze herdenking wordt bijgewoond door diverse militaire en burgerlijke overheden, delegaties van oudstrijders-verenigingen, vlaggen en familieleden. Een speciale delegatie uit Izegem met Mevrouw Gerda Mylle, burgemeester van de stad Izegem, heeft bloemen neergelegd aan de gedenkplaat voor de Karabiniers aan de kerk van Stuivekenskerke. Zij is begeleid door de Izegemse delegatie van de Nationale Strijdersbond van België met hun authentieke en nieuwe oudstrijdersvlag, gedragen door de voorzitter Valère Codron en secretaris Carlos Vandenbroucke.

Het huldebetoon aan mijn grootvader en mede oud-strijders heeft een diepe indruk nagelaten.
Dank aan allen die mij hebben geholpen bij de reconstructie van zijn soldatenperiode en het stamboomonderzoek .

Philippe Neese
Sijsele, 6 september 2008.

Burgemeester Gerda Mylle legt bloemen neer bij de gedenkplaat voor Karabiners in Stuivenkenskerke (zaterdag 6 oktober 2007)
(foto in privébezit)

De vooroorlogse periode – het familiale leven

Frederik Noppe wordt op zaterdag 3 oktober 1893 geboren te Izegem in de ouderlijke woning langs de Roeselarestraat; vader Emile komt aangifte doen op het stadhuis op 5 oktober.
De ouders zijn borstelmakers, maar moeder Marie Louise Tiole doet meer de taak van huisvrouw .Het arbeidersgezin telt reeds zes geboortes, waarvan drie kinderen overlijden; uiteindelijk zullen zij twaalf kinderen hebben, zeven zijn vroegtijdig gestorven.

Op 24 april 1905 wordt Marie Louise Tiole opgenomen in het hospitaal van de Zusters van Liefde, waar zij op 15 mei 1905 op 39-jarige leeftijd overlijdt. Vader Emile Noppe blijft als weduwnaar achter met vijf kinderen.. De twee oudste zonen Theophile (14 jaar) en Julien (11 jaar) blijven thuis wonen; Frederik (10 jaar), Germana (8 jaar) en Cyrille (1 jaar) worden opgenomen in het wezenhuis van de Zusters van Liefde in Izegem.

Frederiks kindertijd en jeugdperiode in de wezenschool is ondanks de opvang triestig. Wekelijks uitkijkend naar een bezoek van vader of familie,..... het krijgen van een stuk chocolade, dat dan zorgvuldig in stukjes wordt verdeeld om elke dag toch een beetje 'vreugde'te hebben. Zijn zus Germana (Germaine), die in de meisjesafdeling vertoeft, mag hij maar slechts één keer per maand zien.

Een citaat uit een artikel in *Ten Mandere* – 1996 beschrijft eveneens dit grijze bestaan:

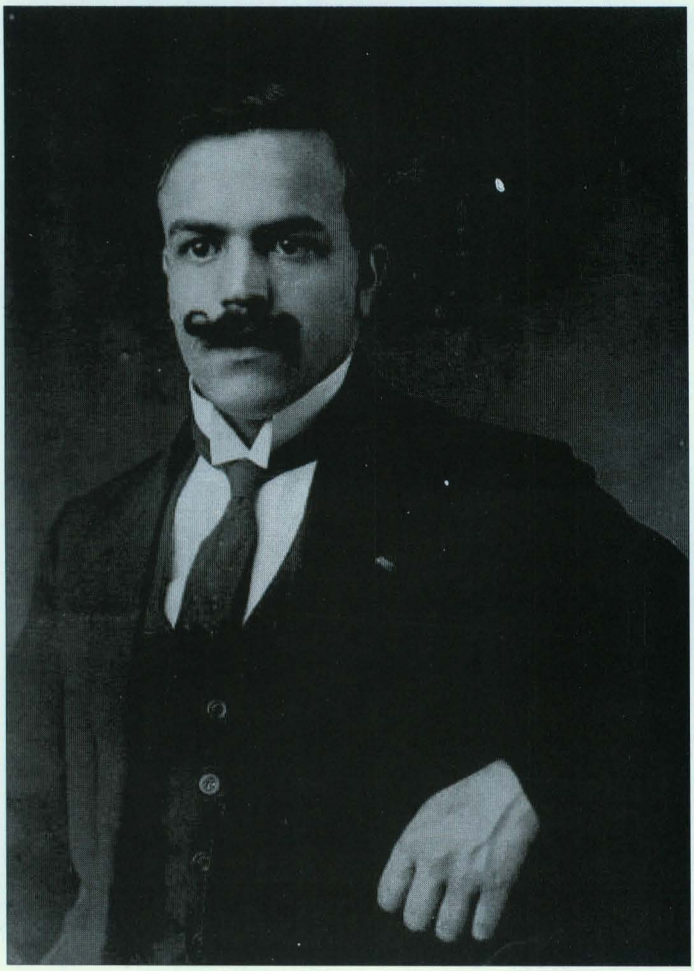

Frederik Noppe
(3.10.1893 - 9.9.1961)
(foto in privébezit)

"De weeskinderen kwamen weinig in het openbaar. Alleen op zondag mochten de jongens en meisjes, onder geleide van een zuster, naar de hoogmis in de St.-Tillokerk. Vele jaren na een droegen deze kinderen altijd donkergrijze pakken van dezelfde snit en hoofddeksels van dezelfde levenloze kleur. Heel deze groep had een vaste plaats vooraan in de mannenzijbeuk, vanaf de koorbanken van de kerkfabriek, langs de houten afsluiting van "Barons kapel". De jongens zaten vooraan, daarachter namen de meisjes plaats.
Het was een vaste kleurloze groep, zonder enige beweging. Voor hen bleef deze kerkdienst een stil wekelijks gebeuren, in hun anders al zo monotoon bestaan"

Na acht jaar verblijf in het wezenhuis wordt Frederik in november 1911 uit het weeshuis ontslagen en opgevangen bij de familie Wullaert-Tiole in de Roeselaarsestraat 280. Hij blijft wel ingeschreven in de bevolkingsregisters op het adres van het wezenhuis.
Tante Leonie Tiole (°Izegem 14.04.1871 - †Izegem 23.05.1923) is de jongere zus van zijn moeder en gehuwd met Joseph Wullaert (° Ingelmunster 16.08.1866 - † Izegem: 28.06.1944), commissionaire (= vertegenwoordiger) in de schoenfabriek Decoene.
Frederik leert verder het beroep van schoenmaker. Later wordt zijn zus Germana eveneens door het pleeggezin Wullaert-Tiole opgevangen en ze zal daar tot na haar huwelijk met Arthur Christiaens blijven inwonen.
Vader Emile is ondertussen op 14 augustus 1911 te Roubaix (Frankrijk) hertrouwd met Marie Louise Deconinck, weduwe van Louis Honoré Joseph Dedeurwaerder.

Soldatenperiode

Op 22 juli 1913 wordt Frederik Noppe als milicien 'position m 13' = militie 1913' ingeschreven, (Provincie West Vlaanderen – 33e kanton – gemeente Izegem) om op 16 september 1913 in actieve dienst te treden. Hij meldt zich aan in de karabinierskazerne op het Daillyplein te Brussel bij het 1e Regiment Karabiniers met als stamboeknummer 59.377.

We beschrijven de militaire gebeurtenissen vanuit het standpunt van Frederik Noppe. Daarom gebruiken wij de ons-, wij- en ik-vorm. Noppe werd bij het uitbreken van de oorlog als soldaat ingelijfd bij de 6de Legerdivisie; 19de Brigade, 1e Regiment Karabiniers, 2de Bataljon, 1e Compagnie, in militaire vaktaal: 6LD/19Bde/1/II/1K.

De reconstructie van zijn soldatenperiode zal zich beperken tot de oorloggegevens van het 1e Regiment Karabiniers en waar mogelijk gedetailleerd naar de 1e compagnie van het 2de bataljon waar Frederik Noppe is ingelijfd. We baseren ons grotendeels op *Kroniek van de Belgische Regimenten*

Gebruikte militaire afkortingen

6de LD: 6de Leger Divisie
19de Bde: 19de Brigade
1K: 1e Karabiniersregiment
II Bn: 2de Bataljon (de bataljons worden in de tekst met Romeinse cijfers aangeduid)
GHK: groot hoofdkwartier
Div: divisie
GE: Duits
B: grenspaal ('borne')
42e FR ID:: 42e Frans Infanteriedivisie
Het lezen van eenheden: 1/II/1K luidt als volgt: 1e compagnie van het 2de bataljon van het 1e Regiment Karabiniers.
Enfiladevuren: zijdelingse aanval.
Cdt : Commandant
Maj : Majoor

Karabiniers 1830-1992, deel 2. De Karabiniers tijdens de grote oorlog 1914-1918 met mijn grote dank aan de opstellers onder de redactie van Jacques Verspreet.

Duitsland verklaart de oorlog aan België op 4 augustus 1914 en valt ons grondgebied binnen. De vijandelijke troepen overschrijden om 8 uur de grens bij Gemmenich.

Fase één : de pijnlijke ervaring: periode augustus tot november 1914

Het generale hoofdkwartier beslist om de opstelling van het veldleger aan te passen: daardoor wordt de 6de LD legerreserve. Het 1e Regiment Karabiniers (= 1 K), dat er deel van uitmaakt, vertrekt vanuit het Daillyplein te Brussel naar de streek van Waver.

De eerste weken van de oorlog worden voor de karabiniers vooral gekenmerkt door veelvuldige bezettingen van kantonnementen in de streek Waver, Bois de Tour, Longchamps, Nethen, Zuid-Archennes en het innemen van de stellingen op de lijn Dion, Bonlez-le-Mont.

Verbijstering alom als op 18 augustus het bevel komt om ons terug te trekken over Perwez, Waver, Overijse, Steenokkerzeel naar Willebroek-Boom waar wij uitgeput aankomen, in 48 uur hebben wij, met volle gevechtsuitrusting, 116 km te voet afgelegd!

Vluchtelingen doorkruisen voordurend de colonnes, zodat de terugtocht wanordelijk verloopt. Op 21 augustus wordt ons een nieuw kantonnement toegewezen in Oude God.

Na twee dagen rust wordt het bevel gegeven voor de aanval tegen de flank van de Duitsers die diep in ons land zijn doorgedrongen; dit zal zich driemaal herhalen.

De eerste uitval heeft als objectief het gebied Hofstade-Elewijt en het bezetten van een aantal punten op de lijn Muizen, Hofstade, Zemst. Wij vormen met het 3de Regiment Karabiniers de voorhoede van de 6de Legerdivisie. Wij zijn op de oever van het kanaal Leuven-Mechelen ter hoogte van Schiplaken en krijgen de opdracht de zuid en westrand van het bos van Schiplaken af te schermen. Een Duitse aanval wordt afgeslagen maar de Duitsers proberen ons te verrassen met een list: een peloton komt met de handen in de hoogte al roepend "Vivent les Belges" op de stelling van 1/II/1 K af. Zodra zij de lijnen bereiken werpen zij zich in de Belgische loopgraven en openen het vuur. Deze laffe streek wordt onmiddellijk afgestraft en de Duitsers worden met verliezen teruggeworpen. De volgende dag is de aanval van het Belgische leger bij Elewijt en Schiplaken vastgelopen maar de Duitsers worden verplicht belangrijke reserves af te leiden om de flankbedreiging af te slaan.

Er wordt besloten de terugtocht aan te vatten, nu naar de vesting van Antwerpen.

Op 10 september 1914 voorziet het Belgisch plan een nieuwe uitval, nu vanuit Rumst naar Tildonk. De 6° Legerdivisie hergroepeert zich in de streek van Schriek - Putte, waar ons regiment bij aankomst in de bossen ten noorden van de gemeente bivakkeert.

De dorpen bieden een troosteloos beeld: vernielzucht en wandaden van de Duitsers hebben hun sporen nagelaten; geblakerde muren, geplunderde huizen, enz.... Met een tegenaanval rond Tildonk wordt de vijand teruggeslagen; de karabiniers hebben hun objectieven bereikt maar de volgende dag is er opnieuw een Duitse aanval met gevechten aan de hoeve Dorremaal. Ondanks de verovering van de spoorweg bij Tildonk door de karabiniers wordt de Duitse tegenaanval bij Hambos niet gestuit en geeft de Koning het order zich terug te trekken naar de vesting Antwerpen. De verliezen bij de karabiniers zijn zwaar en na die gevechten blijft er nog nauwelijks voldoende effectief over om één regiment samen te stellen: het 3de Karabiniers wordt dan ook ontbonden en bij het 1K gevoegd.

Op 13 september om 10 uur het bevel voor de terugtocht.

Op 26 september wordt nog een derde uitval bevolen. Met 1K treden wij op in de streek Malderen, Londerzeel, Sneppelaar. Ook hier wordt niet verder aangedrongen en zal het gevecht vroegtijdig worden afgebroken.

Tijdens de terugtocht naar de kust, op 7 oktober, wordt nog een flankopdracht uitgevoerd in de streek van Berlare. Aansluitend vat ons regiment de bevolen terugtocht aan naar het NW via Zele over Lochristi naar Gent en we bereiken om zes uur na een vermoeide mars van 50 km Assenede waar het kantonnement wordt opgeslagen. Omstreeks het middaguur moeten wij opnieuw van kantonnering veranderen! De moed zakt in onze schoenen en de terugtocht wordt verder gezet richting de IJzer op zoek naar 'contact' met Fransen en de Britten (de geallieerden). Na een nieuwe nachtmars in de regen bereiken wij 's morgens rond 5 uur het station van Hansbeke, zo'n 6 km van Aalter. Wij kunnen onmiddellijk instappen op een wachtende trein, die om 8 uur vertrekt naar Diksmuide maar door overbezetting van het spoorwegnet pas om middernacht aankomt.

De volgende dag wordt het 1e Regiment ontplooid; vanuit Diksmuide marcheren wij over Oudekapelle en Lo naar Gijverinkhove en Beveren aan de Franse grens met de opdracht de overgangen op de IJzer te bezetten.

Op 14 oktober verlaten wij in de namiddag onze kantonnementen en begeven ons over Lo, Reninge, Zuidschote naar Bikschote waar wij 's avonds aankomen en hergroeperen. Ons bataljon wordt naar de plaats Kortekeer-Cabaret (een paar km oost van Bikschote) gestuurd waar wij om 16 uur aankomen. De volgende dag vertrekken wij om 4 uur 's morgens naar ons deel van de IJzerstelling en organiseren een bruggenhoofd op de oostoever van het

Ieperleekanaal bij Steenstraat. Naarstig bouwen wij onze positie uit en ruimen alle schootsvelden op opdat wij de vijand tijdig onder vuur kunnen nemen. Torens worden vernietigd en de pannen vliegen van de daken zodat zij voor de vijand onbruikbaar worden. Koning Albert bezoekt alle Div HKn om zich persoonlijk rekenschap te geven van de toestand van zijn manschappen en eenheden. Het HK van de 6de LD is te Zuidschote in de buurt van het 1e Karabiniers. Hij herhaalt de boodschap: "Wij zullen houden tot het uiterste; chefs die wijken zullen afgezet worden!" Dit betekent: de hardnekkige verdediging!

De Slag aan de IJzer

Toestand half oktober 1914:
Het Belgisch Leger met 80.000 man en 48.000 geweren is uitgeput en herstelt zich langzaam achter de IJzer. Het moet met de hulp van 6000 Franse marinefusiliers het imposante Duitse IV GE leger van150.000 man en sterke artillerie tegenhouden tussen de zee en Boezinge om Franse toevoerhavens voor de Britse strijdkrachten vrij te houden; dit betekent een front van 38 km lang. De bocht van Tervate, op de IJzer, is een zwak punt in de verdedigingslijn omdat er vanuit het zuiden en noorden 'enfiladevuren' mogelijk zijn op onze stellingen door de bezetters van de andere oever.

Wij zijn de 18e oktober en moeten stelling nemen in de sector van Fort van Knokke tot het Cabaret Withuis op de Ieperlee. Verrast door de weerstand hernieuwen de Duitsers hun aanval. Keiem wordt opgegeven en wij worden reserve rond Lampernisse - Oostkerke. Tijdens de nacht bivakkeren wij in de bemeste velden langs de weg Oostkerke - Pervijze; het is een weinig comfortabele toestand: het slijk, de regen, nadien de mist en de ijzige wind beletten ons te slapen. Ook de honden, vastgemaakt aan hun mitrailleurskarren, geven een troosteloze indruk. De volgende dag zijn wij aan het werk aan de stelling aan de oostkant van Pervijze en Oostkerke. Het werk vordert traag door een tekort aan de vereiste uitrusting en materialen. Obussen vallen in Pervijze.

Het bericht wordt verspreid dat de Franse troepen de zone Koksijde, Veurne, Bulskamp zullen bezetten maar niet voor 22 oktober. De Belgen moeten hun stellingen houden want de Duitse objectieven zijn Veurne en Duinkerke en Calais.

Tijdens de dag worden wij naar Oud-Stuivekenskerke gestuurd, klaar om tussen te komen bij Tervate. Er wordt ter plaatse gebivakkeerd in zeer slechte omstandigheden. Rond 22.00 uur wordt de rest van het regiment naar Scheewege-Cabaret (oost van Oostkerke) en de hoeve Groot Cambron gestuurd.

Uit de Duitse rapporten blijkt hoe verrast en diep ontgoocheld zij zijn. Enerzijds door de hardnekkige weerstand van de Belgische troepen en anderzijds door hun eigen beperkte vorderingen. De Duitse rechtervleugel die over de IJzer moet, slaagt niet in zijn opzet.

Tervate - Stuivekenskerke: het keerpunt van de IJzerslag.

De nacht is koud en kil, er heerst een verdachte stilte. Gebruikmakend van de duisternis kunnen twee Duitse bataljons en één compagnie mitrailleurs van het 26e GE Res Regiment Infanterie het noordoostelijk deel van de IJzerbocht, zuid van Schore naderen. Duitse pontonniers brengen geruisloos het nodige materieel aan voor de bouw van een loopbrug over een oude pijler van de vernietigde brug west van Keiem. In die omstandigheden wordt snel een noodbrug gerealiseerd waardoor de Duitsers onverwacht over de IJzer geraken!

Bij dageraad van 22 oktober breekt de hel los, uit de nevel duiken de pinhelmen op. De Belgische geniecompagnies van de 4de LD, totaal verrast, lijden in enkele minuten grote verliezen en wij worden in de flank bedreigd door Duitse fuseliers en mitrailleurs en moeten wijken met de resten van de genie naar de hoeves ter hoogte van de brug van Tervate.
Om 8.15 uur geeft GHK het bevel aan de divisie-commandanten van de 1e, 4de en 6de LD om gezamenlijk met alle beschikbare middelen de vijand terug te slaan. Wij worden met secties en compagnies vrijwilligers naar Stuivekenskerke verplaatst. Onze Bn Cdt, majoor Lahire, krijgt het bevel de elementen van het 8e Linieregiment (Majoor Blairon) langs het noorden te omtrekken en dan aan te vallen met de blote bajonet! Door de grachten vorderen wij moeizaam voorwaarts. De vijandelijke mitrailleurs zijn onbarmhartig. Omstreeks 10.30 uur komen wij met Cdt Hubrecht ten noorden van de hoeve E (rond Stuivekenskerke) en stellen ons op richting oost om er te wachten op de andere compagnies van het Bn.
Het bevel komt om de aanval verder te zetten en de Duitsers terug te dringen over de IJzer. Vanuit de hoeves A en B, ter hoogte van Tervate, wordt door de vijand hevig gevuurd naar de hoeven D, E en F, ter hoogte van Stuivekenskerke. De dood slaat toe en de toestand wordt zeer kritiek maar ondanks de onvermijdelijke hoge verliezen houdt ons bataljon moedig stand tegenover de sterkere vijand. Het wordt hiervoor later op de legerdagorde vermeld!
De strijd is echter ongelijk: soldaten in tirailleur, bajonet op het geweer, rechtop tegenover de krakende en vuurspuwende mitrailleurs van een ingegraven vijand....
Het dolle heroïsme van de onzen kan niet volstaan. Onze artillerie is er niet in geslaagd de vijand in front te neutraliseren en er zijn geen infanteriereserves om de grote

leemten in de tirailleurlijnen aan te vullen. Op honderd meter van de IJzer stokt de karabiniersaanval. Kreten van ellende en pijn vullen de vlakte. De tegenaanval, opgezet door het hoger commando, heeft de vijand niet kunnen terugwerpen.
De volgende dag worden de resterende manschappen van het 1/1 K en ons bataljon samen gebracht op de spoorwegberm ter hoogte van Pervijze.
Ondertussen zijn in de bocht van Tervate reeds meer dan vijf Duitse GE Bns over de IJzer en hebben zich ingegraven. Ze slagen erin een pontonbrug te bouwen over het water en aanzienlijke versterkingen over te brengen.
De langverwachte Franse troepenversterking met de Franse Chasseurs van de 42e FR ID arriveert uiteindelijk en heeft Stuivekenskerke als objectief voor zijn aanval.
Opnieuw wordt er beroep gedaan op de Karabiniers om de Franse eenheden te ondersteunen op de vleugels.
Majoor Lahire (1K) verzamelt bij de grenspaal K 7 aan de spoorweg een bataljon uit de resten van ons gehavend 1e Regiment Karabiniers. Wij zijn samengesteld uit de resten van het Ie en IIe Bn met slechts 5 officieren waaronder Lahire, zijn adjudant en 253 karabiniers.
Om 11.00 uur overschrijden de Fransen de spoorweg tussen de K6 en K7, wij nemen de rechterflank van de aanval.
De Duitsers reageren snel met een scherm van hevige artillerievuren. Verrast door de hevigheid van de Duitse reactie aarzelen de Franse aanvalechelons, ontplooid in de open vlakte. Ze worden bestookt door de enfiladevuren van de vijandelijke mitrailleurs zodat zij aan de grond worden genageld, hun actie mislukt.
Rond 17 uur wordt door de Fransen een tegenaanval op Stuivekenskerke hervat met steun van één Karabinierscompagnie op de rechterflank van de Chasseurs. Moedig worden de artilleriebarrages doorschreden. Op het einde van de dag is de Franco-Belgische groep tot op 800 m van Stuivekenskerke en Viconia genaderd; de linkervleugel aan de Beverdijk, de rechter aan het Reigersvliet. De Fransen kunnen uiteindelijk hun progressie voorzetten tot aan het dorp. De Belgische eenheden houden nog steeds de Noordvaart, de Beverdijk en het Reigersvliet in handen. Onder vuur genomen gaat de vijand liggen en er ontstaat een geregeld vuurgevecht. Op dat moment wordt majoor Lahire getroffen en gekwetst. Het verlies van een van hun laatste aanbeden chefs zaait consternatie bij de manschappen.

De volgende dag op 26 oktober wordt de rest van het regiment naar Oeren verplaatst voor reorganisatie; wij komen onder het bevel van majoor Delatte.en moeten ons terugtrekken op de spoorweg bij de grenspaal K6.
Enkele dagen later, op 29 oktober, wordt de mars hernomen in de richting van het front. Een 'zwijgzame' mars in nevels en in regen, over modderige en beschadigde wegen tot de eerste obussen de hoofden doen oprichten en opnieuw hun tol eisen. Op het einde van de nacht zijn de eerste effecten van de onderwaterzetting duidelijk voelbaar: de grachten, vaartjes en vlieten overstromen, de omringende gronden vertonen plassen water.
Bij dageraad herneemt de vijand over een breed front de aanval aan het IJzerfront. De Duitsers denken dat het succes van deze aanval waarschijnlijk de finale beslissing van de veldslag zal brengen. Ze naderen de spoorweg en veroveren Ramskapelle maar worden voor Pervijze teruggeslagen! Vanuit Oud-Stuivekenskerke proberen zij een operatie over Kaaskerke, in de rug van Diksmuide. Ondanks de hevige vijandelijke druk en de artillerievuren houdt het 2e Karabiniers koelbloedig stand.
's Avonds stelt het Duitse commando vast dat de aanval niet kan worden verder gezet wegens het opkomende water. Tijdens de nacht van 30 op 31 oktober besluiten de Duitsers de aanval af te breken en terug te trekken naar de oostoever van de IJzer! Bij dageraad wordt Ramskapelle heroverd door de Belgen en de Fransen.
De slag aan de IJzer is gewonnen!

Na de IJzerslag verwerven de Karabiniersregimenten door hun opmerkelijke en heldhaftige houding tijdens de eerste bloedige drie maanden van de oorlog op hun vaandel 'ANTWERPEN, IJZER en TERVATE' glorierijk vermelden.

Fase 2: stellingoorlog: november 1914-juni 1917
De Belgische defensieve stelling steunt op de IJzer vanaf Diksmuide en op de spoorweg tot Nieuwpoort. Bij het graven van de verdedigingswerken heeft men snel af te rekenen met water, daarom wordt er boven de begaanbare grond moeizaam opgebouwd. Het terrein waarin de volgende dagen en maanden zal geleefd worden is troosteloos: zwaar gehavende dorpen, slijk en een kleverige vlakte met dierenkadavers en soldatenlijken.

Op 6 november worden wij uiteindelijk afgelost door de 5de LD en verlaten wij de sector van Diksmuide en trekken naar Gijverinckhove. Gedurende die enkele dagen van gevechten rond Diksmuide lijdt het 1K nogmaals hoge verliezen; de meeste karabiniers die buiten gevecht worden gesteld (114!) behoren tot de beide vierde compagnies van jonge vrijwilligers; ieder bataljon had op dat ogenblik vier compagnies. Bij het verlaten van het bruggenhoofd worden de karabiniers geroemd en geprezen om hun karakter en tuchtvol optreden in het gevecht.

Ondertussen voeren de Duitsers hevige aanvallen uit op Diksmuide en na vier dagen worden de karabiniers dichterbij gebracht om de sector opnieuw te versterken; wij gaan naar Lo en voor dageraad worden wij naar de

afwachtingzones verplaatst in het gehucht Grognie bij Oudekapelle, 2K is rond Lampernisse.
De avond van de 15e november marcheren wij naar Oostkerke door de duisternis en kille nacht, vastberaden en verbeten ondanks onze besmeurde tunieken, versleten schoeisel en zware bepakkingen; sommigen lopen op klompen of zijn blootsvoets!
Wij ontvangen als eerste opdracht: het bezetten van de stelling met als begrenzing de B16 op de IJzer tot ergens tussen de markeringen van km 4 en 5 op de spoorlijn naar Nieuwpoort.
De overstromingen winnen steeds meer veld en door het wassende water moet de stelling naar achter worden opgeschoven.

De winter slaat toe; het vriest, een tweede deken wordt uitgedeeld en klompen vervangen door een beter schoeisel. Vanaf 4 december 1914 worden de karabiniers ingeënt tegen tyfus. De 6de LD doet de 'heilige' wacht aan de IJzer in de sector Diksmuide (tot 14 Februari 1915).
De drie regimenten krijgen een 3 x 3 dagen beurtrol: vanuit het rustkantonnement in Alveringem een mars van 15 km naar het Diksmuidse front voor drie dagen bewaking gevolgd door drie dagen piket in de streek van Lampernisse, Rabbelaar en Fortem. Daarna drie dagen met rust bij Alveringem waar 's avonds ontspanning is in de kale herbergen. Na drie dagen wordt de tocht naar de dood hernomen.

Tweede Kerstmis 1914 'Weihnachtsgeschenk' aan het front.
Duitse soldaten geven een gouden monstrans, gevonden in een kolenkelder van een veldhospitaal, aan de karabiniers van 1 K. De overdracht gebeurt via een touw op de dichtgevroren IJzer. De monstrans, eigendom van de Zusters van de Vincentus a Paulo uit Deftinge, staat tentoongesteld in de IJzertoren te Diksmuide.

Op 3 januari word ik opgenomen in het 'hôpital volant' tot 7 januari 1915.

Op 14 februari 1915 is er de aflossing van de 'Wacht aan de IJzer', wij schepen in te Fortem om met een open transport van de buurtspoorwegen de reis door de koude sneeuwnacht naar Veurne te ondernemen en daarna gaat het verder te voet . Verkleumd komen wij aan in het kantonnement Bray-Dunes. Tijdens de periode van rust wordt de uitrusting en kledij verbeterd: schoeisel krijgt aandacht; jassen met zakken worden uitgedeeld, een nieuwe pet met flappen die bij het losknopen oren en nek bedekken en op de pet de gele bies en waldhoorn.

Op 7 maart wordt het bevel gegeven de sector Noordschote-Steenstraat te bezetten; wij zitten in de ondersector Noord tegenover Noordschote. Het is een onvolmaakte stelling met uitgeholde loopgraven en de schootsvelden, gehinderd op verschillende plaatsen door dekkingen. Noordschote is beschermd door de voorpost Drie Grachten. De vooruitgeschoven stelling van Drie Grachten wordt hardnekkig verdedigd door het 1e Karabiniers.

Van 31 maart tot 6 april en van 5 juni tot 7 juni word ik opnieuw opgenomen in het 'Hôpital volant'.

Van juni 1915 tot januari 1916 is de stellingoorlog rond Diksmuide een opeenvolging van frontale gevechten, verschrikkelijke bombardementen, afgewisseld met kantonnering in Alveringem en Izenberge en een langere rustperiode in Bray-Dunes (7 december tot 20 januari 1916). Daarna volgt de Wacht aan de IJzer bij Nieuwkapelle, die duurt tot 22 december 1916.
Het is een rustiger sector en strekt zich uit van B19 (tegenover Nieuwkapelle) tot B27 (Labiettehoek tegenover Lo). Na elf maanden bezetting van de sector Nieuwkapelle worden de karabiniers en grenadiers afgelost. Wij vertrekken voor de rustperiode naar Wulveringem en Leisele. Dit alles gebeurt in bittere kou.

Daarna gaat het in januari 1917 met vervoer in goederenwagens naar het kamp in Mailly (Frankrijk) voor een trainingsperiode van 3 weken. Wij logeren in tochtige barakken met een binnentemperatuur van -18°C.

Eind januari keren wij terug naar het front voor het bezetten van de gevaarlijke sector Steenstraat - het Sas (Boezinge) met rust in Westvleteren en piket in Zuidschote. Wij beleven een ellendige periode door de vinnige koude in deze strenge winter en de lange wachtbeurten van 24 uren in de loopgraven van eerste linie 'loopgraven A' genoemd. Bij de bezetting van Steenstraat - het Sas vielen veel doden en gewonden: 300 soldaten en 9 officieren.

In mei worden wij onverwachts afgelost en zonder rust verplaatst naar de bekende sector van Nieuwkapelle. Deze bezettingsperiode kenmerkt zich door acties over de IJzer richting Woumen, met een reeks verrassingsaanvallen op de vijandelijke stellingen en het beheersen van het noman's land.

Na een rustperiode te Wahrem (= Hondschote) nemen de karabiniers van februari tot juli 1918 stellingen in rondom de sector Nieuwpoort met ondersector de Polders - Lombardsijde. Daar voeren wij in de vuurlinie patrouilleoorlog uit om het noman's land, het verjagen en neutraliseren van vooruitgeschoven Duitse posten in de zone van de Nieuwpoortschans en de Polders.

Het 1e Karabiniers onderscheidt zich in de Redan van Nieuwpoort. Tijdens de rust in De Panne moeten wij de kustwacht verzekeren en verdedigingswerken uitvoeren in het achterland.

Na onze aflossing in juli verhuizen wij begin augustus naar de kantonnementen in de streek van Leisele, Rexpoede en Stavele met als inzet de sector van Woesten-Pilkem. Enkele dagen later verzamelt de volledige 6de LD achter het zuidelijke front van Merkem en Boezinge, klaar voor een nieuw front.

Fase 3: het bevrijdend einde
Het pre-offensief (augustus - eind september)
Op 9 augustus gaan de karabiniers in de sectoren van Woesten en Brielen hun positie innemen in voorbereiding van het offensief; het reserveregiment bevindt zich bij de St-Sixtusabdij. Einde augustus kennen wij enkele inleidende offensieve acties in de streek van Langemark - Boezinge (sector Woesten) , Pilkem en Vijfwegen. Na verwoedde gevechten slagen de karabiniers erin diverse belangrijke hoeves op de Duitsers te heroveren en hen te verjagen.

Het bevrijdingsoffensief (28 september)
Proclamatie van de Koning op 27 september 1918:
"Soldaten,
U zult een machtige aanval ontketenen tegen de vijandelijke stellingen. Aan de zijde van uw heldhaftige Britse en Franse kameraden, komt het u toe de aanvaller terug te werpen die uw broeders sedert meer dan vier jaren onderdrukt.
Het uur is beslissend. Overal wijkt de Duitser.
Soldaten,
Toont u de heilige zaak van onze onafhankelijkheid, van onze tradities en van ons volk waardig.
Wees overtuigd van de overwinning. Vooruit voor het Recht, voor de Vrijheid, voor het roemrijke en onsterfelijke België."

In de nacht van 27 op 28 september, opgerold in hun dekens op de naakte grond dromen velen reeds van de overwinning die zij misschien nooit zullen meemaken. Het uur van de vergelding is aangebroken.

De aanvalsrichting van de karabiniers is Langemark – Poelkapelle - Westrozebeke. Op 28 september start de eerste aanval waarbij enkele bijkomende hoeves worden ontzet, de vijandelijke posten 'Denain', 'den Hond' en 'Regina Cross' komen in handen van het 1e Karabiniers, de Steenbeek wordt overschreden en de Frankenstellung II wordt zonder veel weerstand veroverd. Voorbij de Paddebeek stoten de karabiniers op hardnekkige weerstand maar slagen er toch in twee houwitsers in volle actie te veroveren. Voorbij Poelkapelle echter vallen wij volledig onverwacht onder een moordende obussenregen. Op 30 september is de Vlaamse kamlijn volledig in Belgische handen. Op 1 oktober worden wij uit de strijd gehaald en gekantonneerd in Izenberge. Voor hun aandeel in de slag om de kam van Vlaanderen mogen de drie regimenten Karabiniers van de 6de LD 'WESTROZEBEKE' in gouden letters op hun vaandels plaatsen.

De Belgen hebben zich met de gevechtsgroeperingen meester gemaakt van de lijn Diksmuide, Zarren, het bos van Houthulst, Staden, Oostnieuwkerke, Moorslede.

11 oktober 1918: terug in de aanval
Wij worden samen met het 2de en 3 Karabiniers te Izenberge op de trein gezet richting Poperinge om daaruit te marcheren richting Boezinge (op het Ieperleekanaal). Na de aanvoer van de resterende bataljons worden wij in de aanvalstelling gebracht. Het is 13 oktober middernacht wanneer de orders voor de aanval en achtervolging worden gegeven met als aanvalsrichting zuid van Roeselare over de Zilverberg, Den Aap, naar Oekene richting Kachtem. Over een breed front is de slag ingezet, gezamenlijk met Franse en Britse divisies. Onmiddellijk reageert de Duitse artillerie en bestookt ons met alle munitiesoorten, gas inbegrepen. De gasmaskers worden opgezet, de slechte zichtbaarheid (mist, rook, gasmaskers,…) en de opgelegde snelheid maken de liaison moeilijk. Het gevecht wordt echter onverstoorbaar verder gevoerd door de verschillende eenheden. In onze ondersector hebben wij af te rekenen met hardnekkige weerstand op de linkerflank en zijn verplicht de weerstanden op te ruimen om vorderingen mogelijk te maken. Een nieuwe dreiging tekent zich af op de Zilverberg. In looppas worden de barrages doortrokken en de vijand overrompeld. Dertig Duitsers geven zich over. Maar ook op de tegenhelling stoot men op nieuwe weerstand afgeschermd door prikkeldraadhindernissen. Een gecombineerde actie lost het probleem op. Veertig krijgsgevangenen is het resultaat. De verovering van Bergmolens veroorzaakt grote verliezen bij het II/1K maar de karabiniers slagen eindelijk toch in om de hoogte Bergmolens voorbij te steken en de baan Rumbeke-Oekene te bereiken. Bij valavond stellen wij ons op, zuid van de grenspaal 4 van de baan Izegem - Roeselare.

Op 16 oktober steken de karabiniers het kanaal en de Mandel over en tegen de avond staan voor Ingelmunster. Daar worden wij afgelost door een Franse divisie. Voor hun roemvol optreden gedurende de gevechten van oktober en hun bijdrage bij de val van Roeselare mogen de Regimenten 1K, 2K en 3K sindsdien 'RUMBEKE', op hun vaandel vermelden.

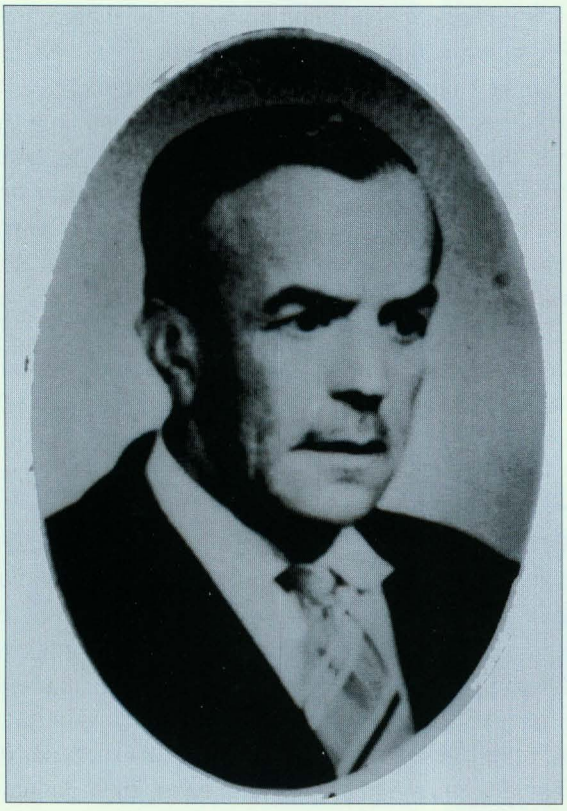

Deze foto van Frederik Noppe werd rond 1958 genomen.
(foto in privébezit)

De tweede fase van het bevrijdingsoffensief is afgewerkt!

De volledige 6e LD verplaatst zich naar het noorden met kantonnering in Zarren en Aartrijke. De dorpen zijn bij de doortocht feestelijk bevlagd en het enthousiasme van de bevolking na vier lange jaren bezetting is groot. Op 21 oktober arriveren wij in Dudzele en vervolgens in Knokke-Heist voor de inzet tussen de kanalen naar Zeebrugge en Brugge - Sluis. De nieuwe opdracht is de kust, de Nederlandse grens en het Duitse materiaal bewaken.

Geruchten over een wapenstilstand lopen door de rangen... en dan 11 november ..een regenachtige dag ... exact 11 uur klinkt er zowaar klaroengeschal, dat een 'eindigt het geschut' aangeeft...Wapenstilstand... overal worden rookraketten afgeschoten; nationale vlaggen worden weer uitgehangen, lachende en zingende burgers komen op ons af en omhelzen ons... en wij wenen... denkend aan de kameraden die vielen en deze heuglijke dag niet mogen meemaken... het is een verlossend einde... de wapens zwijgen.

Op 11 november vertrekken wij naar Brussel over Knesselare, Hansbeke, Sint-Maria-Leerne, Nazareth, Oosterzele, Aalst en Groot Bijgaarden.
Op 22 november escorteren 1K, 2K en 3K de Koninklijke Familie bij hun triomfantelijke intocht te Brussel. Langs

†

BID GOD VOOR DE ZIEL

van Heer

Frederik-Armand NOPPE

OUDSTRIJDER 1914-1918
Vuurkruiser - Oorlogsinvalied - Vereerd met verscheidene Eretekens.

Weduwnaar van

Mevrouw Valentine DE MEULENAERE

Echtgenoot van

Mevrouw Marie HUYGEBAERT

geboren te Izegem, op 3 oktober 1893 en schielijk overleden te Blankenberge, op 9 september 1961, na ontvangen te hebben het H. Oliesel.

Schielijk is hij gestorven en de droeve mare heeft menigeen pijn aan 't hart gedaan, want hij was zoals hij dat alleen kon zijn, een eenvoudige, werkzame, vriendelijke en niet in het minst vrome man. 't Is een harde beproeving voor zij die hem jaren lang als bruidegom heeft gekend. Doch wat baat het bitter te klagen, richten wij onze stem tot God om erbarming over zijne ziel en om vertroosting over zijn bedroefde echtgenote af te smeken.

De overledene heeft geleefd een leven vol verdienste. Hoe goed zijn hart was, hoe schoon de gevoelen waren die hem bezielden en hoe rechtschapen hij immer zijn werk volbracht dat weten zij allen die met hem omgingen. Nu mag hij er zich over verheugen, want zijn goede werken volgen hem ten Hemel.

Dierbare echtgenote, kinderen, kleinkinderen, broeders, zusters en bloedverwanten, niets liet voorzien dat ik zo haastig ging sterven. Gods wil geschiede, onderwerpen wij ons aan Zijn Wil. Mijn laatste begeerte is, dat gij elkaar blijft liefhebben en zorgen draagt voor moeder. Ik dank u om uwe genegenheid en om de liefdevolle zorgen die ik van u mocht ondervinden. Vergeet niet voor mij te bidden.

Mijn Jezus, barmhartigheid !

Mevrouw Frederik - Armand NOPPE - HUYGEBAERT ;

Heer en Mevrouw Julien NOPPE-VERSTRAETE, kinderen en kleinkinderen ;

Heer en Mevrouw Arthur CRISTIAENS-NOPPE, kinderen en kleinkind ;

Heer en Mevrouw Cyriel NOPPE - OOSTERLINCK ;

Heer en Mevrouw Jules ROGIER-NOPPE en kinderen ;

Heer en Mevr. Alfred VAN HOLLEBEKE-ANNIJS en kinderen ;

Heer en Mevrouw Lucien VANHALME-ANNIJS en kinderen ;

De familiën NOPPE, TIOLE, HUYGEBAERT en DE MEULENAERE,

Danken U, om de gebeden en blijken van deelneming.

Druk. Ch. Louwage, Sint-Andries

de Vlaanderenstraat, het Sint-Katharineplein ontplooien de karabiniers op de Anspachlaan waar zij de formatie 'peloton in lijn' aannemen. Een enorme menigte juicht de vorsten en de Karabiniers toe. Het enthousiasme en de uitroepen 'Leve de Koning, leve het Leger, leve de Karabiniers' zijn meer dan hartversterkend. In volmaakte orde stappen wij op, ietwat bleek onder onze ijzeren helmen, de gevechten om 'de Kam van Vlaanderen' reeds ver achter ons. Over de Kruidtuinlaan marcheren wij naar de Koningstraat om ons op te stellen voor het defilé voor de Koninklijke Familie aan het Paleis der Natie. Nadien begeven wij ons langs de Wetstraat naar ons kantonnement in Kraainem. Tot eind januari 1919 blijven wij in het Daillykazerne .

Voor hun heldhaftig gedrag tijdens de oorlog hebben de karabiniers de grote eer verdiend voortaan de titel 'Karabiniers Prins Boudewijn' te dragen en hun vaandels met de nestel der Leopoldsorde te versieren.

Naoorlogse periode

Na de oorlog ontvangt Frederik Noppe diverse eretekens en eervolle onderscheidingen in de Nationale Orden. Na de demobilisatie keert Frederik terug naar zijn pleegouders te Izegem. Het is een blij terugzien en hij koopt met zijn soldij een naaimachine voor zijn zus Germaine, die net met de jongste broer Cyrille ontslagen is uit het weeshuis. Zij is 25 jaar en heeft daar 14 jaar verbleven; Cyrille is 18 jaar oud en waarvan 17 jaar weeshuis. Vader Emile is ondertussen in 1917 overleden te Gent in het Dr. Guislain ziekenhuis; zijn echtgenote Marie Louise De Coninck overlijdt te Izegem in 1930. In 1920 vertrekt Frederik naar Brussel om als schoenmaker te werken bij Joseph Eeckhout, Izegemnaar, die daar een schoenmakerij heeft. Beiden kennen elkaar van in de wezenschool. Later gaat hij werken bij Smeets, een gerenommeerde schoenenzaak voor handgemaakte schoenen. In Brussel maakt hij kennis met Florentine De Meulenaere en huwt te Elsene. Het gezin blijft kinderloos. Florentine overlijdt tijdens het oorlogsjaar 1945.
Tijdens het huwelijksfeest van zijn petekind Simonne Noppe met Raphaël Huygebaert te Izegem ontmoet hij Maria Huygebaert, weduwe Maurice Annys. Beiden huwen, wonen eerst in Brussel en verhuizen dan in 1951 naar Brugge. De gevolgen van de 54 maanden frontsoldaat eisen hun tol en Frederik wordt invalide. Tijdens een herstelperiode te Blankenberge overlijdt Frederik Noppe op 68-jarige leeftijd en wordt begraven op het stedelijk kerkhof te Brugge.

Geneaologie

De ouders:

Emile Noppe — Marie Louise Tiole
°Izegem, 12.01.1863 — °Izegem, 11.04.1864
Borstelmaker — borstelmaakster
x Izegem, 21.04.1888
†Izegem, 15.05.1903
Marie Louise De Coninck
(weduwe Louis Dedeurwaerder)
°Hollebeke, 30.03.1864
huisvrouw
xx Roubaix(Fr), 14.08.1911
†Gent, 25.04.1917 — †Izegem, 15.09.1930

Kinderen uit het eerste huwelijk:

Julien Achille Tiole -> Julien Achille Noppe :
° Heule, 07.06.1887 †Izegem, 03.01.1889
Theophile Joseph Noppe
°Izegem, 02.01.1889 † ?< 1970
Helena Maria Noppe
°Izegem, 30.05.1890 †Izegem, 20.12.1892
Gabriel Marie Noppe
°Izegem, 04.08.1891†Izegem, 19.10.1891

Juliaan Joseph Noppe — Emilia Verstraete
°Izegem, 26.08.1892 — °Rumbeke,02.09.1889
Borstelmaker — huisvrouw
x Rumbeke, 12.11.1913
†Izegem, 11.07.1968 — †Izegem, 13.05.1986
2 kinderen (Simonne en Irma)

Frederik A(r)mand Noppe — Florentine De Meulenaere
°Izegem, 03.10.1893 — °Jezus Eik, 11.01.1891
Schoenmaker — huisbode
x Elsene, 04.09.1920
†Ukkel, ?/<06/1945.
Geen kinderen
Maria Rosalie Lutgarde Huygebaert
(weduwe Maurice Annys)
°Izegem, 08.03.1895
xx Ukkel, 29.12.1945
†Blankenberge, 09.09.1961 — †Brugge, 15.09.1969
Geen kinderen

Germana Josephine Noppe
°Izegem, 18.03.1895
Schoenstikster

†Izegem, 22.10.1975

Arthur Christiaens
°Izegem, 24.08.1898
Borstelmaker
x Izegem, 27.04.1923
†Izegem, 20.06.1970
1 kind (Roger)

Jan Noppe
°Izegem, 19.07.1896 †Izegem, 06.09.1897

Maria Ludovica Noppe
°Izegem, 12.01.1898 †Izegem, 18.06.1899

Joseph Camiel Noppe
°Izegem, 09.04.1899 †Izegem, 30.11.1902

Jeanne Marie Noppe
°Izegem, 15.07.1900 †Izegem, 16.12.1900

Cyrille Noppe
°Izegem, 11.05.1902
Marktkramer

†Izegem, 25.06.1976

Cornelia Oosterlinck
°Izegem, 13.07.1905
handelaarster
x Izegem, 05.10.1928
†Izegem, 09.12.1993
Geen kinderen

Kind uit het tweede huwelijk:

Maria Eugenia Noppe
°Izegem, 10.09.1913
Huisvrouw

†Neerijse, 09.12.1977

Antoon Jules Rosiers
°Izegem, 26.11.1910
Schoenmaker
x Izegem, 09.10.1937
†Leuven, 23.10.2007
4 kinderen (Solange, Monique, Claude en René)

Bronnen:

VERSPREET, Jacques, CLEERMANS, Jean, PEIREN, Willy, VERMEULEN, Luc, VAN MELLAERT, Hedwig *Kroniek van de Belgische Karabiniers 1830 – 1992, deel 2. De Karabiniers tijdens de Grote Oorlog 1914-1918*, Evere, 2003, Printing House of Defence, 206 blz.

Schaduwarchief Burgerstand Stad Izegem (in de stadsbibliotheek van Izegem).

Gemeentebestuur Izegem: dienst Burgerlijke stand en Bevolking.

VANDROMME, Antoon *Het klooster van Regina Vandaele*, in *Ten Mandere* nr. 106, 1996/3, p. 3-32.

Zusters van Liefde Izegem (Zr. Godelieve en Zr. Linda).

Publicatie: 1924-1999 - 75 jaar St.-Jozefskliniek Izegem.

Militair Commando van de provincie West-Vlaanderen.

Notariaat Defensie, Militair dossier 413521 Frederik Noppe (33 stukken).

Philippe Neese, stamboomarchief familie Noppe.

Chris Vandewalle, evocatietekst soldaat karabinier Frederik Noppe, Jaarlijks huldebetoon Slag aan de IJzer-Stuivekenskerke, 6.10.2007.

Corvilain reservekapitein 1e Karabiniers, 1e en 3e Karabiniers, hunne Geschiedenis.

Willy Peiren, voorzitter Intercarabiniers, *Overzicht van de bewegingen 1e Carabiniers tijdens WO 1.*

E Niederprum, Kapitein-commandant , Centrale Dienst van het Stamboek, Attest en toelichting toegekende eretekens aan Noppe, Frédéric – Armand.

Eddy Dubruqué-Vereniging Voor Familiekunde – Brugge.

Philippe Neese zoekt voor de stamboom van Frederik Noppe naar nazaten van Eeckhout Joseph (°Izegem 18.11.1897), Eeckhout Henri (°Izegem 1899), Eeckhout Juliana (°Izegem 27.03.1885 †Emelgem 10.11.1958) en of aanverwante familie: Van Haverbeke Joseph (°Izegem 11.10.1904 †Izegem 27.12.1988) x Grymmonprez Rachel (°Izegem 19.09.1906 †Izegem11.02.1990) zij hadden een visronde en woonden in café De Blauwe Duif; Bekaert Michel (°Lendelede 12.09.1909 †Izegem 06.01.1981)x Van Haverbeke Maria (°Emelgem 16.08.1912 †Lendelede 03.03.1998.) Kan je mij helpen ? Philippe Neese 050.35.72.92 - Philippe.Neese@pandora.be. Hartelijk dank !

POGING TOT MECHANISATIE IN SCHOENFABRIEK DECOENE

Raf Vandenberghe

120 jaar geleden, in 1888, was er in Izegem een soort opstand van de schoenmakers tegen de invoering van de machines. In 1887 had Pol Decoene een nieuwe fabriek laten bouwen in de Nederweg[1]. In die tijd was de schoenmakerij in Izegem in volle expansie, zowel wat de tewerkstelling als de luxueuze afwerking betreft. Izegemse fabrikanten namen deel aan internationale tentoonstellingen (Parijs, Lyon, Barcelona). Izegem werd stilaan het centrum van luxeschoenen in België. De schoenmakers spanden zich in om bij te leren en waren trots op hun handwerk. Toen in 1887 de machines hun intrede deden, beseften velen dat dit het begin van het einde van het handwerk zou zijn, er kwam onrust bij de schoenmakers. Wij vonden een relaas over deze gebeurtenissen bij verschillende bronnen, die wij hier aan bod laten komen.

Pol Decoene (Izegem, 12 juli 1851 - Izegem, 21 juni 1926)
(foto op zijn bidprentje)

Jules Lafaut[2]

Jules Lafaut (Izegem, 14.2.1851 - Izegem, 18.8.1907) hield bijna zijn hele leven een dagboek bij. Hij begon ermee in 1877, maar vermeldt ook feiten van voorgaande jaren. Lafaut was aanvankelijk kleermaker, daarna onderwijzer en bediende. Later werd hij zelfstandig winkelier en fabrikant van 'pélérinen' (voorwerpen in pels) en 'cols, manchetten en hemden'. Daarnaast was hij kassier en beheerder van de ASLK, griffier van de schutters en 'schrijver' van het in 1906 opgerichte schoenmakerssyndicaat 'Recht en Plicht'. Tenslotte was hij nog een tijdlang gemeenteraadslid van de katholieke partij. Hij was een tijdgenoot en misschien zelfs een ooggetuige van de gebeurtenissen bij Decoene. Toch zouden wij denken dat hij de feiten minimaliseert. Hij schrijft: *"WERKSTAKINGEN. In de fabriek van schoenen van Paul Decoene-Mortier, heeft den maandag 30 April 1888 eene werkstaking plaats gehad waaraan een 10-tal werklieden deel namen. Veel geroep en getier. Veel volk om te komen kijken. Gendarmen ontboden, die niets te doen hadden. Den volgenden maandag werd de ruzie vernieuwd doch met het gevolg dat de oproerige werklieden door andere vervangen wierden. Paul Decoene vraagt aan de stad schadeloosstelling."*

Bruno Acx[3]

Bruno Acx (Rumbeke, 25.1.1863 - Izegem, 21.10.1948) was een uitstekend schoenmaker-handwerker die na zijn beroepsloopbaan een soort memoires schreef. Hij beschrijft daarin zowel zijn eigen leven als schoenmaker als het verhaal van een halve eeuw Izegemse schoenindustrie. Bovendien vermeldt hij tussenin aspecten van het sociale leven en van de folklore. Hij schrijft daarbij nooit data. Het voorval bij Decoene wordt er nogal uitvoerig beschreven. Aangezien hij niet enkel tijdgenoot en misschien ooggetuige was, maar ook betrokkene, aanzien wij hem als een kroongetuige. Hij schrijft: *"Thans gebeurde er een gewichtig keerpunt in de schoenmakerij te Izegem. Het was de kiem of de eerste beproeving het machinewerk in te brengen door Pol Decoene in een daartoe opgebouwd fabriekje in de Nederweg bijna rechtover de Acht Zaligheden , de eerste bouw die daar gezet wierd. Hij, Pol Decoene, de eerste vooruitstrevende man voor schoon Izegems schoenwerk, die de beste werkmans gevormd had door vreemde uitstekende schoenen in de handen van zijn beste gasten te stoppen voor na te leren liet dit staan en begon aan machinewerk.*

De schoenmakersgasten hielden met hand en tand aan hun vrijheid die zij gewoon waren met thuis te werken en hij kreeg bijna geen volk. Hij begon met zijn eigen beste gasten die hij een daghuur betaalde lijk zij met handwerk verdienden, en enige andere kreeg hij van degene die vrees hadden van in de vooruitgang van 't schoon werk niet mee te kunnen. Heel dat gedoe stond bij al de schoenmakers in geen goed oog omdat zij [zich] in hun toekomst bedreigd zagen. Alzo kwam er eens een oproer waar bijna al de schoenmakers 't hope liepen en de straten bezetten van op de Korenmarkt, waar Pol Decoene woonde, de Hondstraat door tot aan die schoenfabriek. Ook met nieuwsgierigen was gans die baan dicht bezet. De politie vroeg hulp aan

Personeel van de schoenenfabriek Decoene. Pol Decoene staat uiterst rechts.
(foto Nationaal Schoeiselmuseum)

de gendarmerie van Roeselare[4]*, waarvan er twee te paard afgestormd kwamen langs de vaart en hun paarden stalden in De Posthoorn, bij de barriere van de ijzeren weg in de Brugstraat. In colbak [pelsen muts], met de bajonet op het geweer patrouilleerden zij de baan van aan Pol Decoenes huis tot aan zijn fabriek. Door die benauwdwekkende gezichten onder die colbak en die vreesaanjagende bajonetten op dat geweer hield iedereen zich rustig. Een tijdeke nadien viel dit fabriekje stil en Pol Decoene trok naar Antwerpen zoals men zei."*

Hij vervolgt met een enigszins geheimzinnig zinnetje, dat misschien veelbetekend is als wij het hebben over mechanisatie: *"Kort daarop stichtten de gebroeders Defauw een fabriekje. Men zei: zij rapen op wat Pol Decoene weggeworpen heeft. (...) De Izegemse schoenmakerij streefde voort naar luxewerk. In de schoenmakersgilde der jongelingencongregatie deed de voorzitter Emiel Dierick de leden aanmaningen om beter en schoner werk te maken en toonde aan hoe het handwerk door de machines bedreigd werd."*

Verder komt hij er nogmaals op terug: *"Intussen was P. Decoene teruggekeerd, van Antwerpen zegde men*[5] *woonde nu in het huis van Vancampenhoudt op de Grote Markt, waar de bank nu is, gaf wederom werk uit in een aanhankelijkheid van zijn huis dat zijn uitgang had in de Schoolkouter tegen de Kasteelstraat.(...) Hij gaf handwerk uit, van daar ging hij wederom zijn gewezen fabriek in de Nederweg bezetten en herbegon voor goed aan het machinewerk dat thans vooruitging*[6]*".*

Gazette van Kortijk[7]

De wanordelijkheden te Izegem waren duidelijk geen fait-divers. Wij vinden verslagen erover in de kranten van Kortrijk en van Ieper.

Op donderdag 3 mei 1888 schrijft de *Gazette van Kortrijk* (op p. 3): *"ALLERHANDE NIEUWS*

Maandag heeft er te Iseghem eene schermutseling plaats gehad. M. Decoene heeft aldaar eene fabriek geplaatst om schoenen met het mechaniek te maken. Drie of vier franschmans of walen, die aldaar gebezigd worden, en zeer bedrijvig zijn om met die mechaniek te werken, winnen er eene meerdere daguur dan de Iseghemse schoenmakers die er werkten, en welke zo behendig niet en zijn met dit stelsel. De franschmans zouden aan de baas gezegd hebben dat hij die werkmenschen te veel betaalde voor het werk dat zij maar verrichten.

Op deze gezegden, werd hunne daguur verminderd. De Iseghemse, wetende van waar den slag hun gebracht werd, staakten het werk en hielden zich bedreigend op straat. Erge gebeurtenissen vreezende vroeg men hulpe aan de gendarmerie van Rousselaere. Twee gendarmen werden ter plaatse gezonden, tegen alle voorvallen, en dewelke M. Decoene moesten beschermen toen hij zich van zijn huis naar de fabriek wilde begeven. Tot nu toe en hebben wij

niet vernomen dat er iets ergs is voorgevallen, maar in zulke omstandigheden mag men zich aan alles verwachten ingezien het werkvolk zeer opgewonden is."

Net als Acx heeft de krant het dus over twee gendarmes.

Op donderdag 10 mei 1888 gaan zij er verder op in (p. 2): *"Iseghem - Onze briefwisselaar schrijft ons gisteren nog over de schermutselingen die te Iseghem verledene week heeft plaats gehad. Alles is weder rustig in de schoenfabriek van M. Decoene. Maandag laatst, was er nog al wel volk aan de statie, in afwachting van de trein van negen uren, want iedereen was van gedacht dat een vijftigtal Poperingenaars, allen muzikanten van den heer Van Merris, gingen komen om hier de oproerige Iseghemnaars het werk te nemen. Maar niemand was er mee. Vijf gendarmen van Rousselaere hebben te Iseghem geweest om hulpe te bieden, in geval van nieuwen oproer. Gelukkiglijk is alles in 't beste gekeerd[8]."*

Op zondag 26 augustus komt het blad er nogmaals op terug (p. 2): *"Iseghem - Woensdag laatst, rond acht ure, klepte het alarm te Iseghem, want het huis bewoond door Paul Decoene-Mortier, begon te branden. Het vernielend element nam aanvang in de achtergebouwen van het huis, gebouwen die tot schoenmagazijn dienen. Men kent de oorzaak van de brand. De schade is door verzekering gedekt."*

Op zondag 23 december tenslotte lezen wij dan (op p. 2): *"Iseghem - De neeringe staat om geweldig te lijden alhier in den loop van deze winter. M. Polydor Decoene-Mortier, schoenmakersbaas, met rond de 60 gasten, is verhuisd naar Antwerpen. M. August Crochon-Plamont, ook schoenmakersbaas met rond de 50 gasten, is verleden Maandag begraven en de weverij van M. Theodoor Nayaert, zaliger, met 80 werkmenschen kan alle dagen gesloten worden. God beterte het!"*

Het Weekblad van Yperen[9]

Met en paar dagen vertraging (5 mei 1888, op p. 3) verschijnt ook in Ieper een bericht over de wanordelijkheden te Izegem. De reporter is blijkbaar dezelfde die voor *De Gazette van Kortrijk* schrijft, want behalve de eerste zin is de tekst helemaal identiek (zie illustratie). De drie daaropvolgende teksten verschenen niet in *Het Weekblad van Yperen en het arrondissement.*

VERSCHILLIGE TIJDINGEN.

Sedert 15 jaren! — Is het niet te betreuren dat de onderteekenaar van dezen brief niet vroeger de Zwitsersche Pillen gekend hebbe? Laat ons hopen dat degene, die aan dezelfde ziekte lijden, niet zoolang zullen wachten om zich te genezen.

Wiers, 13 Februari 1887. — Sedert vijftien jaren leed ik aan maagpijn: sedert ik de Zwitsersche Pillen aan 1 fr. 50 de doos, heb genomen heeft mijne ziekte opgehouden. Ik machtig u mijnen brief openbaar te maken.

(Handteeken gewettigd).

FERDINAND DONNEZ.

Depot voor België: Apoteek Pelerin, 12, Schildknaapstraat, Brussel.

Wanorders te Iseghem.

Eergisteren hebben er wanorders te Iseghem plaats gehad. De heer Decoene heeft aldaar eene fabriek opgericht om schoenen met het mekaniek te maken. Drie of vier Franschmans of Walen, die aldaar gebezigd worden, en zeer bedrijvig zijn om met die mekanieken te werken, winnen er eene meerdere daghuur dan die iseghemsche schoenmakers, die er werkten en welke zoo behendig niet zijn met dit stelsel. De franschmans zouden aan den baas gezegd hebben dat hij die werkmenschen te veel betaalde voor het werk dat zij maar verrichten. Op deze gezegden werd hunne daghuur verminderd. De Iseghemschen, wetende van waar den slag hun gebracht werd, staakten het werk en hielden zich bedreigend op straat. Erge gebeurtenissen vreezende, vroeg men hulp aan de gendarmerie van Roselare. Twee gendarmen werden ter plaats gezonden, tegen alle voorvallen, en om den heer Decoene te beschermen toen hij zich van zijn huis naar de fabriek wilde begeven. Tot nu toe hebben wij niet vernomen dat er iets ergers is voorgevallen, maar in zulke omstandigheden mag men zich aan alles verwachten, ingezien het werkvolk zeer opgewonden is.

Uittreksel uit 'Het Weekblad van Yperen' van 5 mei 1888 (www.geheugenvanieper.be)

Jozef Geldhof en Rafaël Verholle (en *Le Soir*)

Op 1 september 1966 verscheen een bijzonder nummer van *Ten Mandere*, onder de titel *'De Izegemse Schoeiselnijverheid'*. Dezelfde dag opende de grote *'Schoeiselexpo'* in het stadhuis, een tentoonstelling die de aanloop vormde voor het Schoeiselmuseum. Het nummer werd nagenoeg volledig geschreven door Jozef Geldhof en Rafaël Verholle, bij Verholle soms met de vermelding 'naar gegevens van ...(Alfons De Jan, Jozef Geldhof, Lucien Degezelle).'

Jozef Geldhof (Izegem, 16.10.1925 – Houthaeve, 5.5.1984) was priester-leraar aan het Sint-Lodewijkscollege in Brugge en pastoor van Meetkerke en Houthaeve. Hij was vooral bekend als historicus, die veel bladzijden van Biekorf en andere tijdschriften vol schreef en in het bijzonder aandacht besteedde aan allerlei facetten van de geschiedenis van Izegem.

Rafaël Verholle (Rumbeke, 9.4.1909 – Izegem, 12.12.1990)

De merknaam van de firma Decoene
(Nationaal Schoeiselmuseum)

was rijksinspecteur basisonderwijs en voorzitter van Ten Mandere van bij de stichting in 1960 tot 1 december 1985. Hij schreef tal van historische bijdragen, over velerlei onderwerpen maar wellicht nog het liefst over de oorlogen en de heren van Izegem.

Op blz. 12 van bovengenoemd nummer schrijft Geldhof onder de titel 'Opkomend fabriekswezen: 1881-1914': *"Charles Goodyear vond in 1873[10] een reeks machines uit waarmede langs mechanische weg schoenen konden vervaardigd worden volgens het handwerksysteem met binnennaad. In 1876 verscheen de zwikmachine van Georges Kopeland. (...)"*

"In het jaar 1887 beproefde de heer Pol Decoene schoenen te vervaardigen met een stel goodyear-machines. Daartoe werden veertig arbeiders aangeworven die onder leiding stonden van twee buitenlanders: een Fransman voor de vrouwenschoenen, een Engelsman voor het manswerk. Zij zouden tewerkgesteld worden in een fabriek die uitsluitend voor machinaal werk werd ingericht[11]. De arbeiders die in de opkomende mechanisatie een ernstige bedreiging zagen van het handwerk, verijdelden deze eerste poging door het uitlokken van een soort staking. Van aan de Koornmarkt te Izegem, waar de heer Decoene woonde, tot aan zijn fabriek in de Nederweg, stonden arbeiders opgesteld om het werk te verhinderen en de machines stuk te slaan. Rijkswachters te paard, ijlings uit Roeselare ontboden, herstelden de orde. De heer Decoene zag dat de toestand hier ter stede voor een doortastende mechanisatie nog niet rijp was en daarom week hij, samen met zijn beste arbeiders, uit naar Antwerpen

In 1890 [moet zijn 1891] *kwam hij echter terug en stelde zijn fabrikatie in op groot luxewerk. Hij ondervond echter vanaf 1896 een rem door de opkomende crisis.*

Zijn plan voor machinaal werk kon hij slechts in september 1909 voor goed uitvoeren".

Op blz. 24-25 schrijft Verholle onder de titel 'Pioniers van de Izegemse Schoennijverheid Pol Decoene': *"Hij had echter ook oog voor de mechanisatie van de schoennijverheid, die in andere Europese landen, vooral in Engeland, reeds doorgevoerd werd, doch waarin men te Izegem geen belang scheen te stellen. Het schoenmaken gebeurde er nog volledig met de hand. Wel kocht zijn vader Louis-David in 1869 de eerste stikmachine (...)*

Pol Decoene zag echter in dat het Izegems handwerk wel eens zou kunnen verdrongen worden door het machinewerk en in 1887 vormde hij zijn werkhuis om in een machinale schoenfabriek. Fabriek is natuurlijk een groot woord, voor een werkhuis met een oppervlakte van ongeveer 100 m², waarin de volgende machines[12] gebruikt werden:

- *twee ringmachines à 20 fr = 40 fr*
- *een uitkapmachine à 600 fr*
- *24 uitkapmessen voor zolen en binnenzolen à 8 fr = 192 fr*
- *een cambreermachine à 300 fr*
- *10 uitkapmessen voor achterlappen à 6 fr = 60 fr*
- *een binnenzoolmachine*
- *een doornaaimachine*
- *een nagelmachine*
- *een uitpoetsmachine (combiné)*

De prijs van de laatste vier machines is niet bekend gebleven, doch alles samen gerekend zal de hele installatie hoogstens 10.000 fr gekost hebben, voor die tijd echter een heel kapitaal.

Aangezien onze schoenmakers van machinewerk niets afwisten, werd beroep gedaan op twee vreemde techniekers om hun leiding te geven, een Fransman voor de damesschoenen, een Engelsman voor de herenschoenen. Met de aanwerving van werkkrachten vlotte het aanvankelijk niet, maar aangetrokken door de hoge lonen, gingen uiteindelijk toch een dertigtal Izegemse schoenmakers er in dienst.

Dit viel niet in de smaak van de schoenmakersbevolking. Er ontstond gisting... die fabriek zou het handwerk doodleggen, er zou geen werk meer zijn voor de honderden schoenmakers enz. enz., en in 1888 brak het verzet openlijk en gewelddadig los. Het werd een kleine revolutie, waarover "Le Soir" in zijn nummer van 5 mei 1888 het volgende verslag uitbracht:

"De stad Izegem, waar de schoenmakerij de voornaamste industrie is, werd het toneel van luidruchtige betogingen. De heer Decoene, de grootste fabrikant van de plaats, heeft zijn werkwijze veranderd met de installatie van Amerikaanse machines.

Maandagmorgen hebben de werklieden van de andere patroons, woedend over het vooruitzicht van de concurrentie, welke deze machinale inrichting hun handwerk dreigde aan te doen, zich in troepen begeven naar de fabriek Decoene, met het doel deze te bestormen. De woestelingen zijn begonnen met alles te verbrijzelen wat zich aan en buiten het gebouw bevond en het is slechts aan het energiek optreden van mijnheer en mevrouw Decoene en enkele hunner arbeiders te danken, dat de bende de fabriek niet heeft kunnen binnendringen. Politiehulp welke een beetje te laat ter plaatse was, heeft aan deze

gewelddadigheden een einde gesteld"
Verholle gaat daarna verder met het verhaal van de verhuizing naar Antwerpen, de terugkeer om eerst handwerk en vanaf september 1909 machinewerk te maken.
De goodyearmachines waarover Geldhof het heeft komen in zijn lijstje niet voor!

Jürgen Mestdagh

Jürgen Mestdagh (Tielt, 18.07.1978) is licentiaat Geschiedenis Nieuwste Tijden van de Universiteit Gent. In zijn eindwerk behandelde hij de Izegemse Schoennijverheid 1840-1940, en daarvan afgeleid schreef hij in *Ten Mandere* nr. 130 van december 2004 het artikel "*Het Succesverhaal van de Izegemse Schoenmakerij."*
Op blz. 14 schrijft hij over de wanordelijkheden bij Decoene. Hij citeert daarbij Geldhof, maar voegt er iets aan toe:
"*Decoene stelt de stad verantwoordelijk voor de voorgevallen feiten en spant een proces in. Hij eist een schadevergoeding van 1019,75 fr. Uit hoofde dat deze stad zou aansprakelijk zijn nopens gewelddadigheden gepleegd op 30 april laatst, op het grondgebied dezer stad, door verzameling van volk gewapend of niet gewapend, tegen de personen of tegen de eigendommen."*[13]

Bevestiging

Gedreven om zoveel mogelijk informatie te verzamelen over de feiten bij Decoene, trok Bart Blomme naar het Izegemse Stedelijk Archief.
In het Bevolkingsregister 1860-1880 en 1881-1900 vond hij dat Pol Decoene zeker in Izegem woonde in 1880, en op 20 januari 1891 wordt hij opnieuw in Izegem ingeschreven, met Antwerpen als '*voorgaande verblijf'*. Bij drie van zijn kinderen worden plaatsgegevens vermeld: David Louis werd geboren te Antwerpen op 29 augustus 1890, Blanche huwde te Izegem op 11 juni 1898 maar Valère huwde te Edegem op 8 september 1900.
In het dossier beraadslagingen van het schepencollege van 12 januari 1889 wordt melding gemaakt van de dagvaarding door Pol Decoene-Mortier voor een schadevergoeding van 1.019,75 francs, met de woorden zoals Mestdagh ze schrijft. Op 26 januari 1889 wordt in de gemeenteraad daarop teruggekomen, om te bevestigen dat er een 'avoué' (procureur) aangesteld wordt 'om de belangen der stad Iseghem in de gemelde zaak te verdedigen'.
In 1897 zijn de betwistingen blijkbaar vergeten, want het schepencollege geeft op 1 september 1897 50 fr. aan Decoene '*die deel neemt als exposant aan de wereldtentoonstelling te Brussel, waarbij hij op stadsfondsen een klein subsidie afvraagt ten einde aan dertien gasten, allen uit zijn fabriek en die een bijzonder deel genomen hebben aan het verveerdigen der door hem ten toon gestelde voorwerpen, toelaten aan voormelde tentoonstelling een bezoek te doen. Overwegende dat zulke reis niets anders dan voordeel kan teweegbrengen ter bevordering van handel en nijverheid...'.*
De opzoekingen bevestigen de grote lijnen van het verhaal: er is in 1887 een eerste aanzet tot mechanisatie - de schoenmakers vrezen voor hun toekomst en het komt in 1888 tot rellen - de orde wordt (zonder grote problemen) hersteld, er is schade - Decoene verlaat Izegem , maar komt later terug - de mechanisatie is voor enkele jaren uitgesteld.

Besluit

Het is niet gemakkelijk om de juiste toedracht over gebeurtenissen van 120 jaar geleden te achterhalen.
De tijdgenoten en misschien zelfs ooggetuigen, Lafaut en Acx, zijn bijlange niet eensluidend in hun relaas van de feiten. Lafaut minimaliseert, maar heeft het toch over schadeloosstelling. Acx beschrijft de feiten alsof hij erbij was, heeft het niet over schade maar dan wel over de verhuizing naar Antwerpen.
De Kortrijkse en Ieperse pers heeft wellicht dezelfde bron, en heeft een punt wanneer ze de komst van buitenlanders vermeldt. Maar ze gaat volledig voorbij aan de grond van de zaak, namelijk de ongerustheid van de handarbeiders over hun toekomst na de invoering van machines. Alle berichten die de dagen daarop verschijnen vermelden feiten die nergens bevestigd worden, met uitzondering van de verwijzing naar schoenmakers uit Poperinge[14].
Geldhof en Verholle schrijven samen een bijzondere uitgave van *Ten Mandere,* maar zijn ook al niet eensluidend, zeker niet als het over de aard van de machines gaat. Geldhof en *Le Soir* vermelden Amerikaanse machines, en Geldhof vermeldt dat het (minstens onder meer) over goodyear-machines gaat.
Laten wij dan ook eens de nuances bekijken. Wat stelt een mens uit de 21e eeuw zich voor als hij (bij Geldhof) leest: "Rijkswachters te paard, ijlings uit Roeselare ontboden, herstelden de orde". Acx beschrijft het zo: "De politie vroeg hulp aan de gendarmerie van Roeselare, waarvan er twee te paard afgestormd kwamen en hun paarden stalden in de Posthoorn, (...)", en te voet, wel met de bajonet op geweer, naar de menigte toe gingen, en iedereen hield zich rustig. Hoewel Geldhof en Acx mekaar formeel niet tegenspreken, voelt het verhaal van Acx toch anders aan.
Lafaut en Mestdagh hebben het over schadeloosstelling.
Het gebrek aan eensluidendheid over feiten van 120 jaar geleden is niet verwonderlijk. Soms is dit al zo voor feiten van gisteren.

Eindnoten

[1]Dit is waar nu Top-Light gevestigd is. Bovenaan het oude deel van het gebouw is de merknaam van Decoene.
'Le Cocq' nog te lezen.

[2]Zie *Ten Mandere* nr. 76, van november 1986. De biografie is van Jean-Marie Lermyte.

[3]Zie *Ten Mandere* nr. 141, van april 2008, speciaal nummer: *Bruno Acx, 'Hoe ik schoenmaker werd'.*

[4]Bij Koninklijk Besluit van 9 augustus 1887 werd aan Izegem een rijkswachtbrigade van vijf man te paard toegezegd, maar het duurde nog tot 12 september 1889 eer ze er effectief gekazerneerd werd. Zie: Edwin Declercq in het speciaal nummer van *Ten Mandere* nr. 77 van mei 1987.

[5]Wij zijn dan in 1891.

[6]Intussen zijn wij in 1909.

[7]Met dank aan Bart Blomme.

[8]Het inzetten van vreemden om het werk over te nemen is uiteraard een mogelijkheid om een staking te breken. Dat ze van Poperinge zouden zijn is ook mogelijk, gezien Poperinge in de 19e en in de 20e eeuw ook een centrum van schoenproductie was, daar waren dus vakmensen te vinden, maar Poperinge maakte geen luxeschoenen. Dat ze allen muzikanten van de heer Van Merris waren is ook geen toeval. Pol Decoene werd beschouwd als een zeer anti-klerikaal liberaal (Zie: J.M. Lermyte in *Ten Mandere* nr. 76 p. 232). Jules Van Merris was een geestesgenoot van Decoene. Wily Tillie, voorzitter van de heemkundige kring *Aan de Schreve, Poperinge* schrijft over Jules Van Merris: "Hij was een van de pioniers van het liberale gedachtengoed in Poperinge. (...) Maar boven alles was hij de pionier van het 'liberaal muziek' en een steenrijk man die dank zij zijn fortuin de liberale vlam jarenlang financieel kon aanwakkeren en anderzijds de lokale geestelijkheid, die erg vijandig tegenover hem was ingesteld, toch uit haar tent kon lokken".

[9]Met dank aan Bart Blomme.

[10]Volgens de Winkler Prins-encyclopie en Wikipedia stierf Charles Goodyear in 1860.
De goodyearmachine doet machinaal ongeveer dezelfde bewerkingen die de handwerker doet als hij randgenaaide schoenen maakt. De machine wordt vandaag nog gebruikt bij Ambiorix en Van Bommel.

[11]Volgens C. Roose, *Industriële inplantingen te Izegem 1830-1914,* RUGent deel IV p.136 deed Decoene in 1887 een aanvraag voor het plaatsen van een stoommachine en een stoomketel.

[12]Zelfs voor vaklui is het moeilijk om te weten wat men zich bij sommige van onderstaande namen juist moet voorstellen.

[13]Mestdagh verwijst naar de notulen van de gemeenteraad 1879-1897, 26 januari 1889 en de notulen van het college van burgemeester en schepenen 1887-1898, 12 januari 1889.

[14]Van een zekere Albert Blomme ligt een klein schriftje in het archief van het schoeiselmuseum. Over deze Blomme weten wij helemaal niets (onder zijn naam schrijft hij enkel: *14 Artillerie, 14 Batterie, 5de Groep, BPS N°5).*Hij schrijft anecdotes over verschillende onderwerpen in verband met schoenen, met een lange lijst van patroons. Als wij de namen die hij geeft vergelijken met die van Bruno Acx (uit de context weten wij dat hij de toestand in 1879 beschrijft), moeten wij besluiten dat Blomme de namen juister schrijft en er méér geeft, dat hij ze alfabetisch schrijft en soms details geeft zoals huis, straat, familieverband, eventueel ander beroep. Anderzijds ontbreekt o.m. datering en het aantal arbeiders. Bijvoorbeeld: waar Acx schrijft *Floren Bral,* schrijft Blomme *Bral Florentijn, Lapeire Waan* wordt *Lapeire Juan, Driessens Stin* wordt *Justin, Komies Ronse* wordt *Ronse François, douanier,*enz. De data die hij in zijn schriftje vermeldt gaan van 1815 tot 1926 (de sterfdatum van Pol Decoene), met hoofdzakelijk vermeldingen van data tussen 1850 en 1890. Uit dit alles ben ik geneigd te besluiten dat Blomme een Izegems schoenmaker was die enkele jaren ouder was dan Acx (die leefde van 1863 tot 1948).
Op een paar bladzijden van het einde schrijft hij een anekdote die enigszins de *Krant van Kortrijk* bevestigt: 'Einde jaren '80 of begin jaren '90 nam de muziekmaatschappij van Poperinghe deel aan een festival hier te Iseghem, en dit op verzoek van Mr. Vermeire, die in dit feest een voorname rol vervulde bij het feestcomiteit. Vele van deze muzikanten waren schoenmakers. Volgens (in potlood achteraf bijgevoegd *Baron)* Mr. Vermeire (idem *kasteelheer)*, en een vooraanstaand persoon uit Poperinghe (de chef of een baron?) zouden een 20-tal schoenmakers werk krijgen bij P. Decoene. Na enkele weken bleek het dat hun werk niet voldeed. Mr. Vermeire stelde voor aan P. Decoene, op zijn kosten een bekwaam vakman te zenden om de Poperingsche schoenmakers de Iseghemse [onleesbaar, wellicht finesse] aan te leeren. De keus viel op Aloïs Vandromme [grootvader van Antoon Vandromme, 13.03.1850 - 31.03.1922], die 6 weken werkte aan de vervolmaking van het Poperingsche werk. Alois had 2 diploma's: oud stadhuis en Wit [onleesbaar, wellicht Peerd].'

IN 1908 VIERDE IZEGEM DE INHULDIGING VAN BURGEMEESTER EUGÈNE CARPENTIER

Antoon Vandromme

Wat gebeurde er vooraf?

Na het overlijden van burgemeester Valère Vanden Bogaerde in 1904 was de lijnwaadfabrikant Henri Paret in 1905 zijn opvolger geworden. Wel een zware taak voor een persoon die toen 67 jaar was. Paret zelf moet dat ook aangevoeld hebben, want al in 1907 nam hij ontslag.
Na korte tijd was het duidelijk dat Eugène Carpentier zijn opvolger zou worden. Een landbouwingenieur en brouwer van 38 jaar, vol bruisend leven. Een jong talent waar veel Izegemnaren hoopvol ook grote verwachtingen bij koesterden.
In 1908 gonsde de stad van de vele voorbereidingen want op zondag 3 mei 1908 zou de nieuwe burgemeester plechtig ingehuldigd worden.

Wie was Eugène Carpentier?

Eugène Carpentier werd op 9 januari 1870 in Izegem geboren in de Gentsestraat 36, als zoon van brouwer en schepen Petrus Carpentier. Hij behaalde in 1890 zijn diploma van landbouwingenieur met de grootste onderscheiding. Zo was hij voorbereid om de brouwerij verder uit te baten. Naast landbouwingenieur en brouwer was hij ook nog grondbezitter. In 1890 werd hij lid van de kerkfabriek van Sint-Hilonius.
In 1891 werd de *Sint-Eloysgilde*[1] opgericht. Daar werd hij de eerste voorzitter van. In de schoot van die gilde gaf hij heel wat lessenreeksen en liet de leden op die manier profiteren van zijn opgedane kennis. Hij was ook ondervoorzitter van de *Verenigde Werklieden*[2].
Na de Eerste Wereldoorlog werd hij ook voorzitter van *Eigen Huis*[3] en medestichter van de Izegemse Bouwmaatschappij.
In 1893 huwde hij met Jeanne Marie Adeline Hamman, die in Oostende geboren was op 16 november 1874. Ook werd hij in dit jaar nog lid van de gemeenteraad en van 1905 tot 1925 was hij provincieraadslid. In 1907 werd hij verkozen tot nieuwe burgemeester van Izegem, wat bij Koninklijk Besluit van 16 januari 1908 bevestigd werd.

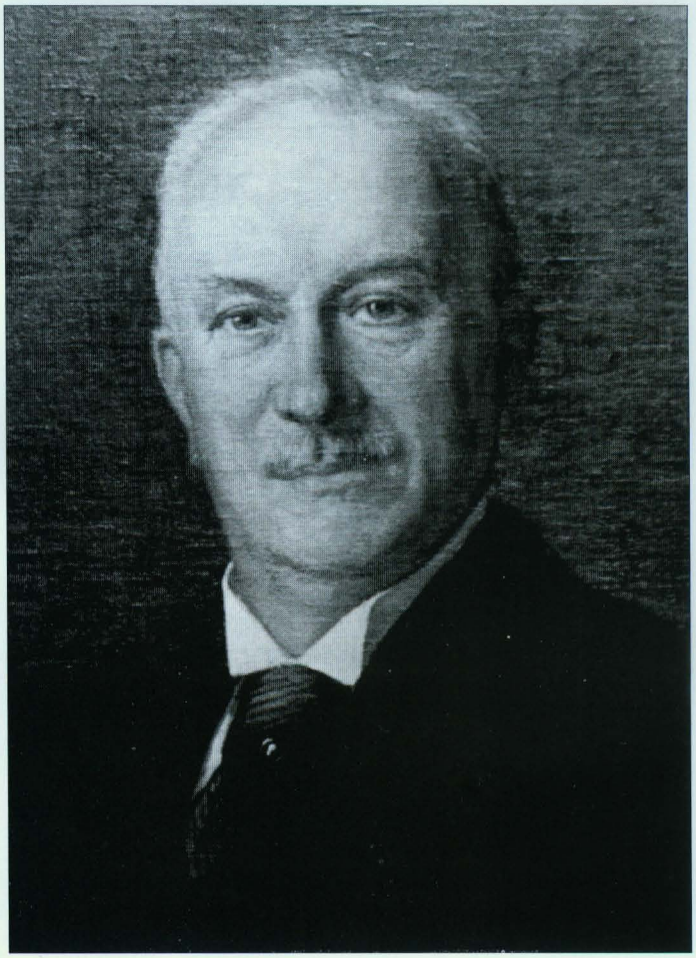

Eugène Carpentier
° Izegem 9 januari 1870
landbouwingenieur/brouwer
provinciaal raadslid
burgemeester 1908-1912 en 1914-1919
† Brussel 2 maart 1942
(foto ATM)

Voorbereidingen voor het feest

Op de gemeenteraadszitting van 11 april 1908 werd het feestprogramma voor die burgemeestershulde goedgekeurd. Er werd onmiddellijk bevel gegeven tot het drukken van affiches die de bevolking moesten inlichten over het geplande feest. Die werden gedrukt bij drukkerij Nonkel en waren van een uitzonderlijke grootte (2,10 m x 0,83 m). De affiche werd gedrukt in drie kleuren: zwart, rood en oranje.
Daar er in de gemeenteraad al lang sprake was van een tramlijn die door Izegem zou lopen (de lijn Ardooie-Wevelgem) werd aan de onderkant van de affiche nog een deeltje bijgeplakt waarop een tram het hoofdmotief was. Tegen het donkere silhouet van de huizen van de Korenmarkt (Pax Intrantibus en buren) en dat van de driebeukige Sint-Tillokerk, zien we rechts een groepje

Het woonhuis van Eugène Carpentier was het hoekhuis met witte gevel. Daarnaast, in rode baksteen, het poortgebouw en de burelen. Nog wat verder in de Gentsestraat, een deel van de brouwerijgebouwen (foto in privébezit).

bomen. In 1908 stond een redelijke hoeveelheid bomen op het zuidelijk deel van de Korenmarkt, waaruit een witte stoomtram komt aangereden. Daaronder, op een banderol, lezen we: *De Toekomst*.

Aan de linkerzijde bemerken we een wapenschild waarop een groot zeilschip staat dat beschermd wordt door een Mercuriushelm en geflankeerd is door twee Mercuriusstaven (symbool voor een bloeiende handel). Daaronder prijken nog twee wapenschilden van kleiner formaat. Het ene toont diverse borstels, het andere een gekroonde laars (de twee belangrijkste handelsproducten van toen).

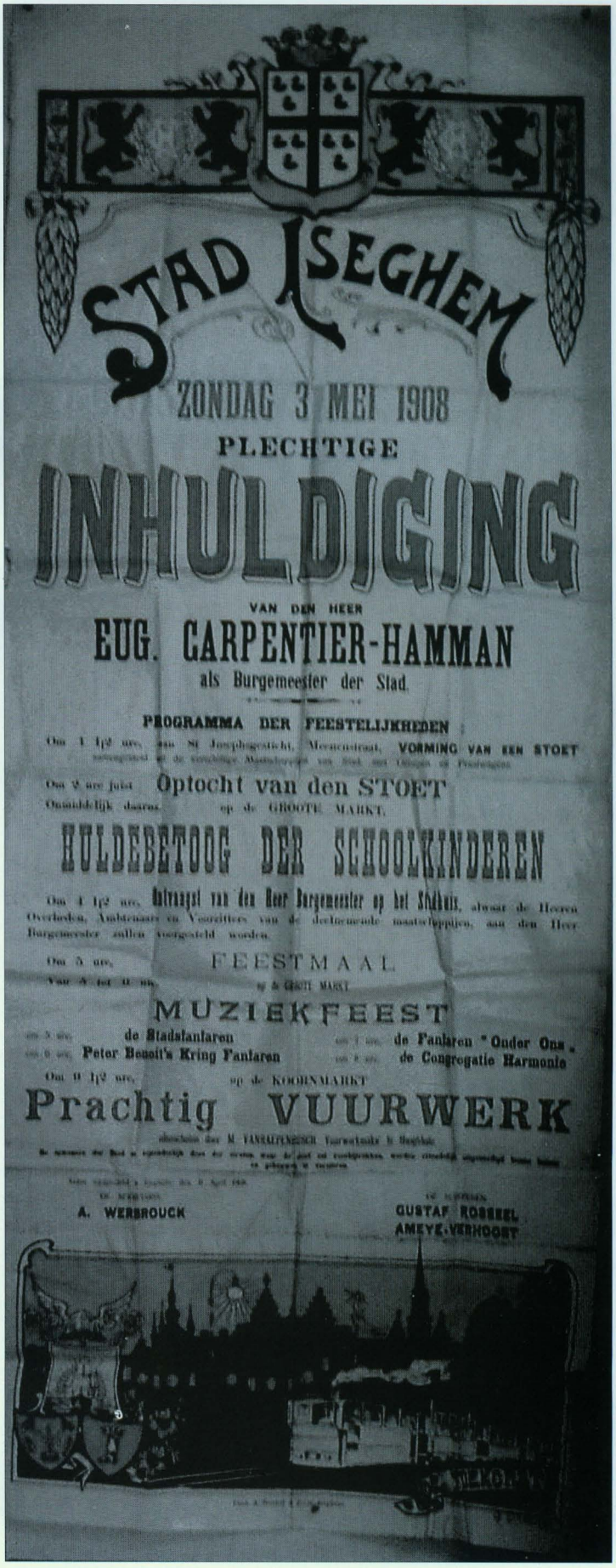

Affiche van de inhuldiging (werkelijke grootte 2,10 x 0,83 m) (DAI, Slossefonds XIX/62)

Wat stond er op het programma?

Met de aangekondigde feestelijkheden beloofde zondag 9 mei 1908 een drukke feestdag te worden. Om 13 uur: samenkomst van een feeststoet aan het Sint-Jozefsgesticht in de Meensestraat met groepen en praalwagens.
Om 14 uur: optocht van de stoet
Onmiddellijk daarna op de Grote Markt huldebetoog door de schoolkinderen
Om 16.30 u.: ontvangst van de Heer burgemeester op het stadhuis, *alwaar overheden, ambtenaren en voorzitters van de deelnemende maatschappijen aan de Heer Burgemeester zullen voorgesteld worden*
Om 17 uur: feestmaal
Van 18 uur tot 21 uur: muziekfeest op de Grote Markt
Om 17 uur (sic!): De Stadsfanfaren
Om 18 uur: De Peter Benoitkring fanfare
Om 19 uur: De fanfare 'Onder Ons'
Om 20 uur: De Congregatieharmonie
Om 21.30 uur: prachtig vuurwerk op de Korenmarkt, *dat zal afgeschoten worden door de heer M. Vanraepenbusch, vuurwerkmaker uit Hooglede.*
De inwoners van de stad en bijzonderlijk de straten waar de stoet zal voorbij trekken worden vriendelijk uitgenodigd hun huizen en gebouwen te versieren.

De fietsclub (foto in privébezit).

De stoet

Om 13 uur werd de stoet gevormd in de *Menenstraat* en dit vanaf het Sint-Jozefsgesticht.
Dit was het traject: Meensestraat – Papestraat – Gentsestraat – Marktstraat – Grote Markt – Brugstraat – Wolvenstraat – Statieplaats – Stationsstraat – Kruisstraat – Hondstraat – Wijngaardstraat – Roeselaarsestraat – Gentsestraat – Kerkstraat – Sint-Amandsstraat – Krekelstraat – de Pélichystraat – Nieuwstraat – Korenmarkt – Wolvenstraat – Brugstraat – Grote Markt.
Op de Grote Markt was een verhoog getimmerd van waarop de burgemeester en het feestcomité de stoet konden waarnemen.

Orde van de stoet

1. Gendarmerie
2. De Sint-Elooisgilde
3. Katholieke scholen
4. Wielrijders
5. Fanfare 'Onder Ons'
6. 'De Kaartersvrienden' met wagen
7. Schoenmakersgilde 'De Rijnzonen'
8. De Verenigde schoenmakers van achter de kerk
9. De schoenmakersgilde 'Eendracht maakt macht'
10. De schoenmakersgilde 'De Abelenaars'
11. De schoenmakersgilde 'De Verenigde Vrienden van Sint-Jan'
12. De schoenmakersgilde van de Congregatie
13. De Sint-Crispijnsgilde en Vakschool der Schoenmakers
14. Wagen van de schoennijverheid
15. De Zwemmersclub
16. Maatschappij 'De oude Aprilvissers'
17. Peter Benoitfanfare
18. Gretrykring
19. Koninklijke Gilde der Bosseniers
20. Gilde der Doelschutters 'Willem Tell'
21. Prinselijke Gilde 'Sint-Sebastiaen'
22. Koorzangmaatschappij 'De Mandelkoor'
23. De Boomteeltkring met wagen
24. De maatschappij 'De Nieuwe Vinkeniers'
25. Vinkenmaatschappij 'De Verenigde Vrienden'
26. Spaarmaatschappijj 'De Sparende Vrienden veel kleintjes maken één groot'
27. Vriendenbond 'Van alles wat'
28. De harmonie van de Jongelingencongregatie
29. Gilde der Borstelmakers en Houtbewerkers
30. Wagen der borstelnijverheid
31. Onderlinge bijstand 'De Verenigde Werklieden'
32. Maatschappij 'De Vrije Hout- en Borstelmakers'
33. Zangmaatschappij 'Allen Broeders'
34. Bond der Landenaars

De wagen van de Boomteeltkring draait de Marktstraat in..(foto in privébezit)

De wagen van de borstelnijverheid rijdt over het Kerkplein. (foto in privébezit)

De praalwagen van het Gildenhuis op het Kerkplein. Links herberg 'De Peer'. (foto in privébezit)

De stoet ter hoogte van herberg 'Au lion d'or', de oosthoek van de Kerkstraat (foto in privébezit)

35. De Sint-Hiloniusgilde
36. De Xaverianen
37. Gilde der Vlasbewerkers
38. Spaarkas, Leen- en Borggilde en Eigen Huis
39. Wagen van het Gildenhuis
40. Hoenderbond
41. Maatschappij 'Jockey-club'
42. Onderlinge Bijstand 'De Broederliefde'
43. De Leopoldisten
44. De Stadsfanfaren
45. Wagen van de Burgersbond
46. Pompierskorps
47. Ambtenaren en Overheid

De voltallige gemeenteraad ging in groep langs de Menenstraat de nieuwe burgemeester ophalen aan het Sint-Jozefsgesticht. Daar werd Eugène Carpentier door Gustaaf Rosseel, eerste schepen, welkom geheten. Wat verder werd de burgemeester begroet door de bewoners van de wijk *Achter de kerk*, waarbij veearts F. Vanneste hem in naam van de wijk verwelkomde en een bloementuil aanbood. Dan volgde de stoet die in de Meensestraat opgesteld stond.

Om 17 uur startte de officiële ontvangst op het stadhuis

Volkstoeloop op de Grote Markt. (foto in privébezit)

De koetsen met de ambtenaren, de overheid en de familie van Carpentier op het Kerkplein. (foto in privébezit)

dat toen nog (tot in 1923) in de Marktstraat gelegen was[4]. Het was opnieuw de eerste schepen Rosseel, die hier het welkomswoord uitsprak. Daarna klonk het wederwoord van de nieuwe burgemeester, die vooral dankte om het mooie feest en tevens beloofde zijn uiterste best te doen voor het welzijn van Izegem. Daarna werden de geestelijke en wereldlijke overheden aan de burgemeester voorgesteld.
Rond 17.30 u. werd in de Nijverheidsschool een feestmaal opgediend aan 136 personen. Het werd verzorgd door het huis D'Hooghe-Beissel uit Izegem. Dit feestmaal eindigde met een heildronk op de koning (Leopold II) en de koninklijke familie. Daarna was het de beurt aan E. H. Constant Vancoillie, pastoor van Sint-Tillo. De nieuwe burgemeester kwam het laatst aan het woord. Hij bracht hulde aan de heren burgemeesters uit de laatste decennia en loofde hun realisaties in onze stad.
Ook een geslaagd jaarschrift van dit feest bleef bewaard. Het luidde: **I**n 't s**ChI**tteren**D** onthaa**L** **LaCh**t **D**e **VoLksLIefDe** !
Dit feest lokte heel wat vreemdelingen uit de omliggende

gemeenten. Men schatte het aantal toeschouwers op 10.000, wat indrukwekkend was vergeleken met de totale bevolking van Izegem in 1908.[5].

De volgende jaren

Kort na het feest gaf burgemeester Carpentier op maandag 20 juli een feestmaal aan alle inrichters van het aanstellingsfeest.

In 1912 werd in Izegem flink gefeest bij de dubbele overwinning van Odiel Defraye. Hij werd in dat jaar zowel overwinnaar van de Ronde van België als eindoverwinnaar van de Ronde van Frankrijk. Odiel was wel Rumbekenaar, maar in 1912 woonde hij in de Kruisstraat, noord van de ingangspoort van de borstelfabriek van zijn baas, Jules Vandekerckhove-Laleman[7].

Op 10 januari 1913 verscheen bij Koninklijk Besluit het

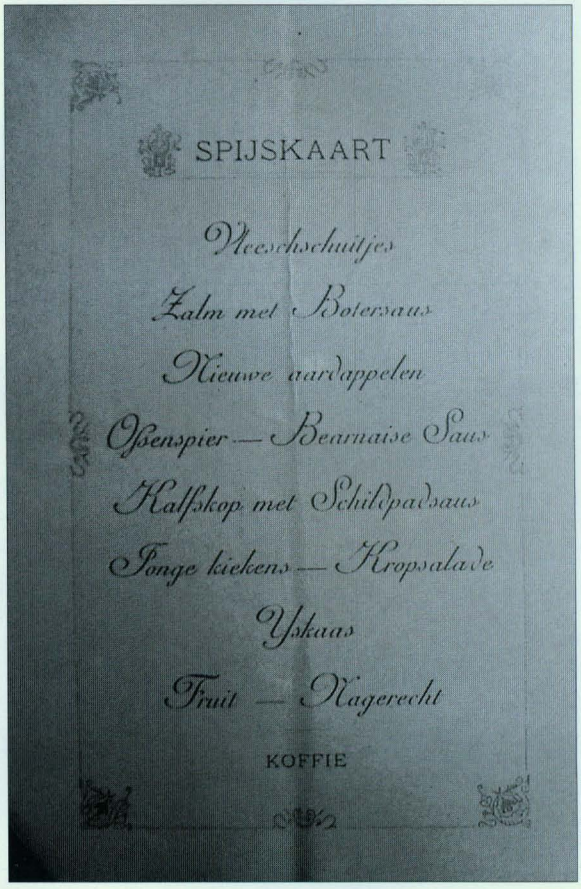

In de volgende jaren voor de Eerste Wereldoorlog gebeurde er weinig spectaculairs in Izegem. Alles ging zijn gewone gang.

In 1911 kwam er een felle pennentwist tussen de Izegemse dokters (Jules Gits, Aloijs Verhamme, Henri Depoorter, Cyriel Ver Eecke en Emiel Van Wtberghe) en het Armbestuur met de leden van de Disraad. De polemiek ging over wie als dokter de armen in Izegem mocht verzorgen. In de gemeenteraad van 30 december 1913 werd uiteindelijk beslist dat Gits de wezen mocht verzorgen en Verhamme de zieken in het rustoord[6]. Lange tijd was ook de broer van dr. J. Gits, Constant, een belangrijke tegenstander van burgemeester Carpentier.

ontslag van burgemeester Eugène Carpentier. Hij diende zijn ontslag in n.a.v. een incident in de gemeenteraad van 12 december 1912[8]. Hij was het oneens met zijn meerderheid toen hij bij het openen van het noordkwartier de annuïteiten[9] wou verhogen. Van januari 1913 tot juni 1914 had Izegem geen burgemeester. Daarna nam Carpentier zijn oude functie weer op[10] en bleef burgemeester gedurende de Eerste Wereldoorlog.

Kort na de bevrijding trok hij zich uit de politiek terug. Hij overleed tijdens de Tweede Wereldoorlog in Brussel op 25 februari 1942.

Eindnoten

[1]Dit was de voorloper van de Boerenbond in Izegem, gesticht in 1891. Zie *De Mandelbode* 16 augustus 1924 p. 1.

[2]Een maatschappij van onderlinge bijstand opgericht op 1 juli 1883. Zie D.A.I *Slossefonds* II/55.

[3]Op 12 april 1893 verschenen in het staatsblad de standregels van deze spaarvereniging. Stichter was Valère Vanden Bogaerde. Zie D.A.I. *Slossefonds* V/72 en V/73.

[4]In die jaren bevond het stadhuis zich op de westzijde van de Marktstraat in de herberg Sint-Sebastiaan. Die herberg werd toen gerund door Petrus Franciscus Van Biervliet – Joanna Vandewalle. Na de dood van de ouders verlieten de vier gezusters onze stad en verhuisden naar Tielt. Daar werden ze de stichters van het pensionaat en de latere normaalschool gekend onder de naam 'Damen van Biervliet'.

[5]In 1908 telde Izegem 14 916 inwoners, 7 064 mannen en 7 132 vrouwen. Emelgem en Kachtem waren ook nog niet bij Izegem gevoegd.

[6]*Gazette van Iseghem* 3 januari 1914 p. 2.

[7]Antoon Vandromme, *Odiel Defraye negentig jaar na zijn dubbele zege in 1912* in *Ten Mandere* nr. 124, 42 jg. nr. 3 p. 3-40.

[8]*Gazette van Iseghem* 21 december 1912 p. 1.

[9]Jaarlijkse betaling van de rente van een kapitaal, tegelijk met de aflossing van een gedeelte van dit kapitaal, op een zodanige manier dat rente plus aflossing jaarlijks hetzelfde bedrag vormen.

[10]*Gazette van Iseghem* 20 juni 1914 p. 2.

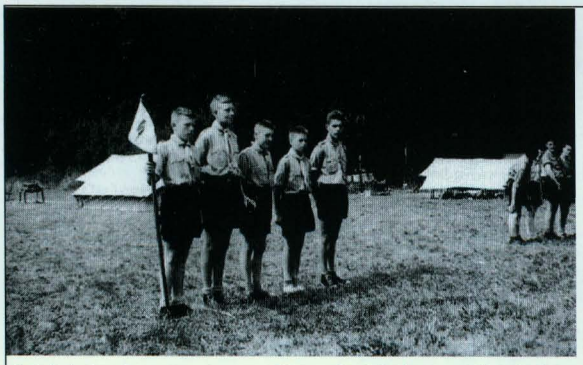

Jubelviering Izegemse scouts: 35 jaar Padvinders van Sint-Joris

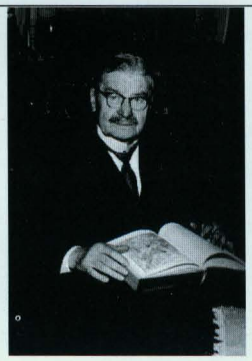

Emiel Allewaert gehuldigd

Stichting Tiroler Blaasorkest DE THORIZ

TENTOONSTELLING

Het gebeurde in Izegem in 1958

STEDELIJKE OPENBARE BIBLIOTHEEK
ERASMUSZAAL

15 DECEMBER 2008 – 15 JANUARI 2009
tijdens de openingsuren van de bibliotheek

HEEMKUNDIGE KRING TEN MANDERE IZEGEM

Provincie West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

TENTOONSTELLING: HET GEBEURDE IN IZEGEM IN...

André Bourgeois

1953

Het bestuur van de Heemkundige Kring Ten Mandere besloot in 2002 om ieder jaar een tentoonstelling op te zetten over onze stad een halve eeuw geleden. Herinneren aan feiten en gebeurtenissen die zich 50 jaar geleden hier hebben voorgedaan en deze ook situeren in een nationaal en zelfs internationaal kader. Een mooie manier om nieuwe belangstelling op te wekken voor leven en werken van onze eigen bevolking in een nabij verleden. Is dit niet een beetje de opdracht van een heemkundige of geschiedkundige kring als Ten Mandere?

Er zou gestart worden met het jaar 1953.
Aan mij werd gevraagd als bestuurslid het opzoekingswerk te starten. Er waren niet zoveel bronnen beschikbaar. Het ingebonden weekblad *De Mandelbode*, dat in het archief van de kring steekt, was de eerste bron, aangevuld met documentatie van verenigingen en personen. Ook persoonlijke papieren van voorzitter Jean-Marie Lermyte was een waardevolle basis.

Een knalgele affiche kondigde de eerste expo aan onder de titel 'Het gebeurde in Izegem in 1953' in de bibliotheek van 15 december 2003 tot 15 januari 2004.
Zo was vorig jaar met 1957 de expo aan de vijfde editie toe. Naar aanleiding van dit lustrum vroeg het bestuur me de geschiedenis van de vijf tentoonstellingen 1953-1957 samen te vatten.

Wat gebeurde er in 1953 in de wereld en te Izegem?
Een overzicht in telegramstijl:
- Op 1 februari was er de hevige noordzeestorm met grote materiele schade in gans het land en de grote overstromingen in Nederland, 'verdronken Zeeland'.
- Op 5 maart stierf Jozef Stalin na de Sovjetunie gedurende 25 jaar als dictator bestuurd te hebben (1928-1953).
- Op 2 april huwde prinses Josephine Charlotte, zuster van koning Boudewijn, met groothertog Jan van Luxemburg.
- Op 30 oktober ging de eerste Belgische TV-uitzending in de ether.
- Economie: 72 % van alle werklozen waren Vlamingen.
- Op sportief vlak waren onze landgenoten verdienstelijk: België won de Daviscup tennis; Dolf Verscheuren won voor de tweede maal het wereldkampioenschap voor stayers en bokser Jean Sneyers werd europees kampioen bij de pluimgewichten.
- Op 31 mei deed koning Boudewijn zijn blijde intrede in Brugge.

En wat dient over Izegem zelf gezegd ?
- De bevolking van Izegem op 31 december 1952: 16.846 inwoners, 8.336 mannen en 8.510 vrouwen.
- De bevolking van zelfstandig Emelgem: 4.362 inwoners, waarvan 2.180 mannen en 2.212 vrouwen.
- Na de verkiezingen van 12 oktober 1952 werd senator Emiel Allewaert in 1953 opnieuw burgemeester.
- In 1953 startte de aanleg van de Kasteelwijk.
- Izegem werd dekenij met pastoor Jozef Sobry als eerste

1953. Opening Sportstadium. (foto ATM)

deken.
• Op 14 mei vierde ACV-Izegem-Emelgem Kachtem zijn 5000ste lid.
• Op 23 mei werd te Emelgem het nieuwe gemeentehuis ingehuldigd.
• Sporthoogdag voor Izegem: op 3 augustus werd het nieuw sportstadion aan de Sint-Jorisstraat ingehuldigd met vier voetbalvelden, een tribune en een atletiekpiste.
• Op 3 september huwde in de Sint-Tillokerk jonkvrouw Rafaëlla Gillès de Pelichy, dochter van baron Rafaël met Guillain de Rodriguès de Chennevière. Vele straten waren feestelijk versierd en het werd een stadsfeest in de tuinen van het kasteel.
• De Koninklijke Harmonie der Congregatie vierde haar gouden jubileum en promoveerde naar de klasse 'uitmuntendheid' in onze provincie.
• Ook de Heilig-Hartschool was 100 jaar en vierde dit gouden jubileum.
• Footbalclub FC Izegem werd 'Koninklijk' en dus "KFC".
• De toneelgilde 'Mandelgalm' is sedert I953 te Emelgem actief.
• Het CMBV, nu 'Markant', werd gesticht met mevrouw Bertha Vantomme-Hauwe als voorzitster.
• De semiklassieker Nijverheidsprijs Brussel-Izegem werd een zware koers en gewonnen door de goedbekende Roeselarenaar Valeer Olivier.

1954

De tweede Expo in 2004 liep onder de titel "Het gebeurde in Izegem in 1954" met dezelfde formule als het jaar ervoor.

Nationale en internationale context.

• Op nationaal vlak was er een grote ommekeer. Bij de verkiezingen van 11 april verloor de CVP-PSC haar absolute meerderheid in het Parlement. De homogene CVP-regering van Eerste Minister Jean Vanhoutte werd op 22 april opgevolgd door een paars kabinet, Achiel Vanacker IV. Leo Collard (P.S.) was minister van onderwijs en had grote hervormingsplannen. De plannen Collard leidden zeer vlug tot grote onrust in het vrij onderwijs. Zo werd een "Nationaal Comité voor vrijheid en democratie" opgericht dat de strijd tegen de nieuwe onderwijswetgeving zou leiden. Een eerste protestdag op 24 november te Brussel was een groot succes. Er waren 30.000 onderwijzers in staking.
• Op 23 mei legde Koning Boudewijn te Kortrijk de eerste steen van het Leiemonument, bedoeld als blijvende hulde aan het Belgische leger en zijn bevelhebber Koning Leopold III voor hun moedige strijd in mei 1940.
• 22 april: een gemeenschappelijke vakbondsfront startte in de Brusselse automontagebedrijven met acties voor een '5-dagen en 44-urenweek'.
• Op 24 december werd te Brussel een nieuwe politieke partij opgericht: de Volksunie. Ze was de opvolger van de 'Christelijke Vlaamse Volksunie', die bij de verkiezingen in april 113.692 stemmen (2,2%) behaalde en één verkozene, volksvertegenwoordiger Herman Wagemans.
• Vermeldenswaardig was zeker dat de Belgische Frank zo sterk stond dat hij de "dollar van Europa" genoemd werd.

Izegem

Uit *De Mandelbode* vernemen we heel wat plaatselijke nieuwtjes.

• De uitbouw van de nieuwe Kasteelwijk vorderde snel: de bouw van de Sint-Rafaëlsschool was gestart en de Izegemse Bouwmaatschappij plande de bouw van 66 nieuwe woningen in de Lendeleedsestraat en de Slagmeersenstraat. Vijf aanbestedingen naar de plannen van de Izegemse architecten Leon Spriet, Serafien Wylein, Emiel Allewaert, Carlos Beyaert en Roger Vandommele werden uitgeschreven.
• Op 6 februari brak brand uit in de zuidbeuk van de Sint-Pieterskerk te Emelgem. De schade was enorm, maar de heropbouw schoot vlug van start en einde mei konden de diensten in de kerk hervat worden.
• Op 7 februari vierde de Emelgemse mutualiteit 'De Rust'

1954. Brand in de kerk van Emelgem (foto ATM)

haar gouden jubileum. Ze was gesticht op 19 november 1899 en de naam verwees naar O.-L.-Vrouw ter Ruste, die te Emelgem vereerd wordt. Als kroon op het werk verleende Koning Boudewijn de eretitel van "Koninklijke Maatschappij".

• VKBMJ (de Vrouwelijke Katholieke Burgers- en Middenstandsjeugd) werd in 1929 gesticht op initiatief van Pastoor Van Cappel. De meisjes vierden in 1954 hun 25-jarig bestaan met tal van feestelijkheden en ze verzorgden zelf de opvoering van de middeleeuwse legende 'Beatrijs'.

• Pastoor Delodder van Sint-Pietersparochie ging op rust na een verblijf te Emelgem van 1943 tot 1954. Op 4 april werd hij opgevolgd door Z.E.H. Lionel Deboodt. De aanstelling gebeurde door de Emelgemnaar Mgr. De Keyser. Eerst was er een huldestoet die de nieuwe pastoor vanaf de Vijfwegen naar de kerk begeleidde. Na zijn aanstelling bezocht hij met een autokaravaan alle wijken onder meer de Verkeerde Wereld, St. Jan, de Liester, Tinnenpot en de Rotsewijk.

• Twee kloosterorden versmolten: de Zusters van Liefde van de Sint Jozefskliniek en van het Rustoord sloten zich aan bij de Orde van de Zusters van Maria van Ingelmunster.

• In 1954 betrok de Rijksmiddelbare school de huidige gebouwen aan de Bellevuestraat.

• Ook veel beweging bij ACW en ACV. Het Emelgems ACW werd in 1954 opnieuw opgestart en op 17 januari werd te Kachtem het ACV opgericht alsook KAV.

• Op 20 juni ging te Emelgem het tweede Provinciaal Criterium voor Beroepsrenners door, de Ereprijs Jos

1954. Izegemse held Roger Decock won de Grote Nijverheidsprijs Brussel-Izegem. (foto ATM)

1954. Opening Parochiaal Centrum in Kachtem.
(foto ATM)

Vandeweghe. De koers werd ingericht door de Verenigde Sportvrienden ten voordele van het Witgele Kruis Izegem-Emelgem. Het criterium liep over een omloop van 125 km, met 40.000 frank aan prijzen en werd gewonnen door Baekelandt.

• In juni won K.F.C. Izegem de derby op Cercle Brugge en werd kampioen in de afdeling Derde A. K.F.C. promoveerde aldus naar Tweede Nationale Klasse.

• Op 3-5 juli gingen grootse jubileumfeesten door naar aanleiding van het dertigjarige bestaan van de Koor- en Orkestvereniging Peter Benoitkring, gesticht in 1923. De driedaagse feesten stonden onder de hoge bescherming van Koningin Elisabeth. Een jubileumconcert door de Kring zelf ging door op de Korenmarkt onder leiding van directeur-componist Herman Roelstraete. Het ganse weekend ging het muziekfeest door met vele orkesten en harmonies op de podia van de Grote Markt en de Korenmarkt.

• Op zondag 4 juli ging op domein Wallemote het groot familiaal zomerfeest door van de Bond van de Grote Gezinnen. Er was vooraf een stoet vanaf het Sint-Jozefscollege en er werden ruim 10.000 deelnemers geteld.

• Op 21 juli werd in het kader van het Nationale Feest voor de 26ste maal de Grote Nijverheidsprijs Brussel-Izegem georganiseerd. Een koers van 230 km vertrekkend te Scheut-Brussel doorheen de Vlaamse Ardennen en dan nog door het Heuvelland. Het was bar slecht weer met stortregens op glibberige wegen. Uiteindelijk won onze stadsgenoot Roger Decock de helse rit.

• Op 1 augustus werd Jules Opsomer aangesteld als nieuwe pastoor van de H.-Hartkerk. Hij volgde Karel Sobry op die na 17 jaar op rust ging. De installatie werd weer eens een groot feest met een stoet met 22 groepen langs 35 poorten in de straten. Na de installatie in de kerk trok de nieuwe herder in een autocaravan doorheen alle wijken van de parochie en kreeg niet minder dan 205 ruikers aangeboden.

• Op 12 september werd het 100-jarige jubileum van de kerkwijding van de Sint-Tillokerk herdacht. Dit was de aanleiding voor een officieel bezoek van de Brugse bisschop Mgr. De Smedt aan onze stad. De bisschop werd ontvangen op het stadhuis, tekende er het Gulden Boek en trok in stoet naar de Sint-Tillokerk, waar hij voorging in een plechtige pontificale mis.

• In september was de Koninklijke Harmonie der Congregatie uitgenodigd om het Wereldcongres der Congregaties te Rome op te luisteren. Van 5 tot 13 september was de muziekmaatschappij op reis doorheen Italië en speelde te Rome voor Paus Pius XII. Voor de 124 deelnemers bleven het onvergetelijke dagen.

• Onze jonge stadsgenoot Pascal De Vliegher, student aan de Retorica van het College, behaalde een hoge onderscheiding. Hij werd nationaal laureaat in een opstelwedstrijd ingericht door de Belgian American Association voor Retoricastudenten. De prijs werd hem in Londen overhandigd.

• De parochiezaal van Kachtem werd ingehuldigd en ingezegend door Mgr. De Smedt op 19 december.

• En nog dit: einde 1954 registreerde het Stadsbestuur in Izegem en Emelgem 72 schoenfabrieken die aan 4.750 mensen een job verschaften. Dit betekende dat 58,93% van alle industriële arbeidsplaatsen in de schoennijverheid te vinden waren.

1955

De derde expo van Ten Mandere gaf weerklank aan de drukke activiteiten van het jaar 1955. Voor Izegem was dit jaar bijna doorlopend een feestjaar.

Nationaal

• Koning Boudewijn maakte een eerste officiële reis naar onze toenmalige kolonie. Het werd een groot succes. De Koning vertrok op 15 mei en was pas op 12 juni terug thuis. Begeleid door gouverneur-generaal Leon Petillon bezocht de Koning alle provincies en grote steden. Hij hield er mooie titels aan over 'Bwana Kitoko' (mooie jongen) of 'Boula Matari' (groot opperhoofd).

• Minder glorieus was de schoolstrijd die het land verdeelde. Onder de paarse regering werd de schoolwet van Minister Leo Collard gestemd en de vroegere wetgeving van de vorige onderwijsminister Harmel opgeheven. Het christelijke onderwijs kwam in opstand. De C.V.P.-voorzitter Theo Lefevere stond in de frontlijn. Overal kwamen actiecomités op onder het etiket 'Voor vrijheid en democratie'. Op 28 maart en 10 juli gingen grote marsen op Brussel door.

• Op 25 mei brandde te Brussel de Koninklijke Vlaamse Schouwburg af.

• Op 2 juni ging de Conferentie van Messina (It) door, waar de start gegeven werd voor de Economische Unie voor Europa.

• Hugo Claus kreeg de driejaarlijkse Staatsprijs voor Toneel.

• Op 3 augustus liep Roger Moens te Oslo een nieuw wereldrecord op de 800 m. in 1 minuut, 45 seconden en 7 tienden.

• Op 28 augustus werd Stan Ockers te Frascati (It) wereldkampioen op de weg. Hij had ook reeds de Waalse Pijl en Luik-Bastenaken-Luik gewonnen.

Uit eigen stad valt heel wat te melden

• ACW Izegem vierde zijn gouden jubileum 1905-1955. Bij deze gelegenheid werd de feestzaal van het Gildenhuis grondig vernieuwd en op 15 januari officieel geopend onder meer met de galaopvoeringen van een nieuwe operette 'Het meisje van Damme' van Emiel Ramoudt op

1955. Bijzetting as van een onbekende politieke gevangene op de stedelijke begraafplaats. (foto ATM)

muziek van Izegemnaar Willy Ostyn en van het kerstspel 'Waar de sterre bleef stille staan' van Felix Timmermans.

• De Sint-Jansparochie te Kachtem kreeg een nieuwe pastoor. Henri Remaut volgde Jerome Vandeweghe op, die vanaf 1938 te Kachtem pastoor was. De nieuwe pastoor werd op 8 mei 1955 feestelijk ingehaald en aangesteld.

• Op 7 en 8 mei zorgde het bestuur van onze oud-politieke gevangenen voor een zinvolle hulde aan de Izegemse politieke gevangen die in Duitsland in de concentratiekampen gestorven waren. De asse van een onbekende politieke gevangene werd in een urne naar Izegem overgebracht. Op 8 mei werd de urne in stoet naar het stedelijk kerkhof overgebracht en bijgezet in een nieuw opgericht monument.

• Op 21 mei 1955 werden het station Kachtem Brakske en de treinhalte afgeschaft. De treinhalte bestond sedert 1892.

• Op 26 en 27 juni vierde op de wijk Kotjesmolen de Sint-Hiloniusschool, ook Kotjesschool genoemd, haar gouden jubileum.

• De uitbouw van de nieuwe Kasteelwijk ging snel verder: de Izegemse Bouwmaatschappij bouwde dertig huizen in de Ter Wallenstraat, op 16 oktober werd de eerste steen gelegd voor de Sint-Rafaëlsschool en de familie de Pélichy schonk op 15 april een stuk grond aan de Slagmeersenstraat voor de bouw van acht huurwoningen voor behoeftige grote gezinnen.

• Feest op Blauwhuis: op 17 juli vierden Baron en Barones

1955. gouden huwelijksjubileum van Baron en Barones Rafaël Gillès de Pélichy. (foto ATM)

Rafaël Gillès de Pélichy hun gouden huwelijksjubileum met een dankmis in de Sint- Tillokerk en een groot tuinfeest voor de ganse bevolking in de hovingen van het kasteel.

• Op 24 juli herdacht het Wit-Gele Kruis afdeling Izegem-Emelgem zijn 10-jarig bestaan met een jubelmis en een ontvangst op het stadhuis.

• Op 2 september werd onze Emelgemse stadsgenoot Mgr. Maurice De Keyser benoemd tot huisprelaat van de paus.

• België vierde officieel z'n 125-jarig bestaan. Ook in onze stad werden 'Vaderlandse Feesten' ingericht op zondag 18 september met een klinkend programma: een vlaggenoptocht, een driedubbele rally-ballon voor auto's, motoren, scooters en fietsers, concerten door de muziekkapel van de Zeemacht en tot slot groot vuurwerk.

• De Sint-Tillokerk vierde haar eeuwfeest. Ze was gebouwd door pastoor Joannes De Bruyne vanaf 1852 en op 2 september 1855 ingezegend door Mgr. Malou, bisschop van Brugge. Mgr. Desmedt kwam op officieel bezoek en kon in de Sint- Tillokerk drie Izegemnaren de heilige wijdingen toedienen: Kamiel Missiaen en Frans Vercaemer werden priester gewijd en Roger Verkarre onderdiaken. Een andere Izegemse priester Jozef Geldhof schreef een boek over de geschiedenis van de kerk.

• Nog meer over de feestelijke sfeer in 1955: er waren niet minder dan 13 zomer- en tuinfeesten en fancyfairs, 15 toneelopvoeringen, en een niet te tellen aantal muziekconcerten met als kers op de taart een optreden van het Nationaal Orkest van België onder leiding van dirigent Edmond Van Remoortel in de feestzaal van het College op 6 juni.

• Drie muziekmaatschappijen werden 'koninklijk': de Stadsfanfaren, Leo XIII en Vrede en Eendracht.

• In Kachtem kon men een gloednieuw gemeente-huis betrekken.

• Op 27 september startte de ontwikkeling van de wijk Bosmolens met de goedkeuring door het Stadsbestuur van de plannen van de aanleg van de wegen en riolering op de wijk Negenhoek.

1956

Op 15 december 2006 opende Ten Mandere haar vierde tentoonstelling over Izegem 50 jaar geleden. "Het gebeurde in Izegem in 1956". Op de affiche drie beelden: foto van het bezoek van de prinsen Albert en Alexander aan de Vakschool, een foto van het onderwijzerskorps van het College en een snapshot uit de Sprookjesstoet.

Nationaal en internationaal

• Te Brussel op de Heizel werd met man en macht gewerkt aan de voorbereiding van EXPO 58.

• Op 21 april werd de eerste autosnelweg Brussel-Oostende door Koning Boudewijn geopend.

• In februari publiceerde Prof. A. Van Bilzen van het

1955. Opening nieuw gemeentehuis in Kachtem. (foto ATM)

Antwerps Universitair Instituut voor Overzeese gebieden een 30-jarenplan voor de politieke ontvoogding van Kongo en de opleiding van een Kongolese elite.

• Op 25 april kwam Patrice Lumumba voor de eerste maal op bezoek naar België.

• Op 8 augustus viel te Marcinelle in de kolenmijn Bois de Cazier een grote mijnramp te betreuren. Er vielen 262 doden, waaronder 136 Italiaanse en 95 Belgische mijnwerkers.

In Izegem

Voor Izegem werd het een heel druk jaar met vele mooie momenten. Zelfs in telegramstijl wordt het een lange lijst.

• 1956 werd gedomineerd door de dubbele viering: 150 jaar Koninklijke Stadsfanfaren en 50 jaar Vrije Vakschool. Beide verenigingen hadden het koningshuis uitgenodigd op hun feestelijkheden. De prinsen Albert en Alexander, zonen van Koning Leopold III, werden afgevaardigd. In de Vakschool aan de Wijngaardstraat ging een internationale Schoeiselexpo door die door de prinsen werd bezocht. Na een tocht door het centrum werden de prinsen op het stadhuis ontvangen, waar ze het Gulden Boek tekenden. Naast de vele concerten overal in de stad was er op zondag een merkwaardige Nijverheids- en Sprookjesstoet, waaraan zowat 1500 uitvoerders deelnamen. Het ontwerp was van Antoon Vandromme en de algemene leiding in handen van Maurice Vandommele. De stoet bestond uit drie delen:

1. een hulde aan de dynastie.
2. hulde aan de Izegemse nijverheid.
3. hulde aan de jubilerende Koninklijke Stadsfanfaren.

In totaal waren er zestien praalwagens, deels gesponsord door de bedrijven. Zo waren er praalwagens van de schoennijverheid, de borstelnijverheid, de meubelbedrijven, vlas en textiel en het bankwezen. Er was een reuzentoeloop van volk uit stad en streek. Nooit tevoren hadden zoveel

1956. Prinselijk bezoek in Izegem. (foto ATM)

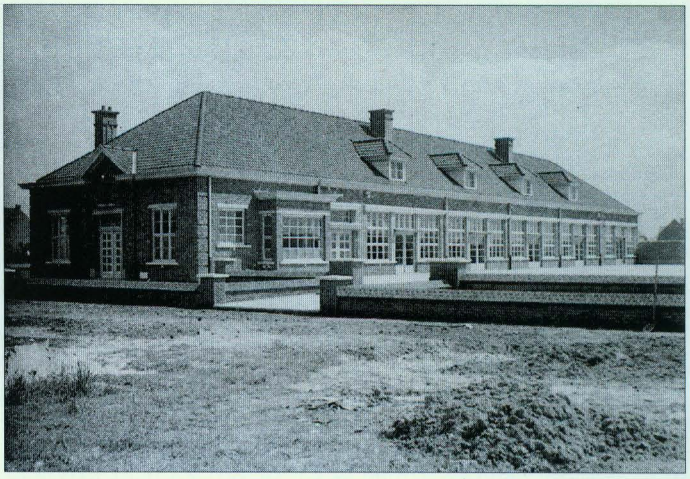

1956. Opening Sint-Rafaëlsschool. (foto ATM)

mensen en instellingen in onze stad samengewerkt aan eenzelfde project.

• Een Economische Raad voor Izegem en Emelgem werd opgericht op 21 feburari onder impuls van het stadsbestuur met burgemeester Emiel Allewaert en schepen van economie Jules Sintobin, die er de eerste voorzitter van werd. In de jaren '50 was er hoge werkloosheid en werd de West-Vlaamse Economische Raad opgericht om de tewerkstelling in eigen streek te bevorderen.

• De stad breidde uit. In 1956 startten het Stadsbestuur en de Bouwmaatschappij belangrijke woonuitbreidingsprojec ten op de nieuwe wijk Negenhoek. Er kwamen twee nieuwe straten: de Negenhoekstraat en de Roterijstraat en een 80-tal sociale woningen werden aanbesteed. Gelijktijdig werd er uitbreiding gepland op de wijk 'De Mol'. De Nationale Maatschappij voor Kleine Landeigendommen kocht de hoeve Verhaeghe (11 ha) bewoond door de familie Descheemaeker aan om er landelijke woningen te bouwen.

• Op de nieuwe Kasteelwijk werd de Sint-Rafaëlsschool feestelijk geopend op 12 april en op 17 juni door de bisschop Mgr. De Smedt ingewijd.

• Op 25 mei ging op het nieuwe stadion de Jeugdolympiade door voor het Vrij Onderwijs van het Bisdom Brugge. Er waren ruim 5000 toeschouwers en medewerkers. Het Izegemse Sint- Jozefscollege won drie bekers.

• Op de parochie van de H.-Familie werd op 27 juli een nieuwe pastoor benoemd, Michiel Vanwijnsberghe. Hij werd op 19 augustus feestelijk ingehaald en aangesteld. Hij zou de bouwheer worden van de kerk op de Bosmolens.

1956. De sprookjesstoet bracht heel wat volk op de been. Op de achtergrond de Bank van Brussel, naast het stadhuis (foto ATM)

• 1956 werd een topjaar voor de Koninklijke Ruitersvereniging Sint-Tillo van de Izegemse BJB. Ze was de grootste van alle West-Vlaamse rijverenigingen en kon met drie achttallen aan de tornooien deelnemen. Op Izegem kermis 1956 ging te Staden het Provinciaal Kampioenschap door. Izegem trad aan met 20 ruiters in drie achttallen onder leiding van commandant Antoon Willem met zijn paard Carola. Sint-Tillo werd provinciaal kampioen en won de provinciale wisselstandaard.

• Op 29 september werd te Kachtem een afdeling van het Davidsfonds gesticht. Remi Vermandere was de eerste voorzitter, Pieter Pruim de eerste secretaris.

• Het toneelgezelschap ''t Vlinderke van den Tonele' vierde zijn 10-jarig bestaan met een jubileumvoorstelling van 'Het Chinese Landhuis' in prachtige decors en kostuums en in de regie van Noël Windels met zijn echtgenote Simonne Desmet

1956. Inhuldiging pastoor Vanwijnsberghe op de Bosmolens. (foto ATM)

1956. Viering 10-jarig bestaan van de toneelgroep 't Vlinderke van tonele. (foto ATM)

in de hoofdrol.

• De gebouwen van het parochiaal centrum Sint- Tillo kregen een grondige facelift. Er kwamen twee nieuwe zalen Tijl en Nele. Tevens werd een cultureel project gerealiseerd: de Filmuniversiteit Tijl met cinemazaal, filmforum en jeugdkino. Op 20 oktober werd het eerste filmseizoen ingezet met de Engelse film 'Brief Encounter'.

• Nog te Emelgem was er een luisterrijke viering van het 100-jarig bestaan van het klooster. Mgr. De Keyser vereerde het jubelfeest met zijn aanwezigheid.

• Het Emelgemse mannenkoor 'De Kerels' opgericht in 1881 vierde zijn 75-jarig bestaan. Over dit jubeljaar werd een gedenkboek uitgegeven.

• De Schuttersgilde Willem Tell, opgericht in 1896 kreeg in 1956 de titel 'koninklijk'.

• In 1956 ontstond de volkskunstgroep 'Die Boose' als dansgroep. Hij zou de inrichter worden van de jaarlijkse succesvolle 'Volksdansfestivals'.

STROBBE-HOCHEPIED, Marc, Wallemotestraat 77
STROBBE-STAESSENS, Luc, Vredestraat 1
TAEYMANS, Wilfried, Pieter Baesstraat 11
TERRYN-DECLERCQ, Rik, Melkmarkt 2 bus 13
THIBAU, Eric, Rozenlaan 75
VAN DER HAEGEN, Filip, Dam 38
VAN WALLEGHEM, Dirk, Slagmeersenstraat 41
VANACKER, Robert, Steenovenstraat 10
VANACKERE, Herwig, Prinsdomlaan 39
VANBECKEVOORT, Jacques, Meensestraat 133
VANCALBERGH, Jenny, Esdoornstraat 42
VANDEN AVENNE, Zeno, Populierenstraat 3
VANDENBOGAERDE, Philippe, Kokelarestraat 81
VANDENBROUCKE, Guido, Leenstraat 135
VANDENBUSSCHE, Lieve, Nieuwstraat 9
VANDEPUTTE, Didier, Nederweg 14/7
VANDEPUTTE, Genoveva, Gentsestraat 84
VANDERHEEREN-ANSEEUW, Lucien, Zevekotestraat 15
VANDERHELST-DEPREZ, Guido, Prinsdomlaan 30
VANDEWALLE, Jos, Rozenlaan 70
VANDOMMELE, Koenraad, Voetbalstraat 8
VANDOMMELE, Kris, Mgr. Bouckaertstraat 1
VANDROMME, Philippe, Smallestraat 4
VANFLETEREN, Jean-Paul, Kachtemsestraat 45
VANHAVERBEKE Houthandel, Ambachtenstraat 22
VANLERBERGHE, José, Hogestraat 41
VANLERBERGHE, Myriam, Blekerijstraat 3
VANNESTE, André, Emelgemseplein 3
VELGHE, Joris, Kortrijksestraat 42
VERBEKE, Chris, Kruisstraat 18
VERBEKE, Jan, Abelestraat 36
VERDUYN, Gaby, Wallemotestraat 65
VERHAEGHE, Mia, Roeselaarsestraat 382
VERHAEGHE-VANDERHEERE, Luc, Oekensestraat 29
VERHELST, Frans, Ardooisestraat 84
VERHELST, Gezusters, Hogestraat 14
VERLEDENS, Willy, Peter Benoitstraat 41
VERMEERSCH, Geert, Kachtemsestraat 61
VERSTRAETE, Jacques, Guido Gezellestraat 9
VRIJ TECHNISCH INSTITUUT, Italianenlaan 30
WERBROUCK-HOUTHOOFD, Jean-Paul, Bellevuestraat 73
WILLEM, Francky, Katteboomstraat 9
WYBO, Monique, Kokelaarsestraat 107
WYLEIN, Freddy, Elf-Julistraat 11
EE. ZUSTERS VAN MARIA, Gentsestraat 31
EE. ZUSTERS VAN LIEFDE, Roeselaarsestraat 47

Ereleden buiten Izegem:

ALLEWAERT, Maria, Rijselsestraat 38 bus 42, 8500 KORTRIJK
DECOCK, Albert, Koebroeksdreef 11, 8020 OOSTKAMP
DECOENE, Jozef, Blekerijstraat 8, 8800 ROESELARE
DEFAUW-VERHOESTRAETE, Leon, Zwinlaan 7 app 13, 8300 KNOKKE-HEIST
DEPOORTER-DECOOPMAN, Frans, Van Weelystraat 15, 2678 AV DE LIER - NEDERLAND
DESCHEEMAEKER, Annemie, Schardouwstraat 17, 8880 LEDEGEM
DURANT, Gerard, Arsenaalstraat 37, 8000 BRUGGE
HAESEVOETS, Patrick, Meidoornhof 16, 3290 DIEST
HASPESLAGH, Stefaan, Brandstraat 104, 9830 SINT-MARTENS-LATEM
HERMAN, Rafaël, Weststraat ? 8770 INGELMUNSTER
LANDUYT, Peter, Izegemsestraat 201, 8770 INGELMUNSTER
MAES, Willy, Dwarsstraat 33, 8531 BAVIKHOVE
MEYFROIDT, Armand, Vlasschaardstraat 12, 8770 INGELMUNSTER
PARMENTIER, Gerard, Arch.Vanhoornelaan 89, 8560 WEVELGEM-MOORSELE
PRIEM, Jacques, Amedé Brackestraat 10/ 2, 1950 KRAAINEM
STRYNCKX - VAN HASSEL, Jan, Rotsstraat 60, 9240 ZELE
VANANTWERPEN, Lucien, Korenstraat 19, 9800 DEINZE
VANDAMME, Annemie, Wildonkensraat 4, 9800 DEINZE
VANNESTE, Guido, Tarwestraat 10, 8770 INGELMUNSTER
VERHELST, Eric, Neerhofstraat 11, 8560 WEVELGEM
VERLEDEN, Evie, Izegemstraat 347, 8501 HEULE-KORTRIJK
VERMANDERE-DEPUTTER, Geert, Beemd 6, 1654 HUIZINGEN-BEERSEL

DRUKKERIJ JAN BOGAERT
8870 IZEGEM - (051) 30.26.59

drukkerij jan bogaert

extra verzorgd drukwerk
in één of meerdere kleuren
voor bedrijf / vereniging / familie

onze-lieve-vrouwestraat 20 • b-8870 izegem
tel. 051 30 26 59
fax 051 31 44 20
e-mail: info@drukkerijbogaert.be
website: www.drukkerijbogaert.be

• Begrafenissen - Crematies - Funerarium
• Ceremoniewagens voor huwelijken
• Ambulancedienst TRI-AC

MARC & STEFAAN
SNOECK

Bellevuestraat 24 - 8870 Izegem • Stationsstraat 38 - 8870 Izegem • Tel. 051 30 09 40
www.snoeck-izegem.be

vanhaverbeke houthandel

Alles voor de woningbouw

• Tuinhout, carports, speeltuigen
• Ruim assortiment aan laminaat, parket, plafond- en wandbekleding

HOUTHANDEL VANHAVERBEKE NV
Ambachtenstraat 22, 8870 Izegem
Tel. 051 30 02 27 - Fax 051 31 50 45
e-mail: offerte@hout-vanhaverbeke.be

HEEMKUNDIGE KRING
TEN MANDERE
IZEGEM

Provincie
West-Vlaanderen
Door mensen gedreven

Vooraan is de globale kaart van de 'Prochie ende Prinsdomme van Iseghem afgedrukt. Ze werd in 1746 opgemaakt door landmeter François De Bal uit Harelbeke en hangt in de gemeenteraadszaal van Izegem. Het is de oudste, meest volledige kaart van onze stad.

Aangesloten bij Heemkunde West-Vlaanderen

STROBBE 2007 Fotografie: Kari Decoock-Izegem